

KALLELSE

Kommunstyrelsens arbetsutskott kallas till sammanträde

Dag Tisdagen den 23 september 2014
 Tid Kl. 09.30
 Plats Nacka stadshus, sammanträdesrummet Jelgava
 Ordförande Mats Gerdau
 Nämndsekreterare Görel Petersson

Föredragningslista

Nr	Ärende	Noteringar
1.	Val av justeringsman	
2.	Adjungering	
3.	Anmälningar	
4.	Delegationsbeslut	
5.	Mål och budget 2015-2017 för kommunstyrelsen KFKS 2014/441-040	
6.	Förändrade kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösarservice inklusive nya checkbelopp KFKS 2014/640-730	
7.	Näringslivsstrategi i Nacka kommun <i>Projektdirektiv</i> KFKS 2014/785-140	
8.	Inköp inom kommunstyrelsens ansvarsområde <i>Rapport från internrevisionen</i> KFKS 2012/340-007	
9.	Kulturpolitisk programförklaring KFKS 2014/263-860	
10.	Avtal om regional samverkan i Stockholms skärgård KFKS 2012/460-141	
11.	Kompletterande sammanträdesdagar för kommunstyrelsen 2015 KFKS 2014/359-012	

Nr	Ärende	Noteringar
12.	Reglemente för kommunalt partistöd i Nacka <i>Förslag till reglemente</i> KFKS 2014/482-003	
13.	Barnperspektiv i alla kommunala beslut <i>Motion av Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V)</i> <i>25 mars 2011</i> KFKS 2011/175-609	
14.	Fördelning av kostnader för gator respektive VA-anläggningar <i>Motion den 17 mars 2014 av Christina Ståldal</i> KFKS 2014/276-007	
15.	Övriga frågor	

Kommunstyrelsen

Mål och budget 2015-2017 för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer mål och budgetram 2015-2017 för kommunstyrelsen i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteskrivelse.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer strategiska mål i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

I det här ärendet redovisas kommunstyrelsens mål och budget för perioden 2015-2017. Förslaget utgår från det underlag från stadsdirektören som kommunstyrelsen noterade den 16 juni 2014, § 154, om ramar för 2015-2017.

Kommunstyrelsen föreslår att ramen förändras från ramärendet med 11 miljoner kronor. De avser KPI-uppräkning av medfinansiering av tunnelbaneavtalet. Förändringen baseras på det tunnelbaneavtal som Nacka kommun har ingått. Ramen för 2015 är drygt 29 miljoner större. Ökningen består av 34 miljoner avseende medfinansiering av tunnelbaneavtalet, 5 miljoner minskade kostnader för valnämnden samt 0,7 miljoner i ökade kostnader för Södertörns Brandförsvarsförbund.

Inga större förändringar föreslås av kommunstyrelsens strategiska mål. Två skarpa mål om bostadsbyggandet och antal nya arbetsplatser införs under målet ”God livsmiljö och en långsiktigt hållbar utveckling”. Målen baseras på de åtaganden som Nacka kommun ingått i tunnelbaneavtalet i början av året.

Ett kompletterande mål som handlar om att exploateringsverksamheten ska vara självfinansierad över tid införs under det övergripande målet ”kommunal ekonomi i balans”. De väsentliga områden som beslutades inför 2013 – välfärdstjänster av god kvalitet, långsiktigt hållbar samhällsutveckling, långsiktigt hållbar ekonomi samt attraktiv arbetsgivare – är fortfarande högst relevanta.

Ramar som underlag för förslag till mål och budget 2015-2017

I detta ärende redovisas kommunstyrelsens förslag till mål och budget för 2015-2017.

Förslaget utgår från de ramar som kommunstyrelsen noterade för 2015-2017, § 154 kommunstyrelsens sammanträde 16 juni 2014:

1. *De ekonomiska ramar som redovisas i bilaga 1 ska ligga till grund för nämndernas budgetförslag avseende driftbudgeten.*
2. *För produktionsverksamheter ska anges och beskrivas de beräknade resultaten för respektive år 2015-2017.*
3. *För resultatenheter inom myndighets- och huvudmannaorganisationen ska anges och beskrivas de beräknade resultaten för respektive år 2015-2017.*
4. *Nämndernas förslag till mål och budget ska i förekommande fall omfatta förslag till ändringar i taxor och innehålla förslag om checknivåer.*
5. *Förslag till mål och budget ska lämnas senast den 25 september 2014.*
6. *Följande särskilda uppdrag inför mål och budget 2015-2017:*
  - a) *Nämnderna får i uppdrag att i svaret på ramärendet beskriva utmaningar och möjligheter inom nämndens verksamhetsområde fram till år 2030, med utgångspunkt i den senaste befolkningsprognosens.*

Till sin notering av stadsdirektörens underlag gjorde kommunstyrelsen därutöver följande uttalande om att budgetarbetet ska bedrivas med följande inriktning från Allianspartierna:

1. *"Insatser för att främja nya jobb, tillväxt och ekonomisk utveckling.*
2. *Fortsatt satsning på att skapa världens bästa skola, bl a genom mer undervisning, stöd och läxhjälp för eleverna samt att rekrytera, behålla och utveckla de bästa lärarna och skolledarna.*
3. *Säkra kvaliteten i omsorgen med bl a större andel utbildade undersköterskor i äldreomsorgen.*
4. *Åtgärder för att nå de lokala miljömålen och utveckla naturreservaten.*
5. *Vår ambition är att ge verksamheterna pris- och lönekompensation även 2015.*
6. *Andra lösningar för att redovisa kommunens medfinansiering av tunnelbanan ska sökas."*

Kommunstyrelsens ansvarsområde

Kommunstyrelsen bereder ärenden och verkställer beslut åt kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att leda, samordna och ha uppsikt över kommunens samlade verksamhet.

Kommunstyrelsen har också ett ansvar som nämnd för arbetsgivarfrågor, näringslivspolitik, fastighetsfrågor och markpolitik, exploateringsverksamheten, god livsmiljö och långsiktigt hållbar utveckling och frågor som rör trygghet och säkerhet.

Stadsledningskontorets förslag till väsentliga områden

Kommunstyrelsen kommer under 2015-2017 fokusera på fyra väsentliga områden. De väsenliga områden som kommunstyrelsen har är

- **Välfärdstjänster av god kvalitet.** Ett centralt ansvar för en kommun är att tillhandahålla välfärdstjänster. Kommunen ska se till att dessa har god kvalitet oavsett vem som tillhandahåller dem.
- **Hållbar strategisk samhällsutveckling.** Det andra centrala ansvaret för kommunen är att se till att samhällsutvecklingen i kommunen är strategisk och hållbar.
- **Långsiktigt hållbar ekonomi.** En långsiktigt hållbar ekonomi är nödvändig för att kunna tillhandahålla välfärdstjänster av god kvalitet och att driva en hållbar strategisk samhällsutveckling.
- **Attraktiv arbetsgivare.** Likväl som att en hållbar ekonomi måste kommunen vara en attraktiv arbetsgivare. Konkurrensen om arbetskraften ökar och kommunen måste vara attraktiv för att kunna attrahera och behålla personal.

Välfärdstjänster av god kvalitet och hållbar strategisk samhällsutveckling kopplas till verksamhetsresultat. Långsiktigt hållbar ekonomi och attraktiv arbetsgivare kopplas till insatta resurser. Kommunstyrelsens strategiska mål finns inordnade under dessa väsentliga områden.

Stadsledningskontorets förslag till budgetram

I stadsdirektörens förslag till ram är pris- och lönekompensation generellt inlagt med 0 procent för 2015 med undantag för Södertörns brandförsvar som räknas upp med 2,3 procent. För år 2016 och 2017 är den generella pris- och lönekompensationen årligen 1,0 procent med ett tillägg för utbildningsnämnden för ökade hyror. Uppräkningen är lägre än den förväntade ökningen av priser och löner och innebär att verksamheter behöver effektivisera de kommande åren.

Den föreslagna budgetramen för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige uppgår totalt till 69,2 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med 2014. Ökningen beror på de åtaganden som kommunen gjort i samband med tunnelbaneavtalet. Produktionen har nollbudget 2015, vilket är oförändrat jämfört med 2014. Stadsledningskontoret och stödenheterna har oförändrade budgetar 2015 jämfört med 2014.

I kommunstyrelsens budget ingår medlemsavgifter för kommunen som helhet. Det är till exempel avgifter för medlemskap i Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Kommunförbundet Stockholms län (KSL).

Stadsledningskontoret och de administrativa stödenheterna ska fortsatt effektiviseras och optimeras. Budgeten för 2015-2017 ställer höga krav på kostnadskontroll, uppföljning och produktivitet.

Välfärdsproduktionen behöver möta den ökande befolkningen. Den kommunala skolan får ett större elevunderlag under kommande år samtidigt som andelen äldre också ökar och ställer krav på exempelvis fler boendeplatser på äldreboenden. Bygg- och lokalenheterna jobbar tillsammans med välfärdsproduktionen för att kunna tillgodose kommande behov av lokaler.

Myndighets- och huvudmannaenheter har för åren 2015-2017 nollbudget, det vill säga enheternas intäkter minus kostnader ska bli noll. Även dessa enheter har fortsatt höga krav på kostnadskontroll och effektivt utnyttjande av insatta resurser.

Internbudget för kommunstyrelsen, inklusive nämndens interna kontrollplan för 2015, fastställs av kommunstyrelsen på styrelsens sammanträde den 15 december 2014.

I 2014 års budget för kommunstyrelsen ingick 5 miljoner kronor för valnämnden. 2015 är inget valår och då minskas budgeten för valnämnden med 5 miljoner kronor.

Resursfördelning

Tabell 1; Kommunstyrelsens resursfördelning, nettoredovisning (tkr)

Verksamhet	Bokslut	Budget	Prognos	Förändring		Ram 2015
	2013	2014	för 2014 tertial I	Ram- ärende	Nämnd- yttrande	
Kommunstyrelsen	-203 743,1	-150 655,0	-185 455,0	-29 703,0	-11 000,0	-191 358,0
Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen	-40 214,0	-40 170,0	-74 170,0	5 000,0		-35 170,0
- varav revision	-1 561,0	-1 628,0	-1 628,0			-1 997,0
- varav medfinansiering tunnelbaneavtalet				-34 000,0	-11 000,0	-45 000,0
Stadsledningskontoret och stödenheter	-81 509,0	-72 501,0	-72 501,0			-72 501,0
Kommunstyrelsen oförutsett	-10 000,0	-10 100,0	-10 100,0			-10 100,0
Lokal- och byggenheten	-30 248,0	0,0	-4 500,0			0,0
Mark- och exploateringsenheten	3 610,0	8 000,0	13 200,0			8 000,0
Nacka Brandstation	-5 747,0	-5 307,0	-5 307,0			-5 307,0
Södertörns Brandförsvarsförbund	-29 900,0	-30 577,0	-30 577,0	-703,0		-31 280,0
Myndighets- och huvudmannaenheter	2 880,0	0,0	0,0			0,0
Produktionsverksamheter	-12 615,0	0,0	-1 500,0			0,0
Välfärd Skola	-4 805,0	0,0	0,0			0,0
Välfärd Samhällsservice	-7 810,0	0,0	-1 500,0			0,0
Summa	-203 743,1	-150 655,0	-185 455,0	-29 703,0	-11 000,0	-191 358,0

Pris- och löneökningar uppgår i ramärendet till 0 procent, vilket innebär att högre kostnadsökningar kräver motsvarande besparing, effektivisering och/eller rationalisering.

Stadsledningskontorets förslag innebär en uppräkning av ramen jämfört med ramärendet. Den förändrade ramen baseras på medfinansiering av tunnelbanan i enlighet med det tunnelbaneavtal som Nacka kommun har ingått. I stadsledningskontorets förslag har kostnaderna för den årliga uppräkningen för åren 2015-2017 lagts in som kostnader under kommunstyrelsen. För 2015 uppgår beloppet till 11 miljoner kronor, för 2016 är beloppet 19,8 miljoner kronor och slutligen för år 2017 är det 27,7 miljoner kronor.

Stadsledningskontorets bedömning är att den föreslagna ramen inklusive de justeringar som görs för tunnelbaneavtalet, Södertörns brandförsvarsförbund och valnämnden, är tillräcklig för att verksamheterna ska kunna nå sina mål. Nolluppräkningen ställer dock fortsatt stora krav på effektivisering och kostnadskontroll i alla verksamheter.

Stadsledningskontorets förslag till strategiska mål för kommunstyrelsen

Här redovisas stadsledningskontoret förslag till strategiska mål för åren 2015, 2016 och 2017. I samband med bokslutet för tertial 1-2014 gjordes en uppföljning av måluppfyllelse för perspektiven ”verksamhetsresultat” och ”insatta resurser”. En sammanfattning av uppföljningen redovisas nedan.

Redovisning av läge för måluppfyllelse (till och med tertial I-2014)

Verksamhetsresultat

Måluppfyllelsen är god när det gäller området välfärdstjänster av god kvalitet. Såväl nämnder som den egna produktionen av förskola och skola samt sociala tjänster bedömer överlag sina verksamhetsresultat som goda.

Även inom territorieområdena har vi god måluppfyllelse. Ett intensivt arbete med att bygga stad pågår. Strukturplanen för västra Sicklaön har presenterats och arbete pågår med den fördjupade strukturplanen. Utifrån visionen pågår arbete med stadsbyggnadsprinciper som ytterligare ska tydliggöra vilken typ av stad som ska byggas. Arbete har också påbörjats med en ekosystemtjänstanalys över hela västra Sicklaön tillsammans med både interna och externa specialister och aktörer, exempelvis fastighetsägare, skolor och ideella föreningar.

Kommunens näringslivsklimat hamnade på sjätte plats i Svenskt näringslivs rankning av och även om det innebär en liten försämring jämfört med föregående år nås målet att vara bland de tio bästa kommunerna. Ökningen vad gäller antalet nya företag i Nacka är fler än på flera år, enligt SCB. Specifikt vad gäller aktiebolag kunde man notera 565 nyetablerade företag i Nacka 2013, vilket är största ökningen på mer än 5 år. Detta tillsammans med fortsatt få konkurser gör att det lokala näringslivet successivt växer sig allt starkare. Detta är viktigt, inte minst ur ett arbetsmarknadsperspektiv.

Insatta resurser

▲ HAR BRISTER

Årsprognosens för kommunstyrelsen som togs fram i samband med bokslut för tertial 1 var ett underskott på 34 miljoner kronor. Det beror i huvudsak på medfinansieringen för tunnelbanan på 34 miljoner kronor som härrör till bidraget på 850 miljoner kronor som Nacka ska betala för tunnelbanan.

Stadsledningskontoret befårar ett underskott på Social- och äldrenämnden för innevarande år. Ett intensivt arbete med att minimera underskottet pågår och kommunstyrelsen har ett särskilt fokus på Social- och äldrenämndens arbete med att reducera underskottet.

Den senaste medarbetarundersökningen besvarades av 87 procent av medarbetarna och visar att kommunen är en attraktiv arbetsgivare med gott ledarskap och högt medarbetarengagemang. En ny undersökning genomförs under hösten 2014.

Förslag på strategiska mål för 2015-2017

Tunnelbaneavtalet som Nacka kommun ingick i början av 2014 innehåller ett åtagande att bygga 13 500 bostäder på västra Sicklaön. Vidare fastslags under våren 2014 visionen att skapa en nära och nyskapande stad. Mot bakgrund av tunnelbaneavtalet föreslås att kommunstyrelsens strategiska mål ska tydliggöras.

De väsentliga områdena, och de strategiska målen inom dessa, är än mer väsentliga nu när kommunen går in i en fas med en betydligt högre befolkningstillväxt än någonsin tidigare. Många kommuner i regionen står inför en liknande utveckling och konkurrensen om arbetskraft inom många sektorer kommer att vara hård.

Kommunen arbetar aktivt för ett hållbart medarbetarengagemang och en god arbetsmiljö där alla människor trivs, utvecklas och är stolta över sitt arbete. Kommunen fortsätter att utveckla ett starkt varumärke som attraktiv arbetsgivare. Medarbetarnas kompetens, motivation och förmåga att hålla den grundläggande värderingen levande är nyckelresurser för att utveckla verksamheten till än högre kvalitet och effektivitet. Kommunen satsar även på att medarbetarna ska bidra till hållbar utveckling genom att göra smarta val i arbete och resande – och på att Nacka kommuns medarbetare ska inspirera varandra och våra medborgare till en hälsosam livsstil.

En långsiktigt hållbar ekonomi innehåller att resultaten måste ligga på en tillfredsställande nivå så att läneskulden fortsätter att ligga på en rimlig nivå trots de stora investeringar som kommunen står inför. Detta kommer att ställa höga krav på ett effektivt resursutnyttjande och en långsiktig ekonomisk planering. Ett strategiskt mål för kommunstyrelsen som egen nämnd läggs till, för att uppnå en mer aktiv styrning och uppföljning av exploateringsverksamheten så att denna är självfinansierad över tid.

Kommunens förmåga att balansera ekonomin under en lång period av kraftig expansion och att fortsätta leverera välfärdstjänster av god kvalitet, är av avgörande betydelse för att bibehålla och öka medborgarnas förtroende för kommunen. Medborgarundersökningen visar att förtroendet för kommunen ligger över snittet jämfört med andra kommuner, men under kommunens ambitionsnivå. Detsamma gäller hur medborgarna ser på sina möjligheter att påverka. Här kan de aktiviteter som genomförs inom ramen för Nacka bygger stad, med ambitionen att involvera en hög andel av Nackaborna, påverka nöjdheten. Vidare ska den nya webbplatsen vara ett verktyg för att öka dialogen med medborgarna.

Mål för perspektivet verksamhetsresultat

Stadsledningskontoret föreslår följande strategiska mål för kommunstyrelsen i perspektivet *verksamhetsresultat*. Tabellen är delad mellan 1) kommunstyrelsens roll att leda, samordna och ha uppsikt och 2) kommunstyrelsens mål som egen nämnd.

Strategiska mål för verksamhetsresultat

Övergripande mål	Strategiskt mål för kommunstyrelsen i rollen att leda, samordna och ha uppsikt	Läge¹
God communal service	Tjänster som finansieras av kommunen har god kvalitet	■
	God service, bra bemötande och hög tillgänglighet i alla externa kontakter	■
Stor valfrihet	Kommuninvånarna har stor valfrihet	●
Starkt medborgarinflytande	Medborgarna har förtroende för kommunen och är nöjda med information och sina möjligheter att påverka	▲
God livsmiljö och en långsiktigt hållbar utveckling	Kommunen har en god och hållbar livsmiljö	■
	En tätare och mer blandad stad på västra Sicklaön	■
	Kompletterat transportsystem med tunnelbana till Nacka	■
	Nackas lokala centra och deras omgivning utvecklas	■
	Den gröna och blå strukturen planeras, förvaltas och utvecklas	■
Trygg och säker kommun	Kommuninvånarna upplever att kommunen är trygg och säker	■

¹ Få mätningar har gjorts under 2014 så lägesbedömningen gäller i hög grad läget 2013.

Övergripande mål	Strategiskt mål för kommunstyrelsen som egen nämnd	
God kommunal service	Nacka har ett gott företagsklimat	■
	Kommunens egen produktion håller en hög kvalitet	■
God livsmiljö och en långsiktigt hållbar utveckling	Kommunen planerar för 20 000 nya bostäder 2030 varav 13 500 på västra Sicklaön	■
	Kommuner planerar för minst 15 000 nya arbetsplatser 2030 varav 10 000 på västra Sicklaön	■

Mål för perspektivet insatta resurser

Stadsledningskontoret föreslår följande strategiska mål för kommunstyrelsen i perspektivet *insatta resurser*. Även här är tabellen delad mellan 1) kommunstyrelsens roll att leda, samordna och ha uppsikt och 2) kommunstyrelsens mål som egen nämnd.

Strategiska mål för insatta resurser

Övergripande mål	Strategiskt mål för kommunstyrelsen i rollen att leda, samordna och ha uppsikt	
Lägsta möjliga skatt och påverkbara avgifter	Lägsta möjliga skatt och påverkbara avgifter	■
Kommunal ekonomi i balans	Ekonomin är långsiktigt hållbar	▲

Övergripande mål	Strategiskt mål för kommunstyrelsen som egen nämnd	
Effektivt resursutnyttjande	Kommunen utnyttjar sitt mark- och fastighetsbestånd på bästa resursmässiga sätt	▲
	Nacka är en attraktiv arbetsgivare med kompetenta, stolta och motiverade medarbetare	■
Kommunal ekonomi i balans	Exploateringsverksamheten är självfinansierad över tid (<i>nytt mål</i>)	■

Utmaningar och möjligheter inom kommunstyrelsens område till år 2030 utifrån den senaste befolkningsprognos

I stadsdirektörens underlag till ramar ingick ett uppdrag att nämnderna skulle redovisa utmaningar och möjligheter inom nämndens sina ansvarsområden fram till år 2030, med utgångspunkt i den senaste befolkningsprognos.

Stadsledningskontoret har under 2014 arbetat fram en modell för ekonomisk långtidsprognos. Modellen ska ge bättre möjligheter för kommunens verksamheter att planera fram till 2030. En befolkningsprognos har tagits fram som sträcker sig fram till 2030 på delområdesnivå. Inom bygg- och lokalenheterna bedrivs ett arbete med att ta fram en långsiktig plan för kommunens behov av välfärdsfastigheter och utbyggnad av dessa.

Stadsledningskontoret arbetar också med att ta fram förslag till en övergripande fastighetsstrategi och en näringslivsstrategi.

En utmaning för kommunen är att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare och att kunna rekrytera erfarna och kompetenta medarbetare inom alla verksamheter. Styrning och ledning av den växande verksamheten ställer nya krav på organisationen, framförallt vad gäller planering och genomförande inom stadsbyggnadsområdet. Med tunnelbaneavtalet har kravet ökat på leverans av nya bostäder de kommande 15 åren, något som kommer att ställa nya krav på organisationen och samspelet med externa aktörer.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Eva Olin
Ekonomidirektör
Stadsledningskontoret

Kommunstyrelsen

Förändrade kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösarservice inklusive nya checkbelopp

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att dela nuvarande kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösning i ett kundvalssystem för a) ledsagarservice och avlösarservice enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade samt avlösning enligt socialtjänstlagen för barn och ungdomar och b) hemtjänst, ledsagning och avlösning i övrigt. Förändringarna träder i kraft den 1 januari 2015.
2. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen i kundvalssystemet för ledsagarservice och avlösarservice enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade samt avlösning enligt socialtjänstlagen för barn och ungdomar till följande belopp.

Ersättning 2014 års nivå	Ledsagarservice	Avlösarservice
Kommunal anordnare, kr/tim	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	320	310

3. Kommunfullmäktige fastställer checkbelopp i kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen för vuxna enligt följande.

Ersättning 2014 års nivå	Hemtjänst	Ledsagning	Avlösning
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

4. Kommunfullmäktige avslår social- och äldrenämndens förslag om att uppräkning av checkbeloppen ska ske med omsorgsprisindex, OPI.

Sammanfattning

Social- och äldrenämnden gjorde under 2013 en översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning för att uppnå längsiktighet och stabilitet i kundvalssystemet. Baserat på översynen har social- och äldrenämnden tagit ställning till att dela upp det kundvalssystemet i ett för

- hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen och ett för
- ledsagarservice och avlösarservice enligt lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade samt avlösning för barn och ungdomar enligt socialtjänstlagen.

Nämnden vill också genomföra förenklingar av ersättningsreglerna och införa en ny timersättning som justeras enligt omsorgsprisindex.

Stadsledningskontorets förslag överensstämmer materiellt med social- och äldrenämndens förslag men har justerats för att förslaget ska vara formellt korrekt.

Social- och äldrenämndens underlag för sitt förslag

Av underlaget för social- och äldrenämndens förslag framgår huvudsakligen följande.

Förutsättningar

Nacka kommun tillämpar kundval för hemtjänst sedan 1992 och för ledsagning och avlösning sedan 1998. Innehåll och villkor för godkännande av anordnare har förändrats successivt. Inför den fortsatta utvecklingen av tjänsterna har social- och äldrenämnden gjort en översyn av kundvalet. En första rapport las fram i maj 2013 och en reviderad slutrapport i april 2014. Resultatet av översynen redovisas i bifogad rapport, bilaga 1.

Utgångspunkten är att kunna möta framtidens utmaningar inom omsorgen och att Nacka kommun ska vara fortsatt ledande i kundvalsutvecklingen, med fokus på god kvalitet i tjänsterna. Kunderna ska möta utbildad personal med rätt kompetens, en kompetent arbetsledning och ha möjlighet att ta del av den fortsatta teknikutvecklingen. För att uppnå detta måste det finnas längsiktighet, förutsägbarhet och stabilitet i kundvalets förutsättningar. Det ska vara enkelt att vara Nackabo, kund och anordnare i kundvalssystemet.

Nytt kundval för ledsagarservice och avlösarservice

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning bör enligt social- och äldrenämnden delas upp i två

- hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen, SoL

- ledsagarservice och avlösarservice enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Ett av skälen till uppdelningen är att det behövs olika kompetens för arbete med LSS-målgruppen och personer som beviljas hemtjänst. En viktig aspekt är också att kundens val underlättas med anordnare som är specialiserade på den egna målgruppen.

Förändrade ersättningsregler

I nuläget är ersättningen till anordnarna tidsdifferentierad mellan dag, kväll och helg. Reglerna innehåller bland annat särskilda avrundningsregler och ersättning för omställningstid. Förslaget till förändrade ersättningsregler innebär stora förenklingar, med en enhetlig ersättning för utförd tid som inkluderar allt.

Nuvarande regler för avrundad tid och omställningstid ger utrymme för olika tolkningar. Det nya systemet ska bli lätt att förstå för alla inblandade, inklusive kunderna. Den samlade bedömningen från berörda parter är, enligt social- och äldrenämnden, att det finns stora fördelar med att förenkla ersättningsreglerna. Allt som minskar administrationen för både anordnare och handläggare är positivt.

Ny ersättningsnivå

Utgångspunkten för social- och äldrenämndens beräkningar av nya ersättningsnivåer är att de ska stödja en hög kvalitet i tjänsten och möjliggöra en fortsatt mångfald av anordnare.

Metoden för beräkning ("räknesurran") utgår ifrån en modell, som publicerats av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. Den har använts av ett stort antal kommuner, vilket ökar möjligheterna till jämförelser. Deltagare i referensgrupper med anordnare i Nacka bidrog generöst med relativt omfattande underlag 2013. Underlaget är kompletterat med beräkningar och ersättningsnivåer från andra kommuner. Ansvariga handläggare har därefter bearbetat förslaget ytterligare. Förslaget tar bland annat hänsyn till införandet av elektronisk tidregistrering 2015 och ökade kompetenskrav för personal. I rapporten från översynen ([bilaga 1](#)) beskrivs detaljerat hur beräkningarna har gjorts.

I utredningsdirektiven ingick att utreda momskompensation till privata anordnare. Beräkningar av den faktiska momskostnaden för hemtjänst visar att den ligger mellan en och tre procent. Den vanligaste ersättningen för momskompensation i andra kommuner ligger också inom det intervallet. Social- och äldrenämnden föreslår en momskompensationen på två procent, vilket beräknas vara nära den faktiska momskostnaden.

Alla beräkningar utgår ifrån de privata anordnarnas faktiska kostnader, som sedan tidigare innehåller sex procent momskompensation. En minskad momskompensation innebär en

högre och mer realistisk ersättning till kommunala anordnare. Alternativen anges i nedanstående tabell.

Förslag till ersättning 2014 års nivå	Hemtjänst	Ledsagning, SoL, LSS	Avlösning SoL, LSS
Kommunal anordnare, kr/tim (2 % momskomp till privata)	378	314	304
Kommunal anordnare, kr/tim (6 % momskomp till privata)	363	302	292
Privat anordnare, kr/tim	385	320	310

Införande av elektronisk tidregistrering

Allt fler kommuner använder någon form av elektronisk tidsregistrering inom hemtjänsten. I Nacka kommer elektronisk tidsregistrering att ingå i utförardelen av Pulsen Combine. Syftet är främst att förenkla hanteringen av tidsredovisningen och att samtidigt minska risken för oegentligheter. Flera kommuner har erfarenheter av att den redovisade tiden minskar när den mäts på ett mer exakt sätt och har fått höja ersättningen för att anordnarna ska få fortsatt täckning för sina kostnader. I beräkningen av ersättning ingår en förhöjd ersättning för hemtjänst, jämfört med tidigare förslag.

Synpunkter från anordnare och kommunala råd

Utredningen presenterades för det kommunstyrelsens pensionärsrådet och rådet för frågor kring funktionsnedsättning under 2013. Råden utsåg representanter till varsin referensgrupp, som diskuterade utredningen ytterligare. Två referensgrupper med anordnare, en för hemtjänst och en för ledsagning och avlösning, träffades vardera fyra gånger för att diskutera avgörande frågor i utredningen.

Ett utkast till slutrapport och tillämpningsanvisningar¹ skickades ut på remiss 2013 till de kommunala råden och till samtliga anordnare. Svar kom från PRO och SPF tillsammans, från rådet för frågor kring funktionsnedsättning samt från två anordnare. Övriga avstod från att yttra sig. Pensionärsorganisationerna ställde sig bakom förslagen. Rådet för frågor kring funktionsnedsättning hade synpunkter på begreppet kund. En anordnare var positivt inställd till förslagen, men ansåg att ersättningen för hemtjänst var för låg, särskilt som omställningstid och avrundad tid ingår. Den andra anordnaren önskade tidsdifferentierad ersättning, att inställda insatser upp till 24 timmar skulle ersättas.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till förändrad ersättning beräknas ge en ökad kostnad på cirka 2 miljoner kronor, jämfört med dagens kostnader. Det motsvarar cirka 3 kronor per hemtjänsttimme, som är den beräknade kostnaden för den föreslagna ökningen av kompetenskraven för personal.

¹ Tillämpningsanvisningar beslutas av social- och äldrenämnden inom ramen för antaget kundvalssystem

Frågan om hur kompetenskraven ska definieras ligger det inom social- och äldrenämndens ansvar att besluta om, inom ramen för tillämpningsanvisningarna och är således inte en del av frågan om själva kundvalssystemen.

Stadsledningskontorets bedömning och förslag

Stadsledningskontoret tillstyrker den föreslagna förändringen till två olika kundvalssystem och de föreslagna checknivåerna. Kontoret tillstyrker också att beloppen indexeras men påpekar att detta måste följas noga så att det inte blir oförutsedda skillnader mellan hur checknivåerna förändras inom andra kundvalssystem inom främst social- och äldrenämndens ansvarsområde.

Stadsledningskontorets förslag är justerat jämfört med social- och äldrenämndens, som formellt inte var helt korrekt. Kontoret bedömer att justeringarna inte är av sådan art att ärendet måste återremitteras till social- och äldrenämnden för att kommunallagens beredningskrav ska vara uppfyllda. Justeringarna avser formella formuleringar och påverkar inte nämndens förslag materiellt.

Stadsledningskontoret avstyrker social- och äldrenämndens förslag om indexering av ersättningsnivåerna

Social- och äldrenämnden har föreslagit att checkbeloppen ska indexeras med det som kallas omsorgsprisindex, OPI. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen ska avstyrka detta förslag. Det stämmer inte med kommunens budgethantering i övrigt då OPI bestäms i december och således hamnar utanför kommunfullmäktiges beslut om ramar, där checkbeloppen är en faktor som måste vara med för att ramen ska kunna beslutas. Kommunen måste också råda över checkbeloppen som sådana, då de är viktiga styrmedlen i kundvalssystemen.

I underlaget för social- och äldrenämndens beslut om indexering anfördes följande, som skäl för indexering.

"I nuvarande modell för ersättning till anordnarna ingår att kommunfullmäktige årligen beslutar om ersättningen i november månad.

Konkurrensverket rekommenderar kommunerna att koppla ersättningsnivån till någon form av index, med syfte att minska anordnarnas osäkerhet om den framtida ersättningens storlek. SKL har tagit fram ett omsorgsprisindex (OPI) tillsammans med Vårdföretagarna och Pacta. OPI används idag inom social- och äldrenämndens upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Social- och äldrenämnden föreslår att ersättningen fortsättningsvis räknas om enligt OPI. Det är ett viktigt förslag för att uppnå långsiktighet och förutsägbarhet i kundvalets förutsättningar. Social- och äldrenämnden anför att här kan kommunen inta en fortsatt tätposition i utvecklingen av kundval.

Även referensgrupperna med anordnare framförde önskemål om att ersättningen ska räknas upp enligt ett nationellt fastställt index. Den blir annars oförutsägbar och upplevs som godtycklig, vilket gör anordnarnas ekonomiska planering omöjlig. Om inte ersättningen kopplas till index finns risken att det regelbundet kommer att krävas en större översyn av ersättningen”

Bilaga

1. Protokollsutdrag social- och äldrenämnden den 17 juni 2014 §99
2. Översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. Slutrapport 2014.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Anders Fredriksson
Socialdirektör

17 juni 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
 Social- och äldrenämnden

§ 99

SÄN 2013/96

Översyn av kundvalet hemtjänst, ledsagning och avlösning

Beslut

Social- och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut:

1. Kommunfullmäktige inför kundvalssystem för ledsagarservice och avlösarservice enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt avlösning enligt socialtjänstlagen (SoL) för barn och ungdomar fr.o.m. 2015-01-01.
2. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen för ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar till följande belopp

Ersättning 2014 års nivå	Ledsagarservice	Avlösarservice
Kommunal anordnare, kr/tim	314	304
Privat anordnare, kr/tim		
inkl. 2 % momskompensation	320	310

3. Kommunfullmäktige fastställer checkbeloppen för hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt SoL till följande belopp

Ersättning 2014 års nivå	Hemtjänst	Ledsagning	Avlösning
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim			
inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

Social- och äldrenämnden fattar följande beslut:

4. Social- och äldrenämnden antar nya tillämpningsanvisningar till ”Villkor för att vara godkänd anordnare av ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar”.
5. Social- och äldrenämnden beslutar att ickevalsalternativet för ledsagarservice och avlösarservice tas fram genom att årligen i januari upprätta en lista över godkända anordnare, som är ickevalsalternativ vardera under en månads tid.
6. Social- och äldrenämnden antar reviderade tillämpningsanvisningar till ”Villkor för att vara godkänd anordnare av hemtjänst, ledsagning och avlösning”.
7. Social- och äldrenämnden antar ”Övergångsregler gällande krav på utbildning för personal inom kundval för hemtjänst, ledsagning och avlösning”.

Ordförandes Signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

17 juni 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 99 forts.

SÄN 2013/96

8. Social- och äldrenämnden ger socialdirektören i uppdrag att följa utvecklingen vad gäller ”bomtider” och återkomma till social- och äldrenämnden med en redovisning under våren 2015.

Ärendet

Social- och äldrenämnden behandlade under 2013 ett ärende om översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. Syftet var att uppnå långsiktighet och stabilitet i kundvalssystemet. Nämnden beslutade att återemittera ärendet med uppdrag att samordna förslagen i ärendet med genomförande av elektronisk tidsregistrering. Den reviderade översynen innehåller förslag om uppdelning av kundvalet i två kundval, stora förenklingar av ersättningsreglerna samt ny timmersättning som justeras enligt omsorgsprisindex. Vissa förändringar av befintliga tillämpningsanvisningar föreslås, främst ändrade kompetenskrav för personalen och klargörande av vad som gäller vid anställning av anhöriga.

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteskrivelse från äldreenheten, 2014-05-08
2. Översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. Slutrapport 2014
3. Villkor för att vara godkänd anordnare av ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar
4. Villkor för att vara godkänd anordnare av hemtjänst, ledsagning och avlösning
5. Övergångsregler gällande krav på utbildning för personal inom kundval för hemtjänst, ledsagning och avlösning, 2014-05-20

Yrkanden

Eva Öhbom Ekdahl (M) yrkade, med instämmende av Anna-Karin Boréus (FP), Hans Peters (C) och Jan-Eric Jansson (KD), bifall till äldreenhets förslag gällande beslutspunkt 1 och 4-7.

Ändringsyrkande

Eva Öhbom Ekdahl (M) yrkade, med instämmande av Anna-Karin Boréus (FP), Hans Peters (C) och Jan-Eric Jansson (KD), att den del av beslutspunkt 2-3 som handlar om att ersättningen årligen ska räknas om enligt OPI (omsorgsprisindex) fr.o.m. 2015 ska utgå.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 99 forts.

SÄN 2013/96

Andreas Falk (S) yrkade att förslaget avseende beslutspunkt 2-3 ska förändras, fram till budgetförhandling, genom att

1. Fortsatt differentierad taxa ska tillämpas vid vardag, kväll, helg och långhelg.
2. Regler ska inarbetas för en längre omställningstid när brukare med stort behov av omsorgstid plötsligt avbryter insatsen på grund av t.ex. sjukhusvistelse eller dödsfall.
3. Regler ska inarbetas för s.k. "bomtider", så att sådana ersätts om brukaren inte lämnat återbud senast 48 timmar före bokad tid.
4. Inarbeta större valfrihet för brukaren inom den biståndsbedömda tiden för att t.ex. kunna byta ut dammsugning mot promenad.

Tilläggsyrkande

Hans Peters (C) yrkade, med instämmende av Eva Öhbom Ekdahl (M), Anna-Karin Boréus (FP) och Jan-Eric Jansson (KD), att socialdirektören ska ges i uppdrag att följa utvecklingen vad gäller "bomtider" och återkomma till social- och äldrenämnden med en redovisning under våren 2015.

Beslutsgång

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Eva Öhbom Ekdahls (M) yrkande gällande beslutspunkt 1 och 4-7.

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Eva Öhbom Ekdahls (M) ändringsyrkande gällande beslutspunkt 2-3.

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Hans Peters (C) tilläggsyrkande.

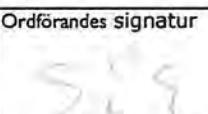
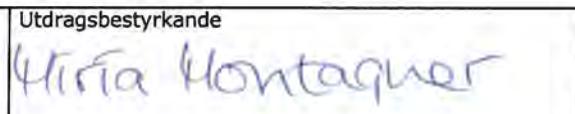
Ordförande Eva Öhbom Ekdahl (M) ställde frågan om nämnden skulle bifalla Andreas Falks (S) yrkande gällande beslutspunkt 2-3 eller avslå densamma.

Ordförande Eva Öhbom Ekdahl (M) fann att nämnden avslog Andreas Falks (S) yrkande.

Reservationer

Andreas Falk anmälde att Socialdemokraterna reserverade sig mot beslutet i enlighet med deras yrkande.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

SLUTRAPPORT 2014

Översyn av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning

Rev. 2014-05-08
Annika Lindstrand & Emelie Berglund
SÄN 2013/96

Sammanfattning

Nacka kommun har tillämpat kundval för hemtjänst sedan 1992 samt för ledsagning och avlösning sedan 1998. Villkoren för att vara anordnare har setts över, men någon större översyn av ersättningssystemet har inte gjorts tidigare. Under sommaren 2012 genomförde en extern konsult en förstudie, som resulterade i utredningsdirektiv för denna översyn.

Det övergripande syftet är att möta framtidens utmaningar inom omsorgen och att Nacka kommun ska vara fortsatt ledande i kundvalsutvecklingen. Det ska vara enkelt att vara Nackabo, kund och anordnare/företagare i kundvalssystemet. För att uppnå detta måste det finnas långsiktighet, förutsägbarhet och stabilitet i kundvalets förutsättningar. Utgångspunkten är också en fortsatt mångfald med stora och små anordnare/företag att välja på för kunden.

Ömsesidig öppenhet har kännetecknat utredningsarbetet, med stor delaktighet för olika berörda parter. Översynen har resulterat i förslag till stora förenklingar av ersättningsreglerna, nya ersättningsnivåer, uppdelning av kundvalet i två delar och förändringar av tillämpningsanvisningarna.

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning delas upp i två

- Hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt Socialtjänstlagen (SoL)
- Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS, samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Enhetlig timersättning införs för respektive insats

- Hemtjänst, med omvårdnad och service
- Ledsagning och ledsagarservice
- Avlösning och avlösarservice

Ersättningen gäller för utförd tid och innefattar allt.

Ny ersättning 2014 års prisnivå

	Hemtjänst	Ledsagning, SoL, LSS	Avlösning SoL, LSS
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

Ersättningen räknas om årligen enligt OPI (omsorgsprisindex) fr.o.m. 2015.

Förändrade kompetenskrav för personalen

70 procent av all personal som utför hemtjänst ska ha godkänd utbildning. Det finns övergångsregler med möjlighet att söka dispens för befintliga anordnare. 90 procent av personalen som utför ledsagarservice och avlösarservice ska ha godkänd utbildning. Undantag kan göras när kunden har eget förslag på person som ska utföra insatsen.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och förutsättningar.....	4
2	Syfte	4
3	Genomförande	5
4	Utredning och förslag	6
4.1	Nytt kundval för ledsagarservice och avlösarservice	6
4.2	Tillämpningsanvisningar	8
4.3	Ersättningsregler	16
4.4	Ersättningsnivå	19
5	Förslag	27
6	Ekonomiska konsekvenser	28
7	Bilagor	28

I Bakgrund och förutsättningar

Nacka kommun införde kundval för hemtjänst 1992 samt för ledsagning och avlösning 1998. Innehåll, underlag och definitioner för godkännande av anordnare har därefter förändrats successivt. Sedan 2009 följer kundvalen Lagen om valfrihetssystem (LOV).

Inför den fortsatta utvecklingen av tjänsterna, med betoning på kvalitet och kompetens, fanns behov av en översyn av kundvalet.

Under sommaren 2012 genomförde en extern konsult, Eva Arvidsson, det första steget i översynen. Uppdraget var att fånga upp de frågeställningar som olika aktörer i kommunen såg behov av att utreda vidare och fokusera på. Utredningen resulterade i en rapport och ett förslag på utredningsdirektiv för den fortsatta översynen. Ovanstående utredning och utredningsdirektiv ligger till grund för denna översyn.

Översynen behandlades av social- och äldrenämnden en första gång i maj 2013 och därefter i september 2013. Vid sammanträdet i september 2013 beslutade social- och äldrenämnden att återremittera ärendet med uppdrag att samordna förslagen i ärendet med genomförande av elektronisk tidsregistrering.

Översynen har därefter kompletterats med ett försök med elektronisk tidsregistrering och en analys av hur förslaget till ny ersättning påverkar enskilda anordnare.

För närvarande (april 2014) finns det 53 anordnare i kundvalssystemet för hemtjänst, ledsagning och avlösning. I januari 2014 fanns det ca 1700 kunder.

2 Syfte

Övergripande syfte

Det övergripande syftet är att möta framtidens utmaningar inom omsorgen och att Nacka kommun ska vara fortsatt ledande i kundvalsutvecklingen. Det ska vara enkelt att vara Nackabo, kund och anordnare i kundvalssystemet. För att uppnå detta måste det finnas långsiktighet, förutsägbarhet och stabilitet i kundvalets förutsättningar. Utgångspunkten är också en fortsatt mångfald, med stora och små anordnare/företag att välja på för kunden.

Det är nödvändigt att säkerställa en fortsatt god kvalitet på tjänsterna. Kunden ska möta utbildad personal med rätt kompetens. Kraven ökar på arbetsledning, fortsatt teknikutveckling och personalens möjligheter till samverkan kring varje kund.

Översynens syfte

Syftet med översynen är att förenkla utformningen av ersättningar och ersättningsregler, för att skapa ökad klarhet och minimera risken för felaktigheter i de

administrativa systemen. Samtidigt bör delar av tillämpningsanvisningarna för kundvalet förändras för att skapa långsiktighet och stabilitet samt uppnå effektivitet i föränderingsarbetet.

I direktiven sammanfattades syftet så här:

- Förenkla för att kunna fortsätta vara en attraktiv kommun för anordnare
- Förenkla med syfte att minimera administrationen och därmed risken för fel
- Förenkla med syfte att underlätta kommande integration mellan verksamhetssystem och tidmätningssystem, en viktig kvalitetsfaktor för både anordnare och beställare
- Förenkla för att möjligöra fortsatt fokus på kund och inte på systemfrågor.

3 Genomförande

Översynen utgår ifrån de projektdirektiv som utarbetades sommaren 2012.

I huvudsak har översynen gjorts av planerare/utvecklare Annika Lindstrand och Emelie Berglund inom sociala kvalitetsenheten, Nacka kommun. Också andra personer inom sociala kvalitetsenheten och sociala ekonominheten har medverkat.

En styrgrupp träffades under projektiden 2013 och 2014 för att fatta viktiga beslut och vara delaktig i processen. I styrgruppen har ingått: socialdirektör Anders Fredriksson, enhetscheferna Anne-Lie Söderlund (äldre), Eva Ralling (funktionsnedsättning) och Håkan Brekell (sociala ekonominheten), gruppcheferna Anna-Lena Möllstam (sociala kvalitetsenheten), Harriet Holmgren (äldre) och Helena Lindenius (funktionsnedsättning).

Till hjälp har följande konsulter anlitas:

2012-2013: Eva Arvidsson, Eva Arvidsson Konsult och Fredrik Eklund från National Healthcare Group.

2014: Eva Arvidsson och Åke Svenson, STQM Management AB samt Göran Svensson, Planum Organisation AB.

Utredningen har fått hjälp från referensgrupper. Två referensgrupper med anordnare, en för hemtjänst samt en för ledsagning och avlösning medverkade 2013. Referensgrupperna träffades fyra gånger vardera för att diskutera avgörande frågor i utredningen. De anordnare som deltog var: Aleris Omsorg AB, Annelies hemtjänstteam AB, Attendo Care AB, Baggensfjärdens hemtjänst AB, Blaze Consulting, Holmströms hemtjänst AB, Nacka Hemservice AB, Olivia Hemtjänst AB, Omsorgskraft Sverige AB, Orrens Vård & Omsorg AB och Personlig assistansenheten i Nacka kommun. Anordnarna har även lämnat ekonomiska underlag och statistik om inställda insatser.

Utredningen presenterades på Kommunala Pensionärsrådet och Rådet för frågor kring funktionsnedsättning. Råden bildade var sin referensgrupp och diskuterade utredningen ytterligare.

Översynen har analyserat befintlig statistik och dagens kostnader. Jämförelser har också gjorts med andra kommuner.

Avgränsningar

Följande ingår inte i denna översyn:

- Det som ingår i de kommungemensamma kundvalsvillkoren (exempelvis beaktande av miljöaspekten i kundvalssystemet).
- Tidplan och regelverk kopplat till införandet av Pulsen Combine.
- Regelverk för elektronisk tidregistrering.
- Underlag för jämförelser i Jämföraren som inte ingår i tillämpningsanvisningarna, såsom specialistkunskaper.
- Administrativt stöd för godkännande enligt LOV (elektroniskt upphandlingssystem).

4 Utredning och förslag

4.1 Nytt kundval för ledsagarservice och avlösarservice

4.1.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

I utredningsdirektiven ingick att utreda möjligheten att ge fler val för anordnarna genom att separera hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt Socialtjänstlagen (SoL) från ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). I den inledande översynen konstaterades att kunderna önskar samma kompetens för samtliga tre tjänster enligt SoL, med motsvarande krav på personalkontinuitet. Översynen lyfte också fram att kompetenskraven kan vara olika för tjänster enligt SoL och LSS.

4.1.2 Utredning

I dagens läge finns det ett kundvalssystem för hemtjänst, ledsagning och avlösning.

Anordnarna kan välja mellan att erbjuda

- hemtjänst med omvårdnad och service
- ledsagning/ledsagarservice och avlösning/avlösarservice, för samtliga målgrupper enligt både SoL och LSS.

Det finns 53 godkända anordnare inom kundvalet, varav 6 endast erbjuder ledsgning och avlösning (april 2014).

Volym 2012, antal utförda timmar inkl omställning och avrundning

	Hemtjänst SoL	Ledsagning, SoL	Avlösning, SoL	Ledsagar- service, LSS	Avlösar- service, LSS
Äldre	522 400	3 562	4 304		
<i>Personer under 65 år</i>	73 701	4 681	5 987	11 728	15 561

Volym 2012, antal personer/mån

Äldre	1 444	38	49		
<i>Personer under 65 år</i>	140	59	11	90	70

Bruttkostnad 2012, kr

Äldre	184 554 000	1 814 000	1 178 000		
<i>Personer under 65 år</i>	23 178 000	1 400 000	2 000 000	3 700 000	4 700 000

För personer under 65 år består målgruppen för avlösning i huvudsak av barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar, oavsett om insatserna ges enligt LSS eller SoL. Mycket talar för att behoven av kompetens hos personalen är densamma oavsett enligt vilken lag insatsen till barn och ungdomar ges.

Andra kommuner har olika lösningar för hur de delar upp tjänsterna, men det är relativt vanligt med ett separat valfrihetssystem för ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS, där vissa tjänster enligt SoL ingår för personer med funktionsnedsättningar.

En mycketiktig aspekt är att den enskilda val underlättas med anordnare som är specialiserade på den egna målgruppen.

I båda referensgrupperna med anordnare är samtliga överens om att det finns stora fördelar med en uppdelning av kundvalet. De kommunala råden ser också fördelar med uppdelningen. Det behövs olika kompetens för LSS målgrupp och för dem som omfattas av hemtjänst. Med en större specialisering blir det också enklare att erbjuda fortbildning för medarbetarna.

Äldre och vuxna personer med funktionsnedsättningar, som har ledsagning eller avlösning enligt SoL, har i många fall hemtjänstsinsatser. Här framhåller både berörda intresseorganisationer och anordnare att det är viktigt med personalkontinuitet. Den enskilde ska kunna erbjudas samtliga insatser från samma personal, om hon eller han önskar.

4.1.3 Slutsatser och förslag

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning delas upp i två för att möjliggöra utveckling av kompetens och specialisering av de olika tjänsterna:

- Hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt SoL
- Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS, samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Gällande tillämpningsanvisningar för kundvalet inom hemtjänst, ledsagning och avlösning revideras.

Nya tillämpningsanvisningar utformas för kundval inom ledsagarservice och avlösarservice.

4.2 Tillämpningsanvisningar

4.2.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

I direktiven ingår att göra en grundlig översyn av kompetenskraven. Där finns förslag på att införa någon form av trappa för ökning av kompetensen för befintliga anordnare inom kundvalet. Sedan tidigare fanns en del önskemål om förändringar och förtydliganden i tillämpningsanvisningarna, även dessa har inkluderats i utredningen.

En genomgång av befintliga uppföljningar av utbildningsnivån hos hemtjänstpersonalen, samt förnyad genomgång av lämpliga yrkesutbildningar inom hemtjänsten har gjorts.

En utredning har även gjorts om andra kompetenskrav ska gälla för LSS-insatser jämfört med SoL-insatser.

4.2.2 Utredning

4.2.2.1 Kompetenskrav för ledning och personal

En av de viktigaste kvalitetsaspekterna för kunden är att få möta kompetent personal. Den största förändringen i förslaget till tillämpningsanvisningar är därför en ändring av kompetenskraven.

Det har framkommit önskemål om att kompetenskraven ska vara transparenta och förutsägbbara. En annan fråga som uppkommit under utredningens gång är vad som händer när personal har utbildningar som inte finns med i den sammanställning av godkända utbildningar som lagts till villkoren. Därför läggs en skrivning till om att andra utbildningar ska valideras.

Kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning

En genomgång av befintliga utbildningar har gjorts med hjälp av Socialstyrelsens *Anvisningar om inventering och redovisning i Omvårdnadshyftet*, Dnr 6452/2011.

En omvärldsanalys visar att det finns flera kommuner som ställer krav på att en viss andel av personalen ska ha viss utbildning eller erfarenhet. Ett exempel är Järfälla där man kräver att 70 procent av personalen ska ha tillräcklig teoretisk kunskap och 20 procent tillräcklig praktisk erfarenhet.

På referensgruppsträffarna med anordnarna har kompetenskraven diskuterats mycket och följande har framkommit. Fler kunder med stora omvärdnadsbehov kräver mer kompetens hos personalen. Ersättningen måste hänga med för att anordnarna ska kunna betala den lön som krävs. Flera anordnare berättar att de har undersköterskekompets som krav vid nyanställning, men att man i övrigt har den personal man har. Det är svårt att snabbt förändra den samlade kompetensnivån. Samtidigt som alla deltagare i referensgruppen är för en höjning av kompetenskraven (så länge rätt ersättning betalas ut) är det viktigt att påpeka att det finns mycket bra och kompetent personal utan utbildning. Egentligen ställs högre krav på dem som arbetar inom hemtjänsten än på särskilda boenden där utbildningskravet är 90 procent, menar man. Det är lika tunga ärenden men mer ansvar, mer ensamarbete och fler egna beslut i hemtjänsten. Det är också en utmaning att vård- och omsorgsprogrammet inte alltid ger tillräckliga kunskaper om hemtjänstens arbete. I Nacka behöver personalen dessutom körkort, vilket många som söker tjänster inte har.

Referensgruppen har också diskuterat vilka konsekvenser som höjda kompetenskrav får. Det man tar upp är att det är positivt att statusen på yrket höjs. Men det kan medföra krav på högre löner och det kan bli svårare att få tag på bra personal. Det kommer att påverka rörligheten på arbetsmarknaden - de som är medvetna om sitt värde söker sig vidare.

Sedan tillämpningsanvisningarna ändrades senast har Socialstyrelsen utkommit med *Allmänna råd om Grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre, SOSFS 2011:12 (S)*. I dessa skriver man att personalen bör ha 1400 poäng inom vård- och omsorgsprogrammet, samt vad man kallar grundläggande kunskaper och förmågor, dessa innefattar:

- Värdegrund, förhållningssätt och bedömningsförmåga
- Kommunikation
- Regelverk
- Det normala åldrandet
- Åldrandets sjukdomar
- Funktionsbevarande omsorg m.m.
- Social omsorg
- Kroppsnära omsorg
- Måltid, mat och näring
- Skötsel av hemmet
- Omsorg i livets slutskede
- Hälso- och sjukvård m.m.

Vidare skriver man att det är arbetsgivarens skyldighet att personalen får fortbildning vid behov för att uppfylla de allmänna råden.

I referensgruppen med anordnare är alla positivt inställda till innehållet i de allmänna råden. Det är också representanter från kommunala pensionärsrådet och rådet för frågor kring funktionsnedsättning.

Till och med 30 juni 2014 erbjuder staten en möjlighet för personal inom äldreomsorgen att öka sin kompetens genom det så kallade Omvårdnadslyftet. Nacka kommun har ansökt om medel och erbjuder all personal inom hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt Socialtjänstlagen att gå utbildning. Detta erbjudande underlättar för anordnarna att uppnå utbildningsvillkoren.

Kommunala pensionärsrådet önskar att minst 75 procent av personalen har relevant utbildning, men belyser att erfarenhet också är viktigt.

Kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice

Vid en genomgång av de övriga 13 kommuner som har kundval för ledsagarservice och avlösarservice enligt Kammarkollegiets Valfrihetswebb visar det sig att man ställer ganska likartade krav på personalens kompetens. Samtliga skriver att personalen ska ha adekvat utbildning och erfarenhet, lämplig och tillräcklig kompetens etcetera. Några går ett steg längre och kräver specifik utbildning som jämställs med vårdbiträdesutbildning, omvårdnadsprogrammet eller motsvarande.

Bland dessa kommuner varierar kraven mellan att 50 procent, 65 procent och 70 procent av personalen ska ha denna utbildning. Några skriver att personalen ska ha kompetens för det specifika uppdraget. Alla betonar samspelet med kunden och att kundens önskemål ska tas till vara. Ingen kommun skriver att det huvudsakligen är på kundens eget förslag som personal anställs, så som många av anordnarna i Nacka beskriver det.

I referensgruppen för anordnare av ledsagning och avlösning har kompetenskraven diskuterats mycket och följande har framkommit. Rekrytering måste vara mycket individuell och sker oftast på förslag från kunden. Cirka 90 procent av kunderna har en person på förslag redan innan de väljer anordnare. Alla anordnare i gruppen är överens om att kundens åsikt (även anhörig och god man) är oerhört viktig. Det är också viktigt att anordnaren får en bra relation till kunden. Som arbetsgivare måste man ändå säkerställa att personen har kompetens och personlig lämplighet och ha sista ordet beträffande anställningen. Den kommunala anordnaren, men även andra anordnare, anställer sina ledsagare och avlösare enligt PAN-avtalet. Detta innebär bland annat att det är kunden som avgör vem som ska utföra insatsen och att anställningen upphör när vårduppdraget upphör.

Det som krävs är främst pedagogiska kunskaper och i mindre utsträckning omvårdnads- eller medicinska kunskaper, menar deltagarna i referensgruppen. Det är därför bättre att ställa krav på barn- och fritidsprogrammet än vård- och omorgsprogrammet för dessa insatser. Personliga egenskaper är viktiga, det räcker inte att bara ställa krav på utbildning. Trygg och säker är viktiga begrepp för rekryteringen.

Kompetenskraven för avlösarservice bör vara samma som för ledsagarservice enligt anordnarna, men man har vissa specifika kommentarer. Gällande ledsagare påpekar anordnarna att det är stor skillnad på kraven på personalen mot exempelvis daglig verksamhet eller boende, där man är på en plats under hela dagen och hela tiden har hjälp av kolleger. Gällande avlösare påpekar anordnarna att det är viktigt med kundens åsikt för att föräldrarna ska vara trygga med personalen. Föräldrarna brukar vilja ha någon de känner som de är trygga med. Det är allmänt svårt att rekrytera personal med en specifik utbildning, när man kan erbjuda dem arbete exempelvis endast en helg i månaden.

I mars 2014 tog Socialstyrelsen beslut om *Allmänna råd om Kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning, SOSFS 2014:2 (S)*. Enligt dessa bör personalen ha godkända kurser om 1400 poäng inom vård- och omsorgsprogrammet alternativt barn- och fritidsprogrammet, samt minst ha följande kunskaper och förmågor:

- Regelverk
- Förhållningssätt och bedömningsförmåga
- Kommunikation
- Funktionsnedsättningar och dess konsekvenser
- Hälsa
- Personlig omsorg
- Social gemenskap och sysselsättning
- Aktiviteter i vardagen

Personalen bör vid behov få fortbildning och handledning för att upprätthålla de kunskaper och förmågor som anges i de allmänna råden.

Enligt de allmänna råden gäller särskilda kompetenskrav om en person med funktionsnedsättning själv har utsett en personlig assistent. I förslaget till kompetenskrav i Nacka jämförs dessa med vad som bör gälla när kunden har ett eget förslag på avlösare eller ledsagare. Enligt de allmänna råden ska personen bl.a. minst ha kunskap om övergripande mål och regelverk enligt LSS, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, kunskap om den enskildes rätt till självbestämmande, integritet och inflytande, samt förmåga att dokumentera sitt arbete enligt lagar och författninger.

De allmänna råden föregicks av en vägledning med liknande innehåll. Denna behandlades i referensgrupperna för anordnare, och rådet för frågor kring funktionsnedsättning. Båda grupperna ställde sig positiva till att ställa krav på att vägledningen och i förlängningen de allmänna råden följs.

Rådet för frågor kring funktionsnedsättningar hade också önskemål om att ställa krav på att anordnaren har dokument med riktlinjer kring viktiga frågor som etik, kommunikation och bemötande. Detta är nog så viktiga aspekter av kompetensen.

Kravet på att påbörja insatsen inom 14 dagar är svårt att uppfylla för anordnarna. De hinner inte med att kontrollera i belastningsregistret och att rekrytera personal. När kunder tackar nej till föreslagen personal kan det ta upp till tre månader att rekrytera. Det kan vara bra att skriva in i villkoren att det krävs kunskap om det specifika uppdragets art. Handläggaren kan även skriva specifika krav i sin beställning till stöd för anordnarens rekrytering.

Frågan kring hur insatsen ska kunna följas upp diskuterades också med referensgruppen för anordnare. Det framhålls att det viktiga är att fråga kunden själv. Beställaren bör titta på alternativa sätt att ta in kundernas åsikter. Intervjuer är ett sätt eftersom enkäter är svåra att fylla i för många kunder. När kunden själv valt sin personal är det inte lätt att byta och därför blir uppföljningen på individnivå extra viktig. Det är ändå viktigt följa upp hur ofta kunder byter och skälen för bytet.

4.2.2.2 Anställning av anhöriga

Anordnare har möjlighet att anställa anhöriga för att utföra vissa insatser. Ibland ringer anhöriga till kommunen med frågor om hur anställningen ska fungera. Då och då inkommer det också synpunkter från både anordnare och handläggare på att det är svårt med hanteringen av anställning av anhöriga. Frågan kring anställning av anhöriga har även blivit aktualiseringad i och med det fokus som varit kring personlig assistans där anhöriga fått betalt för att utföra mer insatser än de faktiskt gjort. Detta sammantaget gör att denna utredning tittat extra på om det går att förtydliga texerna kring anhöriga som anställda i anordnarvillkoren.

I tidigare samtal och uppföljningar med anordnare om anhöriga som anställda har följande framkommit. Det är en svår balansgång för den anhörige om när man är personal och när man är anhörig, och svårt för arbetsgivaren att sätta gränser för vad som är anställning och vad som personen förväntas göra som anhörig. Det är svårare för anordnaren att få insyn i familjen Som företag har man dock arbetsgi-varansvar för den anhörige och ett ansvar för att kunden får den hjälp som behövs. Anordnare har efterlyst tydligare rutiner för anställning av anhöriga.

I verksamhetssuppföljningen för 2013 fick anordnarna inom hemtjänst, ledsagning och avlösning uppge om de hade anhöriga anställda och i så fall hur många. 25 anordnare hade anhöriga anställda. Totalt angav anordnarna att de hade 58 personer anställda, som var anhöriga till kunder.

Det finns kommuner som inte tillåter anhöriga som anställda inom sina kundval för ledsagning och avlösning (exempelvis Vellinge och Lomma) och även inom hemtjänsten (exempelvis Södertälje och Järfälla). Det finns även kommuner där man bara tillåter att anhöriga anställs av egenregin (exempelvis Linköping).

Frågan diskuterades med representanter för pensionärsrådet och rådet för frågor kring funktionsnedsättningar. Representanternas anser att det är bra att anhöriga kan anställas och att det är ett naturligt sätt att lösa situationen för många. Man

menar att eftersom det gäller färre timmar för ledsagning och avlösning än för hemtjänst bör det inte vara ett lika stort problem. Dock tycker representanter från rådet för frågor kring funktionsnedsättningar att det är viktigt att poängtera att föräldrar inte bör vara avlösare eller ledsagare till sina barn. Det är viktigt med uppföljningen och inom vilka ramar som anställningen sker.

Anordnarna som deltagit i referensgrupperna tar upp att det är viktigt att ta sitt arbetsgivaransvar och att följa arbetsmiljölagen och arbetstidslagen, detta bör förtydligas i villkoren. Det har hänt att anhöriga går runt till olika anordnare och förhandlar om var de kan få högst lön och bäst anställningsvillkor. Riskerna bedöms vara små när det gäller ledsagarservice och avlösarservice eftersom det rör sig om en så begränsad tid. Anordnarna skulle gärna anmäla till socialtjänsten hur många anhöriga man har anställda och i vilket syfte, detta tror man skulle göra kontrollen bättre och öka säkerheten.

4.2.2.3 Andra förändringar i tillämpningsanvisningarna

I och med översynen av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning har också en del andra förändringar i tillämpningsanvisningarna/villkoren gjorts. Dessa listas/förklaras nedan.

- Något förändrad beskrivning av tjänsterna eftersom de nu är uppdelade på två kundval.
- Ingen uppdelning av ersättningsnivån beroende på klockslag kommer att ske, därmed beskrivs inte olika tider på dygnet. I kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice kommer ingen tidsbegränsning på dygnet och ingen uppdelning i geografiska områden att medges.
- Ändrade mål för ledsagarservice och avlösarservice i och med att det blir ett nytt kundval.
- Ett förtydligande sker i kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning, att anordnare ska arbeta utifrån Socialstyrelsens allmänna råd: *Värdegrund i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2012:3. Därmed upphör *Värdegrund och kvalitet för äldre i Nacka* från 2008 att gälla.
- Förförändrade texter införs om verksamhetssystemet Pulsen Combine.
- Förtydligande av texter om kraven på ledningssystem för kvalitet skrivs in.
- Vad som menas med att ledningen ska ha två års eftergymnasial vård- och omsorgsutbildning förtydligas.
- Förtydligande om vilken myndighet som genomför eventuell validering av andra utbildningar.
- En utförligare text kring genomförandeplan i kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice läggs in.
- Ett förtydligande kring gallring av dokumentation läggs in.
- Att och hur personalen ska bära fotolegitimation förtydligas inom kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning.

- Ny text om legal företrädare (god man, förvaltare eller företrädare via fullmakt) läggs in.
- Ett förtigligande görs om utdrag ur belastningsregistret gällande personal som ska arbeta med barn.
- En text som hänvisar till Nacka kommuns information ”För dig som är anordnare” på webben läggs in för att kunna hänvisa till råd, riktlinjer etc. på ett tydligare sätt.
- Ersättningsreglerna förenklas, se mer under rubriken Ersättningsregler.

4.2.3 Slutsatser och förslag

Följande texter är nya i tillämpningsanvisningarna.

I kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning skrivs följande om personalens kompetens:

Relevant utbildning för personal innebär att

1. Personalen uppfyller Socialstyrelsens *Allmänna råd om Grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2011:12.
2. Minst 70 procent av personalen ska ha godkänd utbildning enligt nedan.
3. All personal ska behärska det svenska språket i tal och skrift.

Utbildningar som godkänns är:

Nyare utbildningar

- Vård- och omsorgsprogrammet, både ungdomsgymnasium och vuxengymnasium, 1400 poäng (karaktersämnen, gemensamma kurser omfattande 1100 poäng plus relevant programfördjupning om 300 poäng)
- Omvårdnadsprogrammet, både gymnasieskolan och vuxengymnasium, 1350 poäng (karaktersämnen, gemensamma kurser omfattande 600-650 poäng plus valbara kurser om 600-750 poäng)
- Relevant yrkeshögskolexamen, godkänd av Myndigheten för yrkeshögskolan, 200 yrkeshögskolepoäng

Äldre utbildningar

- Äldre undersköterskeutbildning, 1000 poäng (32 veckor, 40 veckor, 31 veckors specialkurs, Hälso- och sjukvård kurskod 41325 06, Utbildning till skötare i psykiatrisk vård, Vårdinriktad kompletteringskurs),
- Tvåårig vårdlinje, 1000 poäng
- Mentalskötarutbildning, två eller tre terminer, 1000 poäng

Andra utbildningar, även utbildningar genomförda i ett annat land än Sverige, ska valideras. Valideringen sker av någon av de anordnare som är godkända inom Nacka kommuns kundval för vuxenutbildning.

Övergångsregler gällande utbildningskravet

Förslaget innehåller också övergångsregler gällande utbildningskravet för redan godkända anordnare. De får möjlighet att söka dispens från utbildningsvillkoret, men ska uppnå följande krav:

- Den 1 januari 2016 ska 60 procent av all personal ha godkänd utbildning enligt ovan.
- Den 1 januari 2018 ska 70 procent av all personal ha godkänd utbildning enligt ovan.

För nya anordnare som godkänns i kundvalssystemet från och med 1 januari 2015 ska 70 procent av all personal ha godkänd utbildning enligt ovan.

I kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice skrivs följande om personalens kompetens:

Relevant utbildning för personal innebär att

1. Personalen uppfyller Socialstyrelsens *Allmänna råd om Kunskaper hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning*, SOSFS 2014:2 (S).
2. Minst 90 procent av personalen ska ha godkänd utbildning enligt nedan (undantag kan göras då kunden har ett eget förslag på vem som ska anställas).
3. All personal ska behärska det svenska språket i tal och skrift.

Utbildningar som godkänns som relevanta är:

Nyare utbildningar

- Barn- och fritidsprogrammet, 1400 poäng (programgemensamma ämnen omfattande 700 poäng, inriktning Socialt arbete om 300 poäng, programfördjupning Stöd och service inom funktionshindersområdet om 400 poäng)
- Vård- och omsorgsprogrammet, både ungdomsgymnasium och vuxengymnasium, 1400 poäng (karaktärsämnen, gemensamma kurser omfattande 1100 poäng plus relevant programfördjupning om 300 poäng)
- Omvårdnadsprogrammet, både ungdomsgymnasium och vuxengymnasium, 1350 poäng (karaktärsämnen, gemensamma kurser omfattande 600-650 poäng plus valbara kurser om 600-750 poäng)
- Relevant yrkeshögskolexamen, godkänd av Myndigheten för yrkeshögskolan, 200 yrkeshögskolepoäng

Äldre utbildningar

- Barnskötarexamen, 1000 poäng
- Äldre undersköterskeutbildning, 1000 poäng
- Tvåårig vårdlinje, 1000 poäng
- Mental-skötarutbildning, två eller tre terminer, 1000 poäng

Andra utbildningar, även utbildningar genomförda i ett annat land än Sverige, ska valideras. Valideringen sker av någon av de anordnare som är godkända inom Nacka kommuns kundval för vuxenutbildning.

Om kunden har ett eget förslag på vem som ska anställas, kan undantag göras när det gäller kravet enligt punkt 2 ovan. Då gäller samma kompetenskrav som för personlig assistent utsedd av den enskilde, enligt SOSFS 2014:2. Personen ska bland annat minst ha kunskap om övergripande mål och regelverk enligt LSS,

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, kunskap om den enskildes rätt till självbestämmande, integritet och inflytande, samt förmåga att dokumentera sitt arbete enligt lagar och författningar. Kompetensen ska vara anpassad för uppdraget och kundens behov. Rekryteringen av personal ska ske på ett tryggt och säkert sätt.

Anställning av anhöriga

Anhöriga kan anställas i undantagsfall, om det finns särskilda skäl. En förutsättning är att de uppfyller samma krav på kompetens och arbetar under samma villkor som andra anställda. Det innebär bl.a. normala anställningsvillkor (bl.a. gällande arbetstidslagen och arbetsmiljölagen), samma kompetenskrav samt ansvar för att följa upp att uppdraget utförs på ett professionellt sätt. De anhöriga som anställs ska ha kunskap om aktuella konventioner och de målsättningar som finns i SoL och LSS, lagar och regler, dokumentationskrav samt ha ett bra förhållningsätt och bemötande. Anordnaren har ansvar för att kontrollera att personen uppfyller kraven.

Anordnaren ska omgående anmäla till sociala kvalitetsenheten när en anhörig anställs och skälen för detta.

Med anhörig menas den närmaste familjen (make, maka, sambo, barn, syskon, föräldrar och barnbarn).

4.3 Ersättningsregler

4.3.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

Utredningsdirektiven la stor vikt vid det övergripande syftet att förenkla ersättningar och ersättningsregler så mycket som möjligt. Detta för att skapa ökad klarhet för anordnarna och minimera riskerna för felaktigheter. Enklare ersättningsregler möjliggör fortsatt fokus på kund och inte på systemfrågor.

Förutsättningen för samtliga förenklingar av ersättningsreglerna är att anordnarna ska ersättas genom en enhetlig timersättning som täcker allt, förutom beviljade timmar för dubbelbemanning.

Konsekvenserna av följande förenklingar har utretts

- enhetlig ersättning för omvärdnad och service inom hemtjänst
- upphöra med tidsdifferentierad ersättning
- avrundad tid ingår i enhetlig ersättning
- omställningstid ingår i enhetlig ersättning
- insatser som ställs in med kort varsel ingår i ersättningen

4.3.2 Utredning

Grunden för nuvarande ersättning är att den gäller utförd tid hos kunden. Ersättningen är i nuläget tidsdifferentierad mellan dag, kväll och helg, förutom ersättningen för serviceinsatser som är enhetlig oavsett tid. Det finns särskilda avrund-

ningsregler och ersättning för en omställningstid på fem dagar vid uppsägning, sjukhusvistelse och dödsfall. Ingen ersättning utgår i övrigt för insatser som ställs in med kort varsel, s.k. bomtid.

Den samlade bedömningen från alla berörda parter är att det finns mycket stora fördelar med att förenkla ersättningsreglerna. Systemet ska vara lätt att förstå för alla inblandade, inklusive kunderna. Allt som minskar administrationen för både anordnare och handläggare är positivt. Anordnarna beskriver att de idag får lägger ner mycket tid på att redovisa och fakturera utförd tid varje månad. Detsamma gäller handläggarna, som ska gå igenom att tidsredovisningen är rätt gjord.

Enda undantaget är insatser som är inställda eller avbokade med kort varsel, som anordnarna beskriver som problematiska. En särskild utredning har därför gjorts om dessa.

Enhetlig ersättning för service och omvårdnad

I januari 2013 och även januari 2014 var 12 % av de utförda insatserna service och 88 % omvårdnad. Det har inte framförts några invändningar mot att införa en enhetlig ersättning för omvårdnad och service. Någon anordnare har belyst att det kan medföra minskad möjlighet till specialisering och professionalisering för både omvårdnadspersonal och servicepersonal. Ofta är det dock samma personal som utför insatserna. Det är relativt vanligt med olika ersättning för service och omvårdnad i andra kommuner, men det finns flera andra kommuner som har infört en enhetlig ersättning.

Upphöra med tidsdifferentierad ersättning

Alla berörda förordar en enhetlig timersättning utan tidsdifferentiering, förutsatt att den beräknas så att den täcker alla OB-tillägg. De flesta andra kommuner har en enhetlig timersättning.

Den fortsatta översynen har utrett ett nytt förslag, som innebär att ersättningen för hemtjänst är differentierad mellan vardag och helg. Förslaget grundar sig på en önskan att ge bästa möjliga förutsättningar för en god omvårdnad på helger. Den fortsatta utredningen visade dock att en sådan uppdelning skulle kunna ge utrymme för olika tolkningar hos anordnarna. Behoven skulle öka av en större styrning genom mer detaljerade biståndsbeslut än önskvärt. Omvärlldsbevakningen visar också att det bara är tre andra kommuner som har valt en kombination av differentierad och utförd tid. Slutsatsen blir att fördelarna med en helt enhetlig ersättning överväger.

Avrundad tid ingår i enhetlig ersättning

Anordnarna beskriver avrundningsreglerna som omständiga och ”hopplösa att räkna ihop”. Det finns bara fördelar med att avskaffa dessa regler, förutsatt att timersättningen täcker den merersättning avrundningen ger.

En genomgång av anordnarnas fakturering för perioden jan - dec 2013 visar att mindre än hälften av anordnarna fakturerar avrundad tid, med en variation på andelen avrundad tid mellan 0,4 % och 9,6 %. Konsulterna från STQM har belyst frågan genom intervjuer med några anordnare. Intervjuerna visar att anordnarnas strategi och fokus skiljer sig när det gäller att optimera de möjligheter till ersättning som reglerna ger. De konstaterar att skillnaderna i tolkning/tillämpning av regler och i faktiskt redovisad tid talar emot att ha regler som ger ersättning för avrundad tid.

Omställningstid ingår i enhetlig ersättning

Genomgången av fakturering visar att det också finns skillnader mellan olika anordnares fakturering och tillämpning av reglerna för omställningstid, även om skillnaderna inte är lika stora som när det gäller avrundad tid.

Det har bara framkommit fördelar med att avskaffa omställningstiden. Det för-enklar rapporteringen. Även här måste dock ersättningen anpassas så att den täcker omställningstiden.

Insatser som ställs in med kort varsel ingår i ersättningen

Anordnarna av hemtjänst anger att inställda och avbokade insatser ger stora problem i deras planering. När kunder med omfattande insatser ställer in eller avbokar med mycket kort varsel pga. exempelvis besök av anhöriga eller sjukhusbesök, kan följen bli förluster för anordnaren.

Det är mycket angeläget att kunderna så långt det är möjligt tar ansvar för att avboka i god tid. En avbokningspolicy bör utformas som kommuniceras till kunden av både handläggaren och personalen hos anordnaren, både i anslutning till att kunden får beslutet och på annat sätt.

Flera andra kommuner har gjort mätningar av inställda insatser liksom även Nordic Healthcare Group, NHG. Enligt NHG kan procentandelen variera mellan 1 och 13 %. En slutsats som kan dras är att arbetssättet för hur man arbetar med kunder har stor betydelse.

Som underlag till utredningen har de anordnare som ingick i referensgruppen mätt sina inställda insatser under en två-veckors period i februari. Nedan redovisas resultatet gällande hemtjänstinsatser. Intressant är att mätningen helt överensstämmer med de variationer NHG uppger.

Anordnare	Procent inställda insatser
1	0,9
2	1,0
3	2,5
4	3,7
5	3,8

6	7,0
7	13,0

Konsulterna från STQM konstaterar att inställda insatser med kort varsel i hög grad får bedömas vara en fråga inom ramen för relationen kund - anordnare. Att undvika dessa ligger främst inom anordnarens profession. Ingen möjlighet finns till uppföljning eller kontroll från beställarens sida.

De anordnare som utför ledsagning och avlösning hade inga eller väldigt få inställda insatser under mätperioden och därför har ingen beräkning för respektive anordnare gjorts. De gör dock bedömningen att det handlar om någon eller ett par procent. Anledningen till att det skiljer så mycket mellan hemtjänst och ledsagning/avlösning uppges vara att kunder sällan ställer in eller tackar nej till insatserna ledsagning och avlösning utan snarare väljer att flytta insatsen till en annan tid.

Sammantaget blir analysen att inställda insatser förekommer i olika grad, men att det medför administration för både beställare och anordnare att särskilt redovisa detta. För beställaren finns inte heller någon kontrollmöjlighet. Beställaren bör dock tillsammans med anordnarna genom en policy ta ett större ansvar för att klargöra för kunden vikten av att i förväg anmäla eventuella förändringar.

Sammantagen bedömning av konsekvenserna för enskilda anordnare

Förändringar av ersättningsregler leder alltid till att utfallet blir olika för olika anordnare. Det är oundvikligt att det blir ”vinnare och förlorare” när förändringarna är stora. En analys av det beräknade utfallet, visar ett visst negativt utfall för de anordnare som relativt sett fakturerat mest för avrundad tid och i någon mån omställningstid.

4.3.3 Slutsatser och förslag

Enhetlig timersättning föreslås för respektive insats:

- hemtjänst, med omvärdnad och service
- ledsagning och ledsagarservice
- avlösning och avlösarservice

Ersättningen ska gälla för utförd tid och innefatta allt, förutom ersättning för eventuell dubbelbemanning. Det innebär att ersättningen utgår för utförd tid i antal minuter utan avrundning, att den är enhetlig för dag, kväll och helg, samt att kringtid, omställningstid och inställda insatser ingår.

4.4 Ersättningsnivå

4.4.1 Inledande översyn och utredningsdirektiv

Den inledande översynen betonade att en rimlig ersättning innebär att det finns en balans mellan kraven på tjänstens innehåll och kvalitet och kostnaden för att

producera tjänsten. Enligt utredningsdirektiven är beräkningen av ersättningsnivå helt beroende av förslagen till nya ersättningsregler, se föregående avsnitt. Beräkningen av ersättningsnivå förutsattes vara transparent.

Utredningen skulle också innehålla förslag till momskompensation för privata anordnare och förslag till justering av timersättningen vid införande av elektronisk tidregistrering.

Direktiven utgick ifrån proportionerna 75 % finansierbar utförd tid och 25 % kringtid, vid beräkning av anordnarnas produktionskostnad för personal.

4.4.2 Utredning

Utgångspunkten för beräkningarna är att ersättningen ska stödja en hög kvalitet i tjänsten och att den ska möjliggöra en fortsatt mångfald av anordnare.

De ursprungliga beräkningarna utgår ifrån den modell, som beskrivs i skriften *Val av ersättningsmodell och beräkning av ersättningsnivå*, utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting. Modellen och en vägledning har tagits fram av Per Törnvall och Fredrik Eklund. Modellen för beräkning av ersättning inom hemtjänst ("räknnesnurran") har använts av ett stort antal kommuner, vilket ökar möjligheterna till jämförelser.

Deltagarna i referensgrupperna med anordnare bidrog generöst med relativt omfattande beräkningar. Dessa vägdes samman med resultat från andra kommuner.

4.4.2.1 Nuvarande ersättning 2014

Hemtjänst, omvårdnad

<i>Kommunal anordnare, kr/timme</i>			<i>Privat anordnare, kr/timme</i>		
Dag mån-fre 7³⁰-19	Kväll mån-tors 19-22³⁰	Helg fre 19-22³⁰ lör-sön 7³⁰- 22³⁰	Dag mån-fre 7³⁰-19	Kväll mån-tors 19-22³⁰	Helg fre 19-22³⁰ lör-sön 7³⁰-22³⁰
322	356	406	340	375	427

Hemtjänst, service

<i>Kommunal anordnare, kr/timme</i>	<i>Privat anordnare, kr/timme</i>
Alla tider	Alla tider
270	288

Ledsagning

Kommunal anordnare, kr/timme			Privat anordnare, kr/timme		
Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰	Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰
280	297	325	294	316	342

I ersättningen för ledsagning ingår aktivitetsersättning med 10 kr/timme.

Avlösning

Kommunal anordnare, kr/timme			Privat anordnare, kr/timme		
Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰	Dag mån-fre 7 ³⁰ -19	Kväll mån-tors 19-22 ³⁰	Helg fre 19-22 ³⁰ lör-sön 7 ³⁰ -22 ³⁰
269	286	313	284	304	332

4.4.2.2 Anordnarnas egna beräkningar 2013*Hemtjänst*

Eftersom samtliga anordnare av hemtjänst är privata utgår beräkningarna ifrån kostnader för privat hemtjänst. Sju anordnare bidrog med underlag till beräkning av ersättningen för hemtjänst 2013. De angav sina beräknade kostnader enligt de rubriker som finns i räknesurran. Värdena lades därefter in i denna. De summor detta resulterade i framgår av nedanstående tabell.

Kostnader för hemtjänst 2013	Variation, kr/tim	Median, kr/tim
Summa personalkostnader	169-247	227
Summa övriga kostnader	12-79	33
Summa administrativa kostnader	3-114	42
Totalt, med 25 % kringtid	341-484	355
Totalt, med 29 % kringtid		373

Det finns stora variationer i underlagen från anordnarna. Utredningen har därför vägt in andra underlag och aspekter och jämfört med hur det ser ut i andra kommuner.

Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS

Två anordnare bidrog med fullständiga underlag till beräkning av kostnaden för ledsagarservice och avlösarservice 2013.

Vid en beräkning i räknesurran skulle deras kostnader resultera i en ersättning på 277 kr/tim för en privat anordnare, medan egenregin VSS beräknar sin egen

självkostnad till 339 kr/tim. Att självkostnaden blir så hög för egenregin, beror på höga gemensamma kommunala kostnader. Med en mer rimlig OH-kostnad skulle egenregins självkostnad motsvara den privata anordnarens.

4.4.2.3 Jämförelser med andra kommuner

Sveriges Kommuner och Landsting har publicerat en sammanställning över kommunernas ersättningar för hemtjänst 2013. Den visar att ersättningsnivåerna varierar kraftigt i landets kommuner. Genomsnittet för omvårdnad (privat anordnare, utförd och inrapporterad tid) uppgår till 354 kronor i timmen 2013. Motsvarande genomsnitt för service är 313 kr i timmen. För de 20 kommuner, som har elektroniskt uppmätt tid och en enhetlig timersättning, är genomsnittet 374 kr i timmen 2013.

För ledsagning och avlösning finns det inte någon motsvarande sammanställning. Däremot är det möjligt att ta del av andra kommuners förfrågningsunderlag, som alltid publiceras i Kammarkollegiets Valfrihetswebb. De ersättningar som redovisas här avser privata anordnare 2012.

Bland Stockholmskommuner, som har en enhetlig timersättning, ligger genomsnittet 2012 på 265 kronor per timme för avlösarservice enligt LSS, med en spridning mellan 240 och 302 kronor.

Genomsnittet 2012 för avlösning enligt SoL är 285 kr per timme, med en spridning mellan 240 och 346 kronor.

Några kommuner har också en förhöjd ersättning för ledsagarservice för ledsagarens omkostnader.

4.4.2.4 Beräkning av ny ersättningsnivå

Beräkningen av ersättningsnivå utgår ifrån att all utförd tid ska omfattas av ersättningen, enligt beskrivningen i föregående avsnitt. Utgångspunkten är också att ersättningen ska basera sig på den lokala verkligheten i Nacka och att täckning ska ges för de krav som beställaren ställer, dvs. att kraven inte ska vara underfinansierade. Beräkningarna utgår ifrån privata anordnarens kostnader.

Personalkostnader

Personalkostnaderna för hemtjänst utgår ifrån en lönenivå på 22 900 kr i månaden 2013. Det är högt räknat jämfört med andra jämförbara kommuner, men nivån är satt så att den ska täcka kostnaderna för en utbildningsnivå motsvarande 70 procent personal med relevant utbildning. En ökning från 50 till 70 procent utbildad personal motsvarar en ökad kostnad på ca 3 kr i timmen.

I förslaget till fortsatta kompetenskrav föreslås en utbildningsnivå på 70 procent personal med relevant utbildning. Förslaget innefattar generösa dispensregler för dem som måste utbilda personalen för att uppnå kraven. Den beräknade lönenivån bör då ge utrymme för de extra kostnader det medför att ha personal i utbildning.

Påslagen för OB-tillägg, sjuk- och semesterersättning samt PO-tillägg är beräknade enligt rekommendationer från Nordic Healthcare Group: OB-tillägg 7,5 %, semester- och sjukersättning 12,5 %, PO-tillägg 39,5 %. Referensgrupperna har inte haft några invändningar kring påslagen.

Personalkostnaderna har beräknats till samma nivå för ledsagarservice och avlösarservice. I dessa fall engageras ofta timanställda, med en lägre grundlön. Samtidigt utförs dessa insatser i hög utsträckning på obekväm arbetstid. Anordnarnas underlag visar att den sammantagna personalkostnaden är jämförbar med nivån för hemtjänst, även om den har beräknats på annat sätt.

Övriga kostnader

I övriga kostnader ingår hyreskostnader, materialkostnader och övriga kostnader, där framför allt bilkostnader är en stor del.

Administrativa kostnader

De administrativa kostnaderna består av kostnader för verksamhetsledning (främst daglig arbetsledning) och förvaltningskostnader för ekonomi, personal och IT. I beräkningarna har lagts in högre kostnader för både verksamhetsledning och IT, jämfört med andra kommuner. Det är en viktig kvalitetsfråga att det finns resurser för att tillgodose behoven av en daglig arbetsledning och det kommer att ställas högre krav på IT när kommunens nya verksamhetssystem Pulsen Combine införs.

Kringtid

Den s.k. kringtiden innehåller all personaltid som inte utförs hos kunden. I denna ingår bl.a. restid, arbetsplatsträffar, möten, kompetensutveckling och dokumentation. Omvärldsanalysen visar att det är vanligt att utredningar föreslår att beräkna kringtiden för hemtjänst till 25 %. Det som skiljer sig åt är att andra kommuner ibland ger ersättning för insatser som ställts in med kort varsel. I förslaget till ersättning har därför kringtiden ökats till 29 %, för att också innefatta dessa insatser.

De två anordnare som har lämnat fullständiga underlag för ledsagarservice och avlösarservice, har angett kringtiden till 1,5 – 2 %. I dessa fall utgår beräkningarna från att det huvudsakligen är personal, som timanställs för varje uppdrag, som utför tjänsterna. För att också ge utrymme för att använda fast anställd personal har kringtiden beräknats till 10 % för ledsagning/ledsagarservice och avlösning/avlösarservice.

Momskompensation

I utredningsdirektiven ingår att utreda momskompensation till privata anordnare.

Verksamheter inom vård, skola och omsorg är undantagna från moms. När kommunen själv producerar omsorgstjänster får den ersättning för ingående moms från Skatteverket. För omsorgstjänster som kommunen köper från privata

anordnare, får kommunen en schablonersättning från Skatteverket på sex procent. Schablonersättningen är den samma för alla tjänster, trots att den faktiska momsen varierar mellan olika slags tjänster.

Vid beräkningar av den faktiska momskostnaden för hemtjänst brukar den anges till mellan en och tre procent. Den vanligaste ersättningen för momskompensation i andra kommuner brukar också ligga inom det intervallet.

Momskompensationen föreslås till två procent, vilket beräknas ligga nära den faktiska momskostnaden. Alla beräkningar utgår ifrån de privata anordnarnas faktiska kostnader, som sedan tidigare innehåller sex procent momskompensation. En minskad momskompensation innebär därför en högre och mer realistisk ersättning till den kommunala anordnaren.

Omkostnadsersättning för ledsagarservice och ledsagning

Sedan tidigare betalar Nacka en omkostnadsersättning på 10 kr i timmen för ledsagning, som ska täcka ledsagarens omkostnader vid utförandet av insatsen. Den kan t.ex. användas till inträden vid aktiviteter och resor som görs tillsammans med kunden. Omkostnader som överstiger den sammanlagda omkostnadsersättningen till anordnaren ska betalas av kunden.

Sedan denna ersättning infördes i Nacka har högsta förvaltningsdomstolen slagit fast att kommunen inte är skyldig att betala för personalens kostnader vid ledsagning. Dessa kostnader ska i så fall betalas av kunden, som vid behov får söka ekonomiskt bistånd för kostnaderna. Enligt referensgrupperna skulle dock ett sådant förfarande försvåra möjligheterna att genomföra aktiviteter.

Förslaget till ersättning innehåller även fortsättningsvis en omkostnadsersättning för ledsagarens omkostnader. Syftet är att ha ett så enkelt förfarande som möjligt för både kund och anordnare.

Överväganden vid den fortsatta översynen 2014

Ersättningsnivån för hemtjänst är uppräknad med 4 % från 370 kr till 385 kr. En viktig anledning är införandet av elektronisk tidsregistrering, som vanligtvis leder till en viss minskning av den utförda tiden. Den beräknade kringtiden för hemtjänst är utökad efter synpunkter från anordnarna. Förslaget gäller för 2014 års prisnivå, med en uppräkning enligt faktisk OPI för 2015.

4.4.2.5 Årlig uppräkning av ersättningen

I nuvarande modell för ersättning till anordnarna ingår att kommunfullmäktige årligen beslutar om ersättningen i november månad.

Konkurrensverkets rapport 2013:1, *Kommunernas valfrihetssystem – med fokus på hemtjänst* rekommenderar kommunerna att koppla ersättningsnivån till någon form av index, med syfte att minska de externa anordnarnas osäkerhet kring den framtida ersättningens storlek.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram omsorgsprisindex (OPI) tillsammans med Vårdföretagarna och Pacta. SKL gör en preliminär beräkning i slutet av året och fastställer den definitiva nivån under innevarande år, vanligtvis i april månad. OPI är avsett att användas vid upphandling av verksamhet. Idag används det vid socialtjänstens LOU-upphandlingar och också av andra kommuner för att räkna upp ersättningar inom kundval.

Referensgrupperna med anordnare har framfört stora önskemål om att ersättningen ska räknas upp enligt ett nationellt fastställt index. Ersättningen blir annars oförutsägbar och upplevs som godtycklig, vilken gör anordnarnas ekonomiska planering omöjlig. Osäkerheten förhindrar även långsiktiga investeringar i personalens kompetens liksom i teknisk utrustning och annat som är kostnadskrävande inledningsvis. Om inte ersättningen kopplas till index finns risken att det regelbundet kommer att krävas en större översyn av ersättningen.

Utredningen föreslår att ersättningen fortsättningsvis räknas om enligt OPI. Den förändrade ersättningen fastställs när den definitiva nivån har publicerats och betalas då ut retroaktivt från årsskiftet.

Detta är ett viktigt förslag för att uppnå långsiktighet i kundvalets förutsättningar. Här kan kommunen inta en fortsatt tätposition i utvecklingen av kundval. Det finns inget skäl för att anordnare av tjänster i hemmen ska ha en sämre förutsägbarhet avseende den framtida ersättningen än anordnare som erbjuder tjänster som upphandlats enligt LOU.

4.4.2.6 Införande av elektronisk tidregistrering

Allt fler kommuner använder någon form av elektronisk tidsregistrering inom hemtjänsten. Flera kommuner har erfarenheter av att den redovisade tiden minskar när den mäts på ett mer exakt sätt och har fått höja ersättningen för att anordnarna ska få fortsatt täckning för sina kostnader. Erfarenheterna visar också att det behövs mycket information, utbildning och support från kommunen vid implementeringen.

Det är dock svårt att dra några säkra slutsatser från andra kommuner, som kan användas för att i förväg ange en eventuellt höjd ersättningsnivå. Troligen har de godkända anordnarna i Nacka redan gjorts stora effektiviseringar.

Utgångspunkten är att införande av tidmätning inte ska ha till syfte att minska kommunens kostnader. Syftet är främst att förenkla hanteringen av tidredovisningen och att samtidigt minska risken för oegentligheter.

För att ge ett säkrare underlag för beräkningarna ställde tre anordnare upp på att under två månader pröva elektronisk tidregistrering, parallellt med den manuella hanteringen. Försöket illustrerar komplexiteten i att implementera elektronisk hantering, då bara en anordnare kunde lämna data av tillräcklig kvalitet. Analysen

av materialet visar att det inte går att dra några säkra slutsatser. En översiktlig uppskattning är att den redovisade tiden minskar med knappt 2 %. Det är också det påslag, som konsulterna från STQM rekommenderar.

4.4.3 Slutsatser och förslag

Förslaget till ersättning föreslås gälla fr.o.m. 2015, men är beräknad för 2014. Fr.o.m. 2015 och därefter årligen föreslås ersättningen justeras enligt OPI (omsorgsprisindex). Samtliga kostnader är beräknade med utgångspunkt från privata anordnare.

De ursprungliga beräkningarna för 2014 gjordes i den räknesnurra, som har publicerats av Sveriges Kommuner och Landsting.

Förslag till beräkning av ny ersättning, privat anordnare

Personalkostnader, kr/tim	240
Genomsnittlig månadslön personal	22 900
Genomsnittligt antal arbetstimmar per månad	160
OB-tillägg, % -andel på grundlönen	7,5
Semester- och sjukersättning, % -andel på grundlönen	12,5
PO-tillägg, % -andel på grundlönen	39,5

Övriga kostnader, kr/tim	22
Totala hyreskostnader, per timme	5
Totala materialkostnader, per timme	2
Övriga kostnader, per timme	15

Administrativa kostnader kr/tim	26
Totala kostnader för verksamhetsledning per timme	20
Total kostnad Förvaltning och IT per timme	6

	<i>Hemtjänst</i>	<i>Ledsagning, SoL, LSS</i>	<i>Avlösning, SoL, LSS</i>
Kringtid, kr/tim	97	27	27
Genomsnittligt påslag för kringtid per timme, %	29	10	10
Omkostnadsersättning för ledsagare kr/tim		10	
Totalt, kr/tim, privat anordnare	385	320	310
Totalt, kr/tim, kommunal anordnare (2 % momskompensation till privata anordnare)	378	314	304
Totalt, kr/tim, kommunal anordnare (6 % momskompensation till privata anordnare)	363	302	392

Beräkningarna utgår ifrån de privata anordnarnas faktiska kostnader, som sedan tidigare innehåller sex procent momskompensation. En minskad momskompen-

sation påverkar därmed endast ersättningen till den kommunala anordnaren. Alternativen anges i ovanstående tabell.

De förenklade ersättningsreglerna beräknas medföra en besparing och ett överskott för både anordnare och kommun. Så stora förenklingar av administrationen som de föreslagna kan enligt Nordic Healthcare Group motsvara en höjd ersättning på cirka 10 kronor per timme för anordnarna.

5 Förslag

Det nuvarande kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning delas upp i två

- Hemtjänst, ledsagning och avlösning enligt SoL
- Ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning för barn och ungdomar enligt SoL

Enhetlig timersättning införs för respektive insats

- Hemtjänst, med omvårdnad och service
- Ledsagning och ledsagarservice
- Avlösning och avlösarservice

Ersättningen gäller för utförd tid och innefattar allt, förutom ersättning för eventuell dubbelbemanning. Det innebär att ersättningen utgår för utförd tid i antal minuter utan avrundning, att den är enhetlig för dag, kväll och helg, samt att kringtid, omställningstid och inställda insatser ingår.

Förslag till ny ersättning i 2014 års prisnivå

	Hemtjänst	Ledsagning, SoL, LSS	Avlösning SoL, LSS
Kommunal anordnare, kr/tim	378	314	304
Privat anordnare, kr/tim inkl. 2 % momskompensation	385	320	310

Uppräkning av ersättning

Ersättningen räknas om enligt OPI (omsorgsprisindex) årligen fr.o.m. 2015. Den förändrade ersättningen fastställs när definitiv OPI har publicerats för året och betalas ut retroaktivt från årsskiftet.

Förändrade kompetenskrav för personalen

I kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning ska personalen uppfylla Socialstyrelsens *Allmänna råd om Grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2011:12 (S). Anordnare ska arbeta utifrån Socialstyrelsens *allmänna råd: Värdegrund i socialtjänstens omsorg om äldre*, SOSFS 2012:3. 70 procent av all personal ska ha godkänd utbildning. Det finns övergångsregler med möjlighet att söka dispens för befintliga anordnare.

I kundvalet för ledsagarservice och avlösarservice ska personalen uppfylla Socialstyrelsens *Allmänna råd hos personal som ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning*. 90 procent av personalen ska ha godkänd utbildning. Undantag kan göras när kunden har eget förslag på person som ska utföra insatsen.

Anställning av anhöriga

Tydliggörande av vad som gäller vid anställning av anhöriga.

6 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till förändrad ersättning beräknas ge en ökad kostnad på ca 2 miljoner kronor, jämfört med dagens kostnader. Det motsvarar ca 3 kr per hemtjänsttimme, som är den beräknade kostnaden för den föreslagna ökningen av kompetenskraven för personal.

Beroende på förändringar av ersättningsreglerna beräknas utfallet variera något mellan olika anordnare.

7 Bilagor

1. Villkor för att vara godkänd anordnare av hemtjänst, ledsagning och avlösning.
2. Övergångsregler gällande krav på utbildning för personal inom kundval för hemtjänst, ledsagning och avlösning
3. Villkor för att vara godkänd anordnare av ledsagarservice och avlösarservice enligt LSS samt avlösning enligt SoL för barn och ungdomar.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

Kommunstyrelsen

Näringslivsstrategi Nacka kommun

Projektdirektiv

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar föreslaget projektdirektiv för att ta fram en näringsslivsstrategi för Nacka kommun.

Kommunstyrelsen avsätter 250 000 kronor inom sin internbudget för konsultstöd och workshops under hösten 2014.

Sammanfattning

Bara på västra Sicklaön där Nacka bygger stad ska 10 000 nya arbetsplatser skapas till år 2030. Konkurrensen vad gäller företagsetableringar hårdnar dock ständigt och bedömningen är att kommunen bör bli ännu bättre på att locka till sig fler företag för att lyckas skapa fler arbetsplatser. I det här läget behövs ett styrande dokument för att samordna och styra Nacka kommuns i form av en näringsslivsstrategi. Stadsledningskontoret har därför tagit fram ett projektdirektiv för hur strategin ska arbetas fram. Målet är att ha en strategi klar under våren 2015.

Ärendet

Nacka kommun vill att det ska skapas många nya arbetsplatser de kommande åren. Det kräver en snabbare utveckling av näringsslivet jämfört med tidigare. Framförallt kommer nya arbetsplatser att tillkomma på Västra Sicklaön där Nacka nu bygger stad och tunnelbana etableras. Förutom att det konkret skapas fler jobb är ett aktivt näringssliv en viktig faktor för att det ska bli en levande stad. Något som kännetecknas av just en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel och service. Dessutom skulle fler arbetsplatser i kommunen kunna ge Nackaborna möjligheten att kunna jobba nära sin bostad och därmed, inte minst, minska sina restider.

En näringsslivsstrategi har aldrig tidigare funnits i kommunen. Konkurrensen vad gäller företagsetableringar hårdnar dock ständigt och bedömningen är att kommunen bör bli ännu

bättre på att locka till sig fler nya företag. Detta för att fler arbetsplatser ska kunna skapas. I det här läget behövs en näringsslivsstrategi. Denna ska, bland annat, visa på viktiga faktorer som måste finnas för att näringsslivet ska kunna växa och utvecklas på bästa sätt.

Projektdirektivet för näringsslivsstrategin

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till projektdirektiv. Målet är att ta fram en samlad näringsslivsstrategi för Nacka kommun, vilket inte finns sedan tidigare. Projektet bedöms vara klart under våren 2015. Ett delmål är att få klart en näringsslivsstrategi för västra Sicklaön under hösten 2014. Att initialt fokusera på västra Sicklaön beror på att arbetet med strukturplanen för Nacka stad 2030 fastställs under hösten. Det är nu det är viktigt att klargöra lokaliseringsfaktorer som kommer att vara avgörande för näringsslivets intresse av att etablera i den framväxande staden.

Ekonomiska konsekvenser

Projektet kommer till en viss del att finansieras inom ramen för näringsslivsverksamhetens årliga anslag. För att ta fram delstrategin för västra Sicklaön tillkommer det kostnader på uppskattningsvis 250 000 kr under hösten 2014 för konsultstöd och workshops som måste hanteras i kommunstyrelsens internbudget.

För att hinna få klart näringsslivsstrategin för hela Nacka till våren 2015 kommer det att behövas extra personalresurser som aktivt kan stötta och arbeta tillsammans med näringsslivsdirektören. Uppskattningsvis är behovet av extra personalresurs motsvarande en halvtidstjänst på cirka 6 månader.

Bilaga

Förslag till projektdirektiv näringsslivsstrategi för Nacka kommun.

Anders Börjesson
Näringsslivsdirektör

Jenny Andersson
Utredare
Samordnings- och utvecklingsenheten

PROJEKTDIREKTIV

Näringslivsstrategi Nacka kommun

2014-09-10

Anders Börjesson

Näringslivsdirektör

Stadsledningskontoret

KFKS 2014/785-140

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och förutsättningar.....	3
2	Syfte med projektet	3
3	Projektets mål kopplade till övergripande mål och projekt	3
4	Fokusområden strategiarbetet.....	4
5	Tidplan.....	4
6	Resurser och kostnader	4
7	Styrning av projektet	4

I Bakgrund och förutsättningar

Nacka kommun vill skapa många nya arbetsplatser de kommande åren och vill se en snabbare utveckling av näringslivet jämfört med tidigare. Framförallt kommer nya arbetsplatser att tillkomma på Västra Sicklaön där Nacka nu bygger stad och tunnelbana etableras. Förutom att det konkret skapas fler jobb är ett aktivt näringsliv en viktig faktor för att det ska bli en levande stad. Något som kännetecknas av just en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel och service. Dessutom kommer fler arbetsplatser i kommunen ge Nackaborna möjligheten att kunna jobba nära sin bostad och därmed, inte minst, minska sina restider.

Nya företagsetableringar sker kontinuerligt och kommunen rankats återkommande som en av de bästa i landet vad gäller företagsklimat, god service etcetera. Konkurrensen vad gäller företagsetableringar hårdnar dock ständigt och bedömningen är att kommunen bör bli ännu bättre på att locka till sig fler nya företag. Detta för att fler arbetsplatser ska kunna skapas. I detta läge behövs en näringsslivsstrategi, något som kommunen saknar idag.

2 Syfte med projektet

Syftet med näringsslivsstrategin ska vara att visa hur kommunen ska arbeta i samspel med andra för att bidra till att nya arbetsplatser kan utvecklas i Nacka kommun fram till 2030.

Strategin ska omfatta följande:

- Avgörande kriterier och förutsättningar för att nya företag ska vilja etablera sig i Nacka och för att befintliga företag ska vilja stanna kvar och utvecklas i kommunen.
- Lämpliga branscher och verksamhetsområden som vill och kan etablera eller utveckla verksamhet i Nacka.
- Övergripande ansvarsfördelning mellan berörda funktioner i kommunen.
- Hur kommunen kan bidra till näringsslivsutvecklingen till exempel genom effektiv myndighetsutövning och god service till företagen.

3 Projektets mål kopplade till övergripande mål och projekt

Ett av kommunstyrelsens strategiska mål är att bidra till att skapa förutsättningar för minst 15 000 nya arbetsplatser i Nacka till 2030 varav minst 10 000 på västra Sicklaön, då tunnelbanan i Nacka beräknas vara klar. Näringslivsstrategin ska klargöra lokaliseringsfaktorer som är avgörande för näringsslivets intresse av att etablera i den framväxande staden. Arbetet med näringsslivsstrategin

ska under hösten 2014 vara inriktat på att ta fram en delstrategi för västra Sicklaön.

4 Fokusområden strategiarbetet

I arbetet med att ta fram näringsslivsstrategin ska det finnas ett fokus på de prioriteringar och avväganden som behöver göras för att strategin blir slagkraftig.

En handlingsplan för att omsätta strategin i praktiken ska tas fram men följande områden är särskilt viktiga att fokusera på:

- Mark för lokalisering och planberedskap
- Utbyggnad av bredband och annan infrastruktur
- Arbetsmarknads- och utbildningsinsatser riktat till företag
- Kvaliteten i myndighetsutövning kring företagande
- Internationellt utbyte och samarbete

5 Tidplan

Under hösten 2014 ska arbetet fokuseras på att ta fram en näringsslivsstrategi för Västra Sicklaön och Nacka stad 2030. Därefter ska en näringsslivsstrategi för hela Nacka att arbetas fram under våren 2015 för att kunna antas av kommunstyrelsen före halvårsskiftet.

6 Resurser och kostnader

Projektet ska till viss del finansieras inom ramen för kommunstyrelsens årliga anslag för näringsslivsverksamheten. För att ta fram delstrategin för västra Sicklaön avsätts därutöver 250 000 kronor under hösten 2014 för konsultstöd och workshops, som ska hanteras i kommunstyrelsens internbudget.

Beräknat behov av stöd i form av personalresurser är därutöver en halvtidstjänst under det första halvåret 2015.

7 Styrning av projektet

Arbetet med att ta fram ett förslag till näringsslivsstrategi ligger inom stadsdirektörens ansvar. Det ska finnas styrgrupp samt en intern och en extern referensgrupp för att få en bred förankring av strategin.

Kommunstyrelsen

Inköp inom kommunstyrelsens ansvarsområde

Rapport från internrevisionen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Internrevisionen har under 2012-2013 granskat inköp som görs inom kommunstyrelsens ansvarsområde av produktionsområdena Välfärd skola och Välfärd samhällservice, mark- och exploateringsenheten och bygg- och lokalenheterna. Syftet med granskningen har varit att förebygga och identifiera oegentligheter och felaktiga betalningar. Slutsatserna från granskningen kan sammanfattas enligt följande.

- Systemstödet för upphandling och inköp behöver förbättras för att göra det enklare att göra rätt.
- Fördelning av ansvar mellan mottagningsattest och beslutsattest bör ses över.
- Inom mark- och exploateringsenhetens ansvarsområde bör rutiner för olika roller och formalia ses över, främst i syfte att förebygga oegentligheter.

Ett projekt kallat Inköp 2.0 pågår sedan 2012, som har fångat in många av de förbättringsområden som finns när det gäller upphandling, i allt från planering till uppföljning av avtal och avtalstrohet. Upphandling av ett nytt systemstöd för upphandling och inköp är planerat.

Rapportering till ansvariga direktörer/enhetschefer har skett under arbetets gång.

Ärendet

Internrevisionen har under 2012 och 2013 granskat inköp som görs inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Granskningen har avsett inköp som görs av

- lokal- och byggenheterna (då byggenheten och förvaltningsenheten)
- produktionsområdet Välfärd skola (då Förskola, fritid och skola, FFS)

- produktionsområdet Välfärd samhällsservice (då Verksamheten sociala stödresurser, VSS)
- mark- och exploateringsenheten (då delvis exploateringsenheten)

Granskningarna har huvudsakligen gjorts utifrån slumpmässiga stickprov, men även genom granskning av fyra olika projekt. I granskningen av mark- och exploateringsenhetens inköp granskades ett större genomförandeprojekt samt ändrings- och tilläggsarbeten i ett annat projekt. Syftet har varit att identifiera och förebygga oegentligheter och felaktiga betalningar. Där urval har behövt göras har sådana grundat sig på den typiska risken för oegentligheter och felaktigheter för inköpen som sådana.

Rapportering har efter vardera genomförd granskning skett till ansvariga chefer och/eller direktörer.

Övergripande slutsatser

Den första övergripande slutsatsen är att det är lite för svårt att enkelt göra rätt när det gäller inköp. Detta förhållande medför i sig risker för både oegentligheter och felaktiga betalningar. Här pågår dock ett arbete kallat Inköp 2.0 för att förbättra inköpsprocessen från planering av upphandling, genomförande av upphandling, kunskap om ramavtal och andra avtal, tillgång till sådana avtal och tillgång till uppdaterade prislistor. Projektet har lett till en ökad köptrohet. Ett användarvänligt systemstöd är en absolut förutsättning för att göra det enkelt för både sällaninköpare och dem som dagligen gör inköp att köpa rätt sak, till rätt pris, på rätt avtal. Planeringen för att skaffa ett nytt systemstöd pågår och förväntas säkerställa dessa aspekter.

Den andra övergripande slutsatsen är att redovisningsreglementet måste ändras när det gäller fördelning av ansvar mellan mottagningsattestant och beslutsattestant. Det är ohållbart att kontroll av att beställning gjorts enligt rätt avtal till rätt pris när varan/tjänsten väl är levererade och endast betalning återstår, så som det är idag när beslutsattestant har det ansvaret. Nacka kommun måste ha ett system som gör att de som beställer vet att de gör det på rätt sätt och som därmed kan ta attestants ansvar för att priset är korrekt. Det är juridiskt inte lämpligt att lämna prisfrågan till en beslutsattestering som sker efter leverans. Var och en som har rätt att beställa varor och tjänster måste bibringas den kunskap som den behöver, det är ett ansvar för arbetsgivaren att så sker.

I stadsledningskontorets delrapport från granskningen som noterades av kommunstyrelsen den 14 januari 2013, § 13, redovisade stadsledningskontoret en modell med *stödjande team för verksamhetsutveckling* som kan gå in och stötta en verksamhet. Den tredje övergripande slutsatsen är att stödjande team är ett bra verktyg att använda systematiskt i den interna kontrollen. Teamets uppdrag ska vara att stödja arbete med att ta fram rutiner och liknande, inte att lösa problemen. Ett stödjande team ska kunna användas varhelst det finns ett behov att få hjälp och stöd att utveckla och implementera rutiner som förbättrar den interna

kontrollen. Metoden har framgångsrikt testats utifrån slutsatser från granskningen av inköp som bygg- och lokalenheterna ansvarar för.

Granskningen inom mark- och exploateringsenhetens visade ett behov av att definiera roller, ta fram rutiner för att skilja verkställande åtgärder från formella beslut, utveckla dokumentationen kring ändrings- och tilläggsarbeten, så kallade ”äter” - vad”ätan” beror på, när den initierades, följer ersättningen prissatt mängdförteckning eller annan överenskommen modell, vad man kommit överens om kring ändrings- och tilläggsarbetet, datum för godkännande med mera. Mark- och exploateringsenheten har förstärkts genom att en jurist har anställts för just dess ansvarsområde, vilket förväntas ge enheten och dess projektledare ett bra stöd för att hantera dessa frågor.

I sak bedömer stadsledningskontoret att verksamheterna har tagit till sig resultaten från respektive granskning och att det pågår insatser på flera olika sätt kring de förbättringsområden som internrevisionen identifierat. Mycket handlar om information, utbildning och systemstöd.

Bakgrund om utgångspunkter för granskningen

Internrevision är en del av kommunens interna kontroll för att förebygga, förhindra och upptäcka oegentligheter samt för att förebygga och förhindra felaktiga betalningar¹.

Aktuella bestämmelser

Redovisningsreglemente

Nämnderna och styrelserna i kommunens bolag ansvarar för att kommunens redovisningsreglemente tillämpas inom sina verksamheter. Bokföringen ska överensstämma med lagstiftning och god redovisningssed, det vill säga enligt grundläggande redovisningsprinciper, enligt normer och rekommendationer, främst de som har utfärdats av Rådet för kommunal redovisning,, och praxis. Syftet är att åstadkomma en rättvisande redovisning och underlätta jämförelser mellan kommuner.

Representanter från kommuner, Sveriges kommuner och landsting och Statistiska centralbyrån (SCB) har tagit fram en normalkontoplan Kommun-Bas05². I Kommun-Bas05 har varje konto på tre positioner definierats genom konteringsanvisningar. Det är viktigt att koddelen konto används i redovisningen på det sätt som anges. Syftet är att kommunerna ska tillämpa en enhetlig redovisningsstandard för sin externa redovisning och att underlätta

¹ Kommunfullmäktige beslutade den 11 juni 2012, § 130, KFKS 145-003 om reglemente för intern kontroll. Intern kontroll uppnås genom att nämnderna säkerställer grunderna för upphandling och kundvalssystem, går igenom nämndspecifika risker, har tydliga och rättvisa regler för att hantera incidenter och följa upp att kommunens interna regelverk följs.

² From redovisningsåret 2013 är avsikten att SCB:s räkenskapssammandrag ska utgå från Kommun Bas 13. Nacka kommun kommer 2014 utgå från Kommunbas 13 i sin redovisning; koder och definitioner kommer att ändras.

kommunernas inrapportering till det nationella räkenskapssammandraget (RS). RS samlas in av Statistiska centralbyrån. Uppgifterna behövs för att beräkna BNP, för internationella redovisningar och vid ekonomiska kalkyler av rikets finanser; uppgifter om den kommunala konsumtionen är nödvändiga för beräkningar av bidrag av olika slag. Nyckeltal och jämförrelsetal beräknas för kommunernas interna uppföljningar och för jämförelser mellan kommuner.

Medarbetarna ska tillämpa kommunens redovisningsreglemente och rapportera brister som de upptäcker till sin chef. Misstanke om oegentligheter kan lämnas till kommunens internrevisor eller fullmäktiges revisorer³.

Varje verifikation ska enligt redovisningsreglementet innehålla

- uppgifter om när den har sammanställts
- när den ekonomiska händelsen inträffade
- vad den avser; kostnadens samband med verksamheten ska vara tydligt
- vilket belopp det gäller och
- vilken motpart den berör

Den interna kontrollen ska vara säkrad med avseende på ansvarsfördelning, kompetens, självständighet och jäv. Attestrutiner ska utformas så att den interna kontrollen inom respektive styrelse och nämnd säkras.

Vid utformningen av attestrutiner ska

- ansvarsfördelningen vara tydlig, ingen person ska ensam hantera en transaktion från början till slut
- den som är mottagnings- eller beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften
- beslutsattestant ska ha en självständig ställning gentemot den kontrollerade
- den som är beslutsattestant får inte kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närliggande, detsamma gäller utgifter av personlig karaktär. Jäv gäller också bolag eller föreningar där beslutsattestant eller närliggande har ägarintressen eller ingår i ledningen.

Mottagningsattestant får inte vara beslutsattestant avseende samma faktura.

Mottagningsattestanten ska rent faktiskt veta och försäkra sig om att varan eller tjänsten har mottagits eller levererats till kommunen. Det räcker inte att mottagningsattestanten frågar beslutsattestanten om detta eller tvärtom. Då är det fortfarande bara en attestant som är inblandad i transaktionen.

Om mottagningsattest skett på följesedel eller faktura, ska denna skannas in och bifogas verifikationen. Mottagningsattest ska därefter göras i ekonomisystemet av person som kan verifiera riktigheten av mottagningsattesten på följesedel eller faktura. Därefter sker beslutsattest.

---

³ Anmälhan kan göras anonymt till kommunens internrevisor på kommunens webbformulär.

Beslutsattestanten ska enligt redovisningsreglementet kontrollera att

1. en mottagen eller levererad tjänst håller avtalad kvalitet
2. pris överensstämmer med ramavtal/avtal, taxa, bidragsregler eller beställning
3. betalningsvillkor med mera är uppfyllda
4. behöriga beslut finns
5. konteringen är korrekt
6. rätt moms har dragits av
7. verifikationen uppfyller krav enligt lagstiftning och god redovisningssedd
8. fakturering av administrativa avgifter och dröjsmålsränta följer kommunens ramavtal, förfallodatum 30 dagar tillämpas
9. bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod

Det är beslutsattestantens ansvar att det finns ett räkenskapsunderlag som visar ett samband med den verksamhet som köpet bokförs på och att det tydligt framgår vad verifikationen avser. Prestationen ska vara utförd när fakturering sker, fakturan ska innehålla uppgift om vad som har levererats och när leverans har skett. Räkenskapsunderlag ska bifogas fakturan i ekonomisystemet. Som framgår ovan anser stadsjuristen att ansvaret mellan mottagningsattestant och beslutsattestant är felaktigt. Det bygger på en annan tid med både annat chefskap och annat medarbetarskap.

Räkenskapsinformation/räkenskapsunderlag ska bevaras till och med tionde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades⁴. Räkenskapsinformationen ska både före och efter bokföringen förvaras ordnat och på ett betryggande och överskådligt sätt. Krav på bevarande av räkenskapsinformation gäller även för investeringsprojekt/byggprojekt. Om räkenskapsinformation förvaras lokalt ska hänvisning finnas i ekonomisystemet.

Till varje faktura som hör till investeringsprojekt/byggprojekt ska räkenskapsunderlag enligt nedan bifogas i ekonomisystemet:

1. specifikationer till entreprenörens faktura, inklusive fakturaspecifikationer för alla underentreprenörer och under/ underentreprenörer osv. Fakturorna ska t.ex. preciseras med avseende på vad som levererats i enlighet med texter, koder och kompletterande å-prislista samt övriga krav i redovisningsreglemente och bestämmelser i upphandling
2. dessutom ska bifogas en specifikation av utförd prestation/ uppmätningsrapport⁵ och lyftplani förhållande till mängdförteckningen i upphandlingen.⁶

---

⁴ Lag (1997:614) om kommunal redovisning, arkivlagen (1990:782).

⁵ Med uppmätningsrapport avses en specifikation av vad som har levererats i förhållande till mängdförteckningen i upphandlingen, samt för oreglerbara mängder även innehållna medel i förhållande till preliminär lyftplan.

⁶ Ersättning sker efter kontraktets prissatta mängdförteckning för verifierade utförda arbeten och av båda parterna godkända och samordnade uppmätningsprotokoll, AFC61.

Policy för upphandling och inköp

Syftet med upphandlingar är att utnyttja konkurrens för att få bästa möjliga totalekonomi för en vara eller tjänst. Affärsmässighet, objektivitet, hantering av konfidentiell information, intressekonflikter och otillbörlig påverkan ska särskilt beaktas. Bra affärsmässiga avtal frigör medel till kärnverksamheten.

Kommunen är en upphandlande myndighet. Upphandlingar får inte styckas upp i delar för att komma under vissa tröskelvärden. Handlingar rörande upphandling ska diarieföras⁷. Avtal ska registreras i kommunens avtalsdatabas. En upphandlande myndighet ska dokumentera skälen för sina beslut och vad som framkommit i övrigt av betydelse vid upphandlingsförfarandet.

Dokument som bör bevaras är exempelvis annons, förfrågningsunderlag (FU)⁸, sändlista, öppningsprotokoll, anbudsansökningar, anbud, tjänsteanteckningar avseende kontakter med leverantörer (t.ex. förhandlingsprotokoll), utvärderingsprotokoll och handlingar som utvisar motiven för val av anbudsgivare och leverantör respektive skälen för förkastande av anbudsansökningar och anbud.

Direktupphandlingar kan göras endast när ramavtal saknas och när värdet av kommunens samlade behov av varan/tjänsten/byggentreprenaden inte överstiger 505 800 kronor (år 2014) under de kommande 12 månaderna inkl options- och förlängningsklausuler⁹, återkommande behov ska alltid upphandlas. Minst tre leverantörer bör tillfrågas.

Upphandlingen ska dokumenteras och diarieföras; skriftlig kravspecifikation, skriftliga svar, skriftlig beställning/avtal, avtal ska undertecknas av behörig, avtalskopia ska skickas till inköpsenheten för registrering i e-Avrop. Samtliga leverantörer som svarat ska meddelas resultatet av upphandlingen. Kontroll ska göras att leverantörer fullgör sina skyldigheter till samhället när det gäller skatter och avgifter.

En upphandlande myndighet eller enhet kan direktupphandla om det finns synnerliga skäl. Med synnerliga skäl avses framförallt synnerlig brådska som orsakats av oförutsedda omständigheter som den upphandlande myndigheten inte själv kunnat påverka, förutse eller råda över. Brådska som beror på myndighetens egen bristande planering grundar inte rätt till direktupphandling.

Direktupphandling får användas i följande situationer:

⁷ Beslut om upphandling, som ligger inom ramen för kommunstyrelsens delegationsordning p. 17-20 ska utformas enligt kommunens officiella mall för delegationsbeslut och anmälas till kommunstyrelsen.

⁸ Förfrågningsunderlag definieras i de administrativa föreskrifterna, AFB.2

⁹ 284 631 kr exkl. mervärdesskatt 2013.

1. det vid annonserat förenklat förfarande inte lämnades några anbud eller lämpliga anbud och de i förfrågningsunderlaget ursprungligen angivna kontraktsvillkoren inte ändras väsentligt
2. det gäller varor som framställs enbart för forsknings- utvecklings, experiment- eller studieändamål och under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader
3. det som ska upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt bara kan levereras av en viss leverantör
4. upphandlingen gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, vilka är avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäliga tekniska eller ekonomiska olägenheter.

Skadestånd samt upphandlingsskadeavgift

Om direktupphandling/upphandling görs med annan leverantör än den/de som kommunen har ramavtal med, kan samtliga ramavtalsleverantörer begära skadestånd. Skadeståndet blir kontraktsvärdet det vill säga beställningens kalkylerade vinst. En leverantör som anser sig ha lidit skada, kan föra talan om skadestånd mot den upphandlande myndigheten. Det är leverantören som ska bevisa att en överträdelse har skett och sedan göra sannolikt att denna överträdelse även har orsakat den påstådda skadan, det vill säga förlusten av ett kontrakt och därmed sammanhängande vinst. Talan ska väckas vid allmän domstol, med tingsrätt som första instans, normalt inom ett år från den tidpunkt då upphandlingskontrakt slöts. Om talan inte väcks inom denna tidsfrist har leverantören förlorat rätten att föra talan. Tingsrättens dom kan överklagas till hovrätt och Högsta domstolen är sista instans.

Vid otillåten direktupphandling kan avtal ogiltigförklaras och upphandlingsskadeavgift dömas ut för upphandlingar både över och under tröskelvärdena och oavsett om det rör sig om A-tjänster eller B-tjänster. Om den upphandlande myndigheten eller enheten ingår ett avtal trots att den inte hade rätt att direktupphandla/upphandla utan föregående annonsering, så kallad otillåten direktupphandling¹⁰, kan en upphandlingsskadeavgift dömas ut efter ansökan av Konkurrensverket, även om en förhandsinsyn har genomförts på ett korrekt sätt. Förhandsinsynen utestänger inte möjligheten för en leverantör att begära skadestånd i allmän domstol om denne anser sig ha lidit skada av en otillåten direktupphandling. Avtal kan genom Konkurrensverket förklaras ogiltigt. Det betyder att leverantören får betala tillbaka erhållen ersättning och kommunen får lämna tillbaka det som köpts.

Upphandlingsskadeavgiften uppgår till lägst 10 000 kronor och högst 10 miljoner kronor och får inte överstiga tio procent av kontraktsvärdet. Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

---

¹⁰ Otillåtna direktupphandlingar exemplificeras på Konkurrensverkets hemsida: http://www.kkv.se/t/Page_6144.aspx

Kommunens arbete mot svartarbete och byggfusk

Närvarokontroll enligt ID06

Nackaprojektet, ID06, är Nacka kommunens särskilda insats mot svartarbete i byggsektorn. Sedan våren 2009 kräver kommunen att samtliga inblandade byggentreprenörer där kommunen är byggherre, följer ett särskilt regelverk. Kommunen kräver närvarokontroll enligt ID06. Kommunen ska löpande meddela Skatteverket vilka entreprenörer inklusive underentreprenörer som är kontrakterade för kommunens olika bygg- och anläggningsentreprenader, samt planerat start- och slutdatum.

Regelverket innebär redovisning av närväro med särskilda behörighetskort och särskilda digitala läsare. Uppgifterna skickas obrutna månadsvis vidare till Skatteverket. Entreprenörerna skickar också månadsvis en specifikation av skattedeklarationer på individnivå till Skatteverket. Skatteverket kan därefter stämma av närväroredovisningar med skattedeklarationer på individnivå. Entreprenören ska kontrollera att underentreprenörer uppfyller samtliga krav som ställs på entreprenören. Entreprenören ansvarar för underentreprenörer som för eget uppdrag.

Korrekt redovisad moms vid omvänd skattskyldighet inom byggsektorn

Vid handel inom Sverige gäller omvänd skattskyldighet, vid omsättning av de flesta bygg-tjänster, till företag inom byggsektorn. Syftet är att motverka sådant skattefusk som innebär att en köpare gör avdrag för moms som inte betalas av säljaren.

En underentreprenör/säljare ska t.ex. på fakturan ange den relevanta bestämmelsen i mer-värdeskattelagen eller skriva ”Omvänd skattskyldighet för byggtjänster”. Underentreprenörens faktura till kommunen entreprenör ska utgöras av nettobeloppet inklusive underentreprenörens ingående moms. Underentreprenören ska inte fakturera utgående moms. Om underentreprenören har fakturerat **utgående** moms måste kommunens entreprenör se till att få en korrekt nettoredovisad faktura, med särredovisat ingående momsbelopp från underentreprenören.

Om inte entreprenören vänder sig till underentreprenören för att få en korrekt faktura, beräknar entreprenören utgående moms på underentreprenörens felaktiga faktura (som inkluderar påslag för utgående moms), vid utställandet av fakturan till kommunen, och kommunen belastas därmed av en högre kostnad.

Beslutsattestantens ska till att rätt moms har dragits av i kommunens redovisning. Beslutsattestanten ska granska fakturorna i alla underliggande led, annars finns en risk att kommunen faktureras felaktiga påslag, därför måste fakturor från underliggande led bifogas fakturan i kommunens ekonomisystem.

Personalförmåner

Personalvård och intern representation

En förmån är någon form av ersättning för arbete som en anställd kan få i annat än kontakter. Huvudregeln är att en förmån är skattepliktig om det inte finns någon regel som säger att den är skattefri. Arbetsgivaren betalar arbetsgivaravgifter på skattepliktiga förmåner på samma sätt som på lön.¹¹ Enligt kommunens redovisningsreglemente ska representationen vara av sådan art att den inte blir en skattepliktig förmån.

Med personalvårdsförmåner menas förmåner av mindre värde för att skapa trivsel i arbetet. För att den ska vara skattefri ska den rikta sig till hela personalen.

Om arbetsgivaren betalar måltider i samband med interna kurser och planeringskonferenser är dessa ofta skattefria om de bedöms som intern representation. Om en arbetsgivare samlar hela personalen eller en personalgrupp och håller någon enstaka och viktig information är mötet hänförligt till intern representation. Det kan gälla organisationsförändringar, personalfrågor eller andra frågor som arbetsgivaren vill nå ut med till sin personal. En gemensam måltid i anslutning till ett sådant informationsmöte beskattas inte. Skattefriheten gäller bara vid sammankomster som är tillfälliga och kortvariga. Det får inte vara möten som hålls regelbundet med kort mellanrum (varje eller varannan vecka). Det ska också vara gemensamma måltidsarrangemang.¹²

Måltider vid information eller planering av verksamhetens löpande arbete räknas inte som intern representation. Arbetsgivaren ska ha ett underlag som gör det möjligt att i efterhand kontrollera i vilket sammanhang mötet eller konferensen hölls, syftet med mötet, program för mötet, för vilken eller vilka personalgrupper mötet hölls. Information ska därför bifogas fakturan i kommunens ekonomisystem.

Pedagogiska måltider

Förmån av fri eller subventionerad måltid för lärare eller annan personal vid skola, förskola och fritidshem är av hävd skattefri om personalen vid måltiden har tillsynsskyldighet eller motsvarande ansvar för barn under skolmåltider och andra, så kallade pedagogiska måltider.¹³ Måltiden blir inte skattefri enbart för att läraren väljer att äta tillsammans med eleverna¹⁴.

¹¹ Se Skatteverket SKV 454 Information för arbetsgivare. Förmånen värderas normalt till marknadsvärdet som är det pris som den anställda själv skulle få betala för motsvarande vara eller tjänst.

¹² Skatteverkets ställningstagande 2009-03-10, Förmån av fri kost vid intern representation i form av informationsmöten och planeringskonferenser. Dnr/målnr/löpnr: 131 247797-09/111 1 Skattefriheten för kostförmån i samband med informationsmöten och planeringskonferenser gäller under förutsättning att sammankomsterna kan bedömas.

¹³ Skatteverkets information om vissa förmåner för beskattningsåret 2013, SKV M 2012:23, p. 4.4.8.5 Fri kost för lärare och annan personal, p.4.4.8.6 Fri kost för vårdpersonal.

¹⁴ Information för arbetsgivare SKV 454, kostförmån s 92-96.

Lunch till självkostnadspolis

Stordriftsfördelar gör ofta att en personalrestaurang kan erbjuda luncher till ett lägre pris än Skatteverkets schablonvärde¹⁵. Om arbetsgivaren inte subventionerar måltiden och de anställda betalar ett självkostnadspolis är förmånen skattefri för den anställda. Det krävs inget beslut av Skatteverket för att få använda självkostnadspoliset. Arbetsgivaren måste dock kunna visa hur självkostnaden per portion har beräknats¹⁶; restaurangens samtliga kostnader måste finnas med i kalkylen, det vill säga råvaror, serverings- och städpersonal, bestick och inventarier, lokaler för kök och matsal, moms och så vidare.

Måltider för vårdpersonal

För viss vårdpersonal med tillsynsskyldighet är måltider som intas tillsammans med dem som vårdas skattefria om tjänstgöringsmomentet och övriga omständigheter kring måltiden är sådana, att den kan antas väsentligen förlora sitt värde som vila och rekreation för medarbetaren.¹⁷ En förutsättning för skattefriheten bör även vara att personalen enligt anställningsavtal eller liknande har skyldighet att delta i måltiden.¹⁸

Bilförmån

I bland är det oklart om en kommunbil har använts privat eller inte, det vill säga om en medarbetare ska beskattas för bilförmån. Om medarbetaren har tillåtts att ta hem bilen till bostaden efter arbetsdagen och därmed har dispositionsrätt måste en körjournal användas för att visa att endast tjänsteresor har förekommit för att undgå förmånsbeskattning. Stadsdirektören beslutade 2009 om regler för användning av bil i tjänsten. Enligt reglerna är körjournal nödvändigt för att styrka att ingen privat körning förekommer, och medarbetaren ska varje månad lämna utdrag ur körjournalen till sin chef.¹⁹

Helena Meier
Stadsjurist
Stadsledningskontoret

Jane Rönnholm Kollén
Internrevisor
Juridik- och kanslienheten

¹⁵ Skatteverkets schablonvärde för lunch uppgår till 80 kr för åren 2012 och 2013.

¹⁶ Om arbetsgivaren glömt att räkna in vissa kostnader blir den skattepliktiga förmånen självkostnaden minus betalt belopp.

¹⁷ Skatteverkets information om vissa förmåner att tillämpas vid beräkning av skatteavdrag och arbetsgivaravgifter för beskattningsåret 2012 (SKV M 2011:25)

¹⁸ Följande vårdpersonal avses: vårdpersonal som vid måltiden har tillsynsskyldighet eller motsvarande för senildementa, personliga assistenter i sitt arbete åt person som har assistansersättning på grund av psykiskt funktionshinder när de intar sina måltider tillsammans med och vid samma bord som den assistansberättigade, personal inom omsorgsvården som arbetar med personer med psykiska funktionshinder när de äter tillsammans med och vid samma bord som patienterna, vårdpersonal som har tillsynsskyldighet vid måltider med ungdomar som vistas i ett HVB-hem eller annan institution för vård av svåra psykiska problem t.ex. åtstörningar, tvångsmässiga problem och depressioner där det krävs mycket stor tillsyn vid måltiderna och dessa innefattar pedagogiska moment. (SKVM 2011:25 p.4.4.8.6)

¹⁹ KFKS 2009/449-511. Stadsdirektören beslutade 2009 om Regler för användning av bil i tjänsten. Beslutet finns inte i Ädit men är diariefört. Reglerna finns på KanalN.

Kommunstyrelsen

Uppföljning av den kulturpolitiska programförklaringen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

1. Kommunfullmäktige noterar uppföljningen av den kulturpolitiska programförklaringen till protokollet.
2. Kulturnämnden får i uppdrag att göra en aktualitetsprövning av den kulturpolitiska programförklaringen under 2015, i syfte att kommunfullmäktige ska kunna ta ställning till ett reviderat förslag under första halvåret 2016.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige antog i november 2000 en kulturpolitisk programförklaring, som ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturnämnden har ansvar för att följa upp den kulturpolitiska programförklaringen.

Kulturnämnden har under 2014 gjort en sådan uppföljning. Samtliga nämnder har redovisat hur programförklaringens innehåll påverkar respektive nämnds verksamhet.

Stadsledningskontoret konstaterar att den kulturpolitiska programförklaringen är avsedd att vara ett levande dokument och att det är naturligt att nämndernas redovisningar skiljer sig åt. Kontoret bedömer att uppföljningen visar att den kulturpolitiska programförklaringen är ett fungerande styrdokument. Det är dock ett antal år sedan den antogs och det bör ske en aktualitetsprövning. Aspekter att belysa är till exempel det som miljö- och stadsbyggnadsnämnden anför om den av kommunfullmäktige antagna kulturmiljöprogram och utbildningsnämndens redovisning av hur kulturpolitiska frågor styr utbildningsväsendet. Den omfattande utvecklingen med att bygga stad på västra Sicklaön innehåller även utmaningar som kan antas påverka den kulturpolitiska programförklaringen och hur den kan användas som styrdokument i det arbetet.

Ärendet

Kommunfullmäktige antog vid sitt sammanträde den 20-22 november 2000, § 189, en kulturpolitisk programförklaring. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. De politiska nämnderna ska fastställa tillämpningen av programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde. Kulturnämnden har i sitt reglemente ålagts ett särskilt ansvar för att följa upp den kulturpolitiska programförklaringen, vilket ska ske årligen i samband med bokslut.

Kulturnämnden har gjort en uppföljning av hur kommunens nämnder tillämpar programförklaringen. Nämnderna har inkommit med redovisningar för hur programförklaringens innehåll hanteras inom respektive nämnds verksamhet. Redovisningarna skiljer mycket åt i sina innehåll. Vissa består huvudsakligen av en uppräkning av olika aktiviteter med kulturellt innehåll. Andra redovisningar är mer abstrakta. Nämndens bedömning är dock att nämnderna arbetar med kulturaspekterna inom sina verksamheter.

Kommunstyrelsen

Uppföljningen hanterades för kommunstyrelsens del genom arbetsutskottet. Som svar på remissen noterade arbetsutskottet att den kulturpolitiska programförklaringen är ett styrdokument som kommunstyrelsen omsätter såväl i samhällsplaneringen och fastighetsförvaltningen som i den kommunala produktionen av välfärdstjänster. Den är en ingrediens bland flera som ingår i underlag/fakta som ska vägas in i beslutsunderlag.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden framhåller i sin redovisning att för utbildningsverksamheten har de kulturella värdena sådan vikt att det är inskrivet i de nationella styrdokumenten och därmed utgör grunden för förskolans och skolans uppdrag. I läroplanerna uttrycks det som står i den kulturpolitiska programförklaringen om personlig utveckling, kunskapsutveckling och demokratiutveckling. Det gäller från förskolan till de frivilliga skolverksamheterna.

Skollagen formulerar tydligt vilket uppdrag skolan har. Sedan är det varje enskild förskola respektive skola som formulerar hur uppdraget ska tillämpas i praktiken, det vill säga hur målen ska uppnås. I och med att de kulturella värdena finns inskrivna i läroplanerna kommer det att följas upp hur skolor och förskolor arbetar med dessa.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden framhåller att det finns ett kulturmiljöprogram som redovisar de miljöer i kommunen som är mest värdefulla för kulturmiljövården. Det innehåller ett urval och inte en fullständig redogörelse av kommunens samtliga kulturvärden i

den fysiska miljön. I Nacka sker inför varje ny planläggning en bedömning om behovet av en djupare kartläggning av kulturmiljövärden behöver ske. Kommunantikvarien som tillhör planenheten är den som särskilt bevakar kulturmiljöfrågorna i planprojekt och bygglovärenden. I detalj- och översktsplaneringen skapas också förutsättningar för ett socialt- och kulturellt liv. De miljökonsekvensbeskrivningar som är del av beslutsunderlaget för nya detaljplaner brukar innehålla ett avsnitt som beskriver effekterna för kulturmiljön.

Tekniska nämnden

Nämnden tillämpar den kulturpolitiska programförklaringen främst genom att erbjuda kommuninvånarna en kreativ yttre livsmiljö samt genom att värda de kulturmiljöer och kulturarv som omfattas av allmän plats eller allmänsrättsligt tillgänglig kommunal mark.

Exempel på detta är:

- I förnyelseområden som byggs ut för permanentboende accepteras tekniska nämnden en lägre standard än vad som är önskvärt ur ett tekniskt förvaltnings-ekonomiskt perspektiv för att ta hänsyn till de småskaliga kulturmiljöerna.
- Nämnden tar även hänsyn till kulturarvet genom att renovera anläggningar i det offentliga rummet, t ex gamla naturstensmurar och trappor, på ett varsamt sätt.
- Allmänna platser i form av parker och torg gestaltas och sköts på ett sätt som ska inbjuda till möten och kreativitet. Bänkar placeras utmed gångstråk så att möten underlättas och utsiktsplatser markeras. Nämnden satsar också på blomsterutsmyckningar och gestaltande ljussättning på centrala platser.
- Det biologiska kulturarvet respekteras genom att befintliga alléer, gatuträd och parker vårdas och ersätts vid behov. Nya biologiska kulturarv skapas när nya gator förses med trädplanteringar även om detta skapar mer komplicerade skötsel för hållanden samt högre driftkostnader.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden beskriver i sin redovisning ett antal olika aktiviteter, stödformer och projekt som har kulturella inslag. Exempel på dessa är:

- Lägerverksamhet för ungdomar.
- Fritidsguiden som innehåller bland annat innehåller information om kulturella verksamheter. Guiden produceras i samarbete med Kulturnämnden med flera nämnder.
- Fritidsgårdarnas verksamhet innehåller aktiviteter med kulturinslag.

Med hänvisning till skrivningarna i programförklaringen om att ”Kulturen har en central roll i demokratiutvecklingen” och ”Öppna arenor för dialog, debatt och kunskapsutbyte skapas såväl centralt som lokalt i kommunen” framhåller nämnden att aktivt och frivilligt arbeta i en förening, att inneha förtroendeuppdrag, att vara föreningsledare och att anordna aktiviteter och program som andra deltar innehåller att man ges möjlighet att ingå i ett demokratiskt sammanhang där man får en demokratisk skolning och erfarenhet. Även fritidsgårdarna arbetar med att ge ungdomar möjligheter att få delta i demokratiska processer.

Social- och äldrenämnden

Social- och äldrenämnden redovisar följande exempel på kulturella perspektiv och kulturell hänsyn:

- Särskilda boenden och dagverksamhet för äldre tar stor hänsyn till traditioner, anordnar midsommarfest och anlägger sinnesträdgårdar. Enheterna arrangerar också olika utställningar samt musikaftnar med spelmän och körer. Enheterna samarbetar med förskolor för utbyte över åldersgränserna och biblioteken samt erbjuder skapande verksamhet. Guldkanten, är en aktivitet som erbjuds två gånger per år till samtliga hemtjänstkunder och kunder på särskilda boenden med särskild inriktning på kulturella aktiviteter.
- Personer i gruppstad erbjuds delta i kulturella aktiviteter utanför gruppstaden t ex. teater, biobesök och besök på bibliotek. Enheter för daglig verksamhet erbjuder bland annat kreativt skapande i musik, drama, bild och form, dans, bio- samt museibesök. Fritidsgård för ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning erbjuder bl.a. körverksamhet i samarbete med Studieförbundet vuxenskolan, dans och scoutverksamhet.
- Pensionärsorganisationerna får föreningsstöd och erbjuder olika kulturella aktiviteter.

Naturreservatsnämnden

Naturreservatsnämnden anförde sammanfattningsvis följande.

Inom naturreservatsnämndens ansvarsområde faller flera kulturella aspekter kopplade till landskapet. De åtgärder som genomförs i naturreservaten är länkade till gamla traditioner och livsmönster. Det handlar om att förvalta ett historiskt landskap med höga kulturella och biologiska värden som annars skulle försvinna. Nämnden förvaltar bland annat naturreservaten Nyckelviken och Velamsund.

Bland nämndens arbete under året kan nämnas:

- Vid Skogsömonumentet i naturreservatet Skogsö i Saltsjöbaden byggdes en trappa som länkar ihop monumentet med Boo gamla begravningsplats och möjliggör promenad längs vattnet vid Stäket. Boo gamla begravningsplats är Nackas äldsta begravningsplats.
- Nämnden uppdrog åt kommunantikvarien att göra en översiktlig inventering av stugorna i Skuruparken. Syftet var att identifiera eventuella stugor som är unika för att på så vis säkerställa att dessa skyddas och bevaras i väntan på att beslutet om naturreservatet vinner laga kraft.

Arbets- och företagsnämnden

Arbets- och företagsnämnden som har som sitt huvudsakliga uppdrag att erbjuda vuxenutbildning. Den hänvisar i sin uppföljning i likhet med Utbildningsnämnden till Skollagen som i inledningen fastställer skolans uppdrag i arbetet med grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar.

Kulturen har en central roll i demokratiutvecklingen. Arbets- och företagsnämnden har en viktig roll i det lokala integrationsarbetet och möter många nya Nackabor med annat modersmål än svenska. Detta arbete präglas av mångkulturella möten där enhetens medarbetare på olika sätt förmedlar de demokratiska värderingar som råder i det svenska samhället. Kompetens om mångkulturella frågor är en viktig del för att kunna förmedla de demokratiska värderingarna på ett trovärdigt sätt.

Inom arbets- och företagsnämnden har kulturperspektivet beaktats och tillämpats bland annat genom följande.

- Mångfalden av erbjudanden hos auktoriserade jobb- och utbildningsexperter borgar för att kulturella intressen tillvaratas och utvecklas, valfrihet och flexibilitet för medborgaren.
- Navscen - en arena, ett torg, skapat för att minska avstånden mellan medborgare och myndigheter, mellan skola och arbetsliv och mellan samhällets offentliga, privata och ideella sektorer. En mötesplats som vill inspirera, motivera och göra det enklare att hitta varandra och det rika utbud som finns av verksamheter, arbetstillfällen, kultur, utbildningar, stöd, vård och samhällstjänster i Nacka.
- Feriejobb på sommaren till ungdomar inom verksamheter med kulturanknytning såsom konst, dans, bild och form, arbete på fritidsgårdar är ett återkommande feriejobb.
- StudionN – samarbete med skolan YBC inom film.
- Mat med mångfald i Fisksätra, ett sätt att bevara och sprida gedigna mattraditioner ur ett mångkulturellt perspektiv.

Stadsledningskontorets bedömning och förslag

Den kulturpolitiska programförklaringen är avsedd att vara ett levande dokument som vardera nämnden tar in i sin verksamhet utifrån verksamhetens förutsättningar. Det är därför naturligt att nämndernas redovisning skiljer sig åt och att programförklaringen påverkar verksamheterna på olika sätt. Stadsledningskontoret bedömer att uppföljningen visar att den kulturpolitiska programförklaringen är ett fungerande styrdokument. Det är dock ett antal år sedan den antogs och det bör ske en aktualitetsprövning under inledningen av mandatperioden 2014-2018. Som miljö- och stadsbyggnadsnämnden framhåller har kommunfullmäktige antagit ett kulturmiljöprogram som ska samspela med den kulturpolitiska programförklaringen. Även utbildningsnämndens redovisning av hur kulturpolitiska frågor styr utbildningsväsendet genom skoförfattningarna är ett intressant område att belysa. Sist men inte minst pågår den omfattande utvecklingen med att bygga stad på

västra Sicklaön och även det innehåller utmaningar som kan påverka den kulturpolitiska programförklaringen och hur den användas som styrdokument i det arbetet.

Stadsledningskontoret föreslår därför att kulturnämnden får i uppdrag att göra en sådan under 2015, i syfte att kommunfullmäktige ska kunna ta ställning till ett reviderat förslag under första halvåret 2016.

Bilagor

Den kulturpolitiska programförklaringen
Kulturnämndens beslut den 13 maj 2014, § 26
Yttranden från nämnderna

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Malin Westerback
Direktör arbete och fritid

Kulturpolitisk programförklaring

Ett enhälligt kommunfullmäktige har antagit den kulturpolitiska programförklaringen för Nacka kommun.

Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturella hänsyn ska till exempel tas inom såväl teknisk produktion som äldreomsorg och utbildning.

Den kulturpolitiska programförklaringen utgör grunddokumentet för ett fortsatt arbete där de politiska nämnderna ska fastställa tillämpningen inom respektive nämndas ansvarsområde. En uppföljning av detta görs av Kulturnämnden i samband med bokslutet varje år.

Kulturnämnden är en finansieringsnämnd, vilket innebär att nämnden ska fastställa mål för kulturverksamheten i Nacka kommun, hur den ska finansieras samt följa upp och utvärdera den kulturverksamhet som utförs. Hur det dagliga arbetet organiseras ligger däremot på de verksamhetsansvariga.

Produktion: Nacka Partner affärsområde information, Nacka kommun, jan 2006 Tryckeri AB Foto: Håkan Lindgren, Jens Olof Lasthen, Arne Hyckenberg, Maj-Britt Rehnstrom

Nacka kommun • 131 81 Nacka
tfn vxl 08-718 80 00 • fax 08-718 91 15
e-post: nacka.kommun@nacka.se
www.nacka.se

Kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun

Med kultur menar vi:

- Värderingar, traditioner, livsmönster, möten och en drivkraft för samhället.
- Uttryck i film och media, ord, bild och form, teater, dans och musik.

Kulturpolitiken i Nacka ska ha fem fokus:

- Nackabornas lust, motivation, intresse och förmåga att uppleva, skapa och aktivt välja kulturella aktiviteter.
- En kreativ och god inre och yttre livsmiljö.
- Ett levande, lokalt kulturliv av hög kvalitet med möjlighet till möten mellan professionella kulturutövare och nackabor.
- Kulturförmedling för att höja kunskapen, nå nya målgrupper och öka tillgängligheten till kultur.
- Kulturarven.

Kulturen har stor betydelse för den personliga utvecklingen

Därför ska:

- kulturytringar främjas som berikar, stimulerar och speglar den enskildes tankar och fantasi,
- kulturen för barn och unga prioriteras som en investering i livskvalitet för kommande generationer och som en grund för ett meningsfullt liv,
- stödet till tonåringars olika kulturytringar ges friare former och anpassas för snabba förändringar,
- det beaktas i framtida satsningar att de äldres antal ökar.

Kulturen är en drivkraft i samhällsutvecklingen

Därför ska:

- samverkan utvecklas med lokala kulturföreningar, bildningsförbund, kulturella nätverk och övriga fria utövare,
- samhällsplaneringen präglas av en helhetssyn där de kulturella resurserna och de estetiska aspekterna beaktas,

- kulturpolitiken inriktas på barns och ungdomars förmåga att uttrycka sig via film och media, ord, bild och form, teater, dans och musik,
- IT-utvecklingen användas som ett medel för att utveckla kulturens uttrycksformer,
- gammal tradition bevaras och levandegöras över generationsgränserna,
- kulturarbetet ta vara på olika kulturers impulser, kunskaper och kulturarv.

Kulturen har en central roll i demokratitvecklingen

Därför ska:

- yttrandefriheten värnas och reella förutsättningar skapas för att alla ska kunna använda den,
- öppna arenor för dialog, debatt och kunskapsutbyte skapas såväl centralt som lokalt i kommunen,
- mediernas roll i kulturarbetet förstärkas.

Kulturen är viktig för kunskapsutvecklingen

Därför ska:

- kulturen integreras i pedagogiken och genomsyra all undervisning,
- kulturens roll i kunskapsamhället utvecklas,
- samverkan ske mellan kulturarrangörer och utbildningssamordnare,
- även kulturen ges förutsättning för ett livslångt lärande.

» *Kulturen för barn och unga prioriteras som en investering i livskvalitet för kommande generationer och som en grund för ett meningsfullt liv* «

§ 26

Dnr KUN 2012/2-860

Uppföljning av den kulturpolitiska programförklaringen

Beslut

Kulturnämnden noterar redovisningen till Kommunfullmäktige till protokollet.

Ärendet

Kommunfullmäktige har antagit en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturreellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturnämnden har i sitt reglemente ålagts ett särskilt ansvar för att följa upp den kulturpolitiska programförklaringen.

Kultur- och utbildningsenheten har gjort en uppföljning av hur kommunens nämnder hanterar programförklaringen. Samtliga nämnder och kommunstyrelsen har inkommit med redovisningar för hur programförklaringens innehåll hanteras inom respektive nämndns verksamhet. Kommunstyrelsen har genom sitt arbetsutskott informerat om hur kommunstyrelsen omsätter den kulturpolitiska programförklaringen på olika sätt inom olika verksamheter.

Handlingar i ärendet

Kultur- och utbildningsenhetens tjänsteskrivelse 2014-04-28

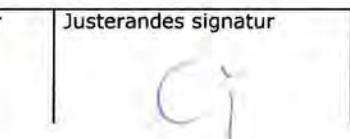
Kultur- och utbildningsenhetens rapport 2014-04-28, reviderad 2014-05-09

Yrkanden

Ordförande Hans Peters (C) yrkar bifall till kultur- och utbildningsenhetens förslag. I detta yrkande instämmer Susann Markow för Moderaterna.

Beslutsgång

Kulturnämnden beslutar i enlighet med Hans Peters förslag.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

25 mars 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 34

KFKS 2014/263-860

Den kulturpolitiska programförklaringen; uppföljning och översyn

Yttrande till kulturnämnden

Beslut

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott tillstyrker att den kulturpolitiska programförklaringen byter benämning till kulturpolitiskt program. Arbetsutskottet anser också att en djupare översyn bör göras vid inledningen av kommande mandatperiod.
2. Som svar på remissen noterar arbetsutskottet följande för egen del. Den kulturpolitiska programförklaringen är ett styrdokument som kommunstyrelsen omsätter såväl i samhällsplaneringen och fastighetsförvaltningen som i den kommunala produktionen av välfärdstjänster. Den är en ingrediens bland flera som ingår i underlag/fakta som ska vägas in i beslutsunderlag.

Dessa beslut fattas av kommunstyrelsens arbetsutskott med stöd av punkten 2 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Ärende

Kulturnämnden genomför just nu både en uppföljning och en översyn av den kulturpolitiska programförklaringen som kommunfullmäktige antog år 2000. Stadsledningskontoret tillstyrker att den kulturpolitiska programförklaringen som styrdokument byter beteckning till kulturpolitiskt program men avstyrker att en översyn görs utan att grunda sig på resultatet från uppföljningen. Översynen bör göras direkt i inledningen av mandatperioden 2015-2018 och omfatta hela programmet, inte vara inriktat på mindre justeringar som i nu föreliggande förslag. För att svara på kulturnämndens begäran om att kommunstyrelsen ska redovisa sin tillämpning av den kulturpolitiska programförklaringen föreslår stadsledningskontoret att arbetsutskottet noterar att programförklaringen är ett styrdokument som omsätts såväl i samhällsplaneringen som i fastighetsförvaltningen och i den kommunala produktionen av välfärdstjänster, som en ingrediens bland flera i underlag/fakta i beslutsunderlag och fattade beslut.

Handlingar i ärendet

Stadsledningskontorets tjänsteskrivelse den 13 mars 2014

Remiss från kultur- och utbildningsenheten med förslag till kulturpolitiskt program baserat på mindre justeringar av den kulturpolitiska programförklaringen

Protokollsutdrag från kulturnämnden § 19, den 12 mars 2014

Begäran om redovisning av tillämpning av den kulturpolitiska programförklaringen

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

25 mars 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ärendets tidigare behandling

Beslut i kulturnämnden den 12 mars 2014 § 19

Kulturnämnden beslutar att Kultur- och utbildningsenhetens förslag till översyn av Nackas kulturpolitiska programförklaring med nedanstående tillägg sändes på remiss till kommunstyrelsen, fritidsnämnden, arbets- och företagarnämnden, tekniska nämnden, social- och äldre nämnden, utbildningsnämnden, naturreservatsnämnden och miljö- och stadsbyggnadsnämnden för synpunkter. Nämnderna ska lämna sina synpunkter senast den 25 april 2014.

Yrkanden

Mats Gerdau (M) yrkade, med instämmande av Hans Peters (C), Stefan Saläng (FP) och Jan-Eric Jansson (KD), enligt följande.

"1. Kommunstyrelsens arbetsutskott tillstyrker att den kulturpolitiska programförklaringen byter benämning till kulturpolitiskt program. Arbetsutskottet anser också att en djupare översyn bör göras vid inledningen av kommande mandatperiod.

2. Som svar på remissen noterar arbetsutskottet följande för egen del. Den kulturpolitiska programförklaringen är ett styrdokument som kommunstyrelsen omsätter såväl i samhällsplaneringen och fastighetsförvaltningen som i den kommunala produktionen av välfärdstjänster. Den är en ingrediens bland flera som ingår i underlag/fakta som ska vägas in i beslutsunderlag."

Beslutsgång

Arbetsutskottet beslutade i enlighet med Mats Gerdaus yrkande.

Protokollsanteckningar

Khashayar Farmanbar (S) låt för Socialdemokraternas arbetsutskottsgrupp anteckna följande.

"En bra kulturpolitik är en framtidspolitik som skapar jobb och livsglädje hos medborgarna. Kommunen har en viktig roll i kultursfären då man med medborgarnas gemensamma pengar kan skapa förutsättningar för ett kulturliv som inte skulle klara sig helt på kommersiella grunder. Det är en viktig aspekt i en kulturpolitik som har högre ambitioner än att producera bestsellers och publiksuccéer. Inget fel att kulturen är populär,

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

25 mars 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

men kulturen har större potential att vara en relevant byggsten i ett hållbart samhälle. Den potentialen ska vi tillåta blomma utan krav på utsålda föreställningar.

Kommunen har också en unik möjlighet att stödja medborgarnas egna kulturskapande. Att utveckla det arbetet är viktigt ur ett folkhälsoperspektiv, såväl som ur ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv.

Musikbranschen är en del av de växande kreativa näringarna, som sysselsätter fler än till exempel fordonsindustrin och har en omsättning motsvarande 3 procent av Sveriges BNP” står det att läsa i rapporten ”Musikbranschen i siffror” från 2011. Den genomsnittliga tillväxten inom konsertmarknaden var 14 % under året 2010-2012 enligt rapporten med samma namn från år 2013.”

Rolf Wasteson (V) lät anteckna följande.

”Vänsterpartiet har inget emot att en revidering görs av programförklaringen i början av nästa mandatperiod. I samband med det kan den också ges en större dignitet. Att den idag inte har särskilt stor genomslagskraft i kommunens vardag, det inser man när man läser svaret som Kommunstyrelsen ska ställa sig bakom. Det är till intet förpliktigande och visar att man inte tar frågorna på något som helst allvar.”

Hans Peters (C) lät för centerpartiets arbetsutskottsgrupp anteckna följande.

”Det är bra att det görs en mer genomgripande översyn av det kulturpolitiska programmet, detta även om kulturnämnden bedömde att det gamla programmet från 2000 fortfarande håller till stora delar och endast smärre justeringar/kompletteringar behövs. Med en bredare översyn så kommer ärendet att kunna behandlas i kommunfullmäktige först i slutet av detta år eller i början av 2015.”

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Den kulturpolitiska programförklaringen; uppföljning och översyn

Yttrande till kulturnämnden

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott tillstyrker att den kulturpolitiska programförklaringen byter benämning till kulturpolitiskt program i enlighet med kommunstyrelsens beslut om styrdokument i Nacka kommun. När det gäller översynen av innehållet i styrdokumentet anser kommunstyrelsens arbetsutskott att översynen bör göras direkt i inledningen av mandatperioden 2015-2018 och omfatta hela programmet, inte vara inriktat på mindre justeringar som i nu föreliggande förslag. Utskottet avstyrker därför att kulturnämnden går vidare med det förslag till mindre justeringar som tagits fram.
2. Som svar på kulturnämndens begäran om redovisning av kommunstyrelsens uppföljning av den kulturpolitiska programförklaringen noterar arbetsutskottet följande. Den kulturpolitiska programförklaringen är ett styrdokument som kommunstyrelsen omsätter såväl i samhällsplaneringen som i fastighetsförvaltningen och i den kommunala produktionen av välfärdstjänster. Den är en ingrediens bland flera som ingår i underlag/fakta som ska vägas in i beslutsunderlag och bli en del av fattade beslut.

Dessa beslut fattas av kommunstyrelsens arbetsutskott med stöd av punkten 2 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Sammanfattning

Kulturnämnden genomför just nu både en uppföljning och en översyn av den kulturpolitiska programförklaringen som kommunfullmäktige antog år 2000. Stadsledningskontoret tillstyrker att den kulturpolitiska programförklaringen som styrdokument byter beteckning till kulturpolitiskt program men avstyrker att en översyn görs utan att grunda sig på resultatet från uppföljningen. Översynen bör göras direkt i

inledningen av mandatperioden 2015-2018 och omfatta hela programmet, inte vara inriktat på mindre justeringar som i nu föreliggande förslag. För att svara på kulturnämndens begäran om att kommunstyrelsen ska redovisa sin tillämpning av den kulturpolitiska programförklaringen föreslår stadsledningskontoret att arbetsutskottet noterar att programförklaringen är ett styrdokument som omsätts såväl i samhällsplaneringen som i fastighetsförvaltningen och i den kommunala produktionen av välfärdstjänster, som en ingrediens bland flera i underlag/fakta i beslutsunderlag och fattade beslut.

Ärendet

Ärendet handlar om två frågor kring den kulturpolitiska programförklaringen; en uppföljning som kulturnämnden har begärt att kommunstyrelsen ska redovisa till nämnden och ett förslag på att döpa om dokumentet till kulturpolitiskt program och att därvid göra vissa justeringar.

Den kulturpolitiska programförklaringen antogs vid kommunfullmäktiges sammanträde den 20-22 november 2000, § 189.

Programförklaring blir program

Bytet av benämning på det styrdokument som den kulturpolitiska programförklaringen innebär följer kommunstyrelsens beslut den 25 mars 2013, § 80, om styrdokument i Nacka kommun.

När det gäller innehållet i ett kulturpolitiskt program bedömer stadsledningskontoret att ansvarig nämnd ska ta helhetsgrepp på hela programmet som inledande uppgift när mandatperioden 2015 startar. Kulturnämnden tog visserligen beslut om att en översyn skulle göras redan den 11 september 2013 men det förslag som översynen resulterat i, har inte skickats ut förrän nu i början av mars 2014. Stadsledningskontoret anser att kulturpolitiken förtjänar en djupare behandling hos de andra nämnderna, där de enheter som arbetar på uppdrag för dem, kan vara med redan i översynen. En sådan metod skulle bidra till en djupare förankring av det kulturpolitiska programmet i övriga nämnders verksamhet. I översynen har rimligen inte heller några erfarenheter från uppföljning av nämndernas arbetet utifrån programmet kunnat vägas in, eftersom begäran om att redovisa uppföljningen skickades ut den 5 februari 2014 och förslaget om nytt program behandlades i kulturnämnden den 12 mars 2014. Enligt stadsledningskontorets bedömning är erfarenheterna från uppföljningen nödvändiga för att kunna göra en ordentlig prövning av vad det kulturpolitiska programmet ska omfatta.

Kommunstyrelsens uppföljning av hur programförklaringen har tillämpats

Den kulturpolitiska programförklaringen har fem fokus:

- Nackabornas lust, motivation, intresse och förmåga att uppleva, skapa och aktivt välja kulturella aktiviteter.
- En kreativ och god inre och yttre livsmiljö.
- Ett levande, lokalt kulturliv av hög kvalitet med möjlighet till möten mellan professionella kulturutövare och nackabor.
- Kulturförmedling för att höja kunskapen, nå nya målgrupper och öka tillgängligheten till kultur.
- Kulturarven.

För kommunstyrelsens ansvarsområden är det främst punkterna om ”En kreativ och god inre och yttre livsmiljö”, ”Kulturförmedling för att höja kunskapen, nå nya målgrupper och öka tillgängligheten till kultur” och ”Kulturarven” som är aktuella.

Den kulturpolitiska programförklaringen utgör genom sin ställning som styrdokument en ingrediens bland flera som ingår i underlag/fakta som ska vägas in i beslutsunderlag och bli en del av fattade beslut. Stadsledningskontoret uppfattar inte den kulturpolitiska programförklaringen som ett självständigt instrument där den politiska organisationen kan bocka av ”gjort” eller ”inte gjort”. Den kulturpolitiska programförklaringen är ett styrdokument som kommunstyrelsen omsätter såväl i samhällsplaneringen som i fastighetsförvaltningen och i den kommunala produktionen av välfärdstjänster. För Nacka kulturcentrum är den givetvis ett viktigt inslag när verksamheten arbetar med målen för verksamheten och hur målen ska uppnås.

Däremot har den kulturpolitiska programförklaringen inte någon självständig ställning där åtgärder vidtas frikopplat från andra mål som ska uppnås eller andra åtgärder kommunstyrelsen vidtar inom sitt ansvarsområde. Att utvärdera värdet av den kulturpolitiska programförklaringen ligger inom kulturnämndens ansvar att genomföra och redovisa till kommunfullmäktige.

Bilagor

1. Remiss från kultur- och utbildningsenheten med förslag till kulturpolitiskt program baserat på mindre justeringar av den kulturpolitiska programförklaringen
2. Protokollsutdrag från kulturnämnden § 19, den 12 mars 2014
3. Begäran om redovisning av tillämning av den kulturpolitiska programförklaringen

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

13 mars 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Utbildningsnämnden

§ 19

Dnr UBN 2014/64-619

**Uppföljning av Nackas kulturpolitiska programförklaring
år 2013****Beslut**

Utbildningsnämnden noterar kultur- och utbildningsenhetens uppföljning av den kulturpolitiska programförklaringen.

Ärendet

Kommunfullmäktige har antagit en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturella hänsyn ska t.ex. tas inom såväl teknisk produktion som äldreomsorg och utbildning. De politiska nämnderna har till uppgift att fastställa tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde och rapportera det till kommunfullmäktige.

Det som uttrycks i den kulturpolitiska programförklaringen om personlig utveckling, kunskapsutveckling och demokratiutveckling är för utbildningsverksamheterna reglerat i skollagen. I läroplanerna för förskolan och skolan formuleras värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer som väl överensstämmer med programförklaringen. Varje förskola och skola ska utifrån styrdokumenten själva utforma hur tillämpningen ska ske.

Handlingar i ärendet

Kultur- och utbildningsenhetens tjänsteskrivelse 2014-02-25

Yrkanden

Ordförande Linda Norberg (M) yrkar bifall till Kultur- och utbildningsenhetens förslag.

Beslutsgång

Utbildningsnämnden beslutar i enlighet med Linda Norbergs yrkande.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Uppföljning av Nackas kulturpolitiska programförklaring år 2013

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar kultur- och utbildningsenhetens uppföljning av den kulturpolitiska programförklaringen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har antagit en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturella hänsyn ska t.ex. tas inom såväl teknisk produktion som äldreomsorg och utbildning. De politiska nämnderna har till uppgift att fastställa tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde.

Det som uttrycks i den kulturpolitiska programförklaringen om personlig utveckling, kunskapsutveckling och demokratitveckling är för utbildningsverksamheterna reglerat i skollagen. I läroplanerna för förskolan och skolan formuleras värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer som väl överensstämmer med programförklaringen. Varje förskola och skola ska utifrån styrdokumenten själva utforma hur tillämpningen ska ske.

Ärendet

Kulturnämnden har i uppdrag att följa upp att den av Kommunfullmäktige antagna kulturpolitiska programförklaringens intentioner uppfylls. Den kulturpolitiska programförklaringen utgör grunddokumentet för ett fortsatt arbete där de politiska nämnderna ska fastställa tillämpningen inom respektive nämnds ansvarsområde. Kulturella hänsyn ska till exempel tas inom både teknisk produktion som äldreomsorg och utbildning.

För utbildningsverksamheten tillmäts de kulturella värdena sådan vikt att det är inskrivet i de nationella styrdokumenten och därmed utgör grunden för förskolans och skolans uppdrag. I läroplanerna uttrycks det som står i den kulturpolitiska programförklaringen om personlig utveckling, kunskapsutveckling och demokratitveckling. Det gäller från förskolan till de frivilliga skolverksamheterna.

Kultur- och utbildningsenheten menar att skollagen mycket tydligt formulerar vilket uppdrag skolan har. Sedan är det varje enskild förskola respektive skola som formulerar hur uppdraget ska tillämpas i praktiken, d.v.s. hur målen ska uppnås.

Jill Salander
Controller
Kultur- och utbildningsenheten

§ 81

2 april 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Dnr KUN 2012/2

Uppföljning Kulturpolitisk programförklaring

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutar skicka denna tjänsteskrivelse till kulturnämnden som redovisning av hur nämnden tillämpar den "Kulturpolitiska programförklaringen".

Ärendet

Kommunfullmäktige antog 2001 en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. De politiska nämnderna har till uppgift att fastställa tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde. Kulturnämnden har ålagts ett särskilt ansvar för att följa upp den kulturpolitiska programförklaringen, vilket ska ske årligen i samband med bokslut.

I programförklaringen definieras kultur som värderingar, traditioner, livsmönster, möten och en drivkraft för samhället. Syftet med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv anläggs på kommunens verksamheter. En *god livsmiljö, kulturarven och kulturförmedling* är tre av fokusområdena.

Nacka kommun har tidigare tagit fram program för grönstrukturen, kusten och kulturmiljön. Inventeringarna och förhållningssättet i dessa dokument är även ett viktigt underlag till den översiksplan som antogs 2012. Programmen är antagna av kommunstyrelsen och är vägledande för kommunens arbete med kulturmiljöer, grön- kust- och vattenområden.

Kulturmiljöprogrammet redovisar de miljöer i kommunen som är mest värdefulla för kulturmiljövården. Det innehåller ett urval och inte en fullständig redogörelse av kommunens samtliga kulturvärden i den fysiska miljön. Programmet har en tydligare inriktning på att vara ett strategiskt kunskapsunderlag för den kommunala samhällsplaneringen och bygglovshanteringen.

En totalinventering av alla enskilda fastigheters kulturvärden är ett mycket omfattande arbete. I stället sker i Nacka inför varje ny planläggning en bedömning om behovet av en djupare kartläggning av kulturmiljövärden behöver ske. Kommunantikvarien som tillhör planenheten är den som särskilt bevakar kulturmiljöfrågorna i planprojekt och bygglovären. I detalj- och översiksplaneringen skapas också förutsättningar för ett socialt- och kulturellt liv. De är självklara fokusområden särskilt i centrumomvandlingar och större stadsbyggnadsprojekt.

Ordförandes signatur

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

2 april 2014

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Under 2013 har kommunantikvarien även arbetat med en barnbok om Nackas industrihistoria.

Ett av de övergripande målen i översiksplanen är att planprocessen ska genomföras med starkt medborgarinflytande genom att en dialog med kommuninvånare, föreningar och företag inleds tidigt i planprocessen. Inom planenheten arbetas det kontinuerligt för att utveckla och förbättra medborgardialogen. Inom projektet *Mötesplats för stadsbyggnad* har arbete genomförts bl.a. för att utveckla metoder för medborgardialog och kommunikation i planering. Medarbetare från planenheten medverkar även i Sveriges Kommuner och Landstings nätverk *Medborgardialog i planfrågor* för att utveckla medborgardialogprocesser i planfrågor som en del i styrningen av kommunen. Under 2013 har även nya interaktiv 3-D teknik på webben testats för att få in tidiga synpunkter på hur områden bör utvecklas.

Under hösten 2013 har en halvtidstjänst som stadsarkitekt tillsats i Nacka. Stadsarkitekten har en roll som arkitekturstrateg med koncentration på det offentliga rummets utveckling. Tjänsten är organisatoriskt placerad direkt under stadsbyggnadsdirektören.

Handlingar i ärendet

Teknik- och stadsbyggnadsstabens tjänsteskrivelse 2014-02-11.

Beslutsgång

Nämnden beslutade i enlighet med förslaget till beslut.

Ordförandes signatur

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "CJ".

Justerandes signatur

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "H".

Utdragsbestyrkande

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "MAR Blomdal".

Kulturnämnden

Uppföljning Kulturpolitisk programförklaring

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutar skicka denna tjänsteskrivelse till kulturnämnden som redovisning av hur nämnden tillämpar den ”Kulturpolitiska programförklaringen”

Sammanfattning

Kulturnämnden efterfrågar en redovisning av hur Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har tillämpat den kulturpolitiska programförklaringen under 2013. Nämnden arbetar systematiskt med bedömningar av kulturmiljöer och gestaltningsfrågor i den fysiska planeringen och bygglovsgivningen.

Under hösten 2013 har en halvtidstjänst som stadsarkitekt tillsats i Nacka

Ärendet

Kommunfullmäktige antog 2001 en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. De politiska nämnderna har till uppgift att fastställa tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde. Kulturnämnden har ålagts ett särskilt ansvar för att följa upp den kulturpolitiska programförklaringen, vilket ska ske årligen i samband med bokslut.

I programförklaringen definieras kultur som värderingar, traditioner, livsmönster, möten och en drivkraft för samhället. Syftet med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv anläggs på kommunens verksamheter. En *god livsmiljö, kulturarven och kulturförmedling* är tre av fokusområdena.

Nacka kommun har tidigare tagit fram program för grönstrukturen, kusten och kulturmiljön. Inventeringarna och förhållningssättet i dessa dokument är även ett viktigt underlag till den översiksplan som antogs 2012. Programmen är antagna av

kommunstyrelsen och är vägledande för kommunens arbete med kulturmiljöer, grön- kust- och vattenområden.

Kulturmiljöprogrammet redovisar de miljöer i kommunen som är mest värdefulla för kulturmiljövården. Det innehåller ett urval och inte en fullständig redogörelse av kommunens samtliga kulturvärden i den fysiska miljön. Programmet har en tydligare inriktning på att vara ett strategiskt kunskapsunderlag för den kommunala samhällsplaneringen och bygglovshanteringen.

En totalinventering av alla enskilda fastigheters kulturvärden är ett mycket omfattande arbete. I stället sker i Nacka inför varje ny planläggning en bedömning om behovet av en djupare kartläggning av kulturmiljövärden behöver ske. Kommunantikvarien som tillhör planenheten är den som särskilt bevakar kulturmiljöfrågorna i planprojekt och bygglovären. I detalj- och översiktspaneringen skapas också förutsättningar för ett socialt- och kulturellt liv. De är självklara fokusområden särskilt i centrumomvandlingar och större stadsbyggnadsprojekt.

Under 2013 har kommunantikvarien även arbetat med en barnbok om Nackas industrihistoria.

Ett av de övergripande målen i översichtsplanen är att planprocessen ska genomföras med starkt medborgarinflytande genom att en dialog med kommuninvånare, föreningar och företag inleds tidigt i planprocessen. Inom planenheten arbetas det kontinuerligt för att utveckla och förbättra medborgardialogen. Inom projektet *Mötesplats för stadsbyggnad* har arbete genomförts bl.a. för att utveckla metoder för medborgardialog och kommunikation i planering. Medarbetare från planenheten medverkar även i Sveriges Kommuner och Landstings nätverk *Medborgardialog i planfrågor* för att utveckla medborgardialogprocesser i planfrågor som en del i styrningen av kommunen. Under 2013 har även nya interaktiv 3-D teknik på webben testats för att få in tidiga synpunkter på hur områden bör utvecklas.

Under hösten 2013 har en halvtidstjänst som stadsarkitekt tillsats i Nacka. Stadsarkitekten har en roll som arkitekturstrateg med koncentration på det offentliga rummets utveckling. Tjänsten är placerad direkt under stadsbyggnadsdirektören.

Eleonore Stangenberg

Teknik- och stadsbyggnadsstaben

§ 66

TN 2012/157

Tekniska nämndens tillämpning av den Kulturpolitiska programförklaringen

Beslut

Nämnden beslutar i enlighet med Park- och Naturenhetens förslag till yttrande.

Ärendet

Tekniska nämnden såsom huvudman för kommunens allmänna platser i form av gator, torg, parker och detaljplanelagda naturområden, tillämpar den Kulturpolitiska programförklaringen främst genom att erbjuda kommuninvånarna en kreativ yttre livsmiljö samt genom att värda de kulturmiljöer/kulturarv som omfattas av allmän plats.

Inför kommunens årsbokslut 2011 begär Kulturnämnden att nämnder och styrelser i Nacka kommun redovisar hur tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen har genomförts under 2011.

Ett enhälligt kommunfullmäktige antog 2001 en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturella hänsyn ska till exempel tas inom både teknisk produktion som äldreomsorg och utbildning. De politiska nämnderna har till uppgift att fastställa tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde.

Beslutsgång

Nämnden beslutade i enlighet med förslag till beslut.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse 2012-04-11

Bilaga förslag till yttrande

Bilaga Protokollsutdrag KUN § 14 2012

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
GGS	RW	Heidi Svahn

2014-03-18

Yttrande

TN 2012/157

Kulturnämnden

Tekniska nämndens tillämpning av den Kulturpolitiska programförklaringen

Tekniska nämnden lämnar följande yttrande som i stort ansluter till det yttrande som lämnades 2012.

Tekniska nämnden är huvudman för kommunens allmänna platser i form av vägar, gator, parker och detaljplanelagda naturområden. Dessutom svarar nämnden för resterande kommunägd mark förutom naturreservaten samt avtal för att tillgängliggöra Erstaviks markområden för allmänheten.

Nämnden tillämpar den Kulturpolitiska programförklaringen främst genom att erbjuda kommuninvånarna en kreativ yttre livsmiljö samt genom att värda de kulturmiljöer och kulturarv som omfattas av allmän plats eller allemansrättsligt tillgänglig kommunal mark.

I förnyelseområden som byggs ut för permanentboende accepterar tekniska nämnden en lägre standard än vad som är önskvärt ur ett tekniskt förvaltningsekonomiskt perspektiv för att ta hänsyn till de småskaliga kulturmiljöerna. Vägarna får också i stort sett behålla sina gamla sträckningar och utbredningar som ett hänsynstagande till de lokala miljöerna. I kulturmiljöer sätta också upp belysningsanläggningar som är anpassade till den småskaliga miljön t ex med lägre stolpar och miljöanpassade armaturer. Nämnden tar även hänsyn till kulturarvet genom att renovera anläggningar i det offentliga rummet, t ex gamla naturstensmurar och trappor, på ett varsamt sätt.

Allmänna platser i form av parker och torg gestaltas och sköts på ett sätt som ska inbjuda till möten och kreativitet. Bänkar placeras utmed gångstråk så att möten underlättas och utsiktsplatser markeras. Nämnden satsar också på blomsterutsmyckningar och gestaltande ljussättning på centrala platser.

I arbetet med planeringen inför byggandet av Nacka stad på västra Sicklaön kommer nämnden att verka för att ett gestaltningsprogram för hela området tas fram och förankras genom politiska beslut. Det gemensamma allmänna utrymmet i stadsbebyggelse bör utformas efter principer som manifesterar en kreativ yttre livsmiljö som kan möta upp mot visionen för Nacka stad samt utrymme för att värda de kulturmiljöer och kulturarv som finns inom området och som omfattas av allmän plats.

Det biologiska kulturarvet respekteras genom att befintliga alléer, gatuträd och parker vårdas och ersätts vid behov. Nya biologiska kulturarv skapas när nya gator förses med

trädplanteringar även om detta skapar mer komplicerade skötselförhållanden samt högre driftkostnader.

Tekniska nämnden uppmuntrar skolor, föreningar m.fl. att använda allmän plats genom information, skötselavtal, trygghetsvandringar, trafiksäkerhetshöjande åtgärder m.m. Många projekt genomförs i dialog med brukarna, vilket är uppskattat bland Nackaborna. Nämnden följer trenderna för vad som kan vara intressant för de äldre barnen och tonåringarna, detta för att skapa utedräger som attraherar även dessa grupper, t ex i Braxenparken i Fisksätra eller i Ormingeparken.

Tekniska nämnden

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Gunilla Grudevall-Steen".

Gunilla Grudevall-Steen
Ordförande

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Dag Björklund".

Dag Björklund
Teknisk direktör

2014-02-12

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Fritidsnämnden

§ 16

FRN 2014/22

Yttrande över tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen under 2013

Beslut

Fritidsnämnden beslutar att lämna idrotts- och fritidenshetens förslag till yttrande över tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom fritidsnämndens ansvarsområde till kulturnämnden.

Ärendet

Kulturnämnden begär att nämnder och styrelser i Nacka kommun redovisar hur tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen har genomförts under 2013. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen.

I förslaget till fritidsnämndens yttrande redovisas de kulturella hänsyn som nämnden beaktat inom sitt ansvarsområde.

Fritidsnämnden har bland annat uppmärksammat kulturaktiviteter på samma sätt som idrottsaktiviteter, öppna mötesplatser, scouting, hobbyverksamhet eller friluftsliv när det gäller till exempel informationsinsatser, uppdrag och överenskommelser eller olika former av föreningsstöd. Fritidsnämnden har under året lämnat ett antal yttranden till miljö- och stadsbyggnadsnämnden i plan- och exploateringsärenden för att bevaka allmänhetens intressen ur ett fritidsperspektiv. När nya anläggningar byggs sker en medveten gestaltning och konstnärlig utsmyckning. Under året har enheten i samarbete med park- och naturenheten börjat planera för gestaltning av utedaljörer vid idrottsplatserna i kommunen.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelser 2014-01-23

Bil 1. Kulturpolitisk programförklaring 2000

Bil 2. Förslag till yttrande, Redovisning av hur fritidsnämnden beaktat det kulturpolitiska programmet inom sitt ansvarsområde

Beslutsgång

Nämnden beslutade i enlighet med enhetens förslag till beslut.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

2014-02-12

YTTRANDE

Kulturnämnden

Yttrande över tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom fritidsnämndens ansvarsområde under 2013

Fritidsnämnden lämnar följande redovisning till kulturnämnden, av hur nämnden beaktat den kulturpolitiska programförklaringen inom sitt ansvarsområde under 2013.

Fritidsnämnden sammanför några punkter i taget ur programförklaringen och kommenterar dem här.

Kulturella hänsyn som beaktats inom fritidsnämndens ansvarsområde

- *Nackabornas lust, motivation, intresse och förmåga att uppleva, skapa och aktivt välja kulturella aktiviteter*
- *Kulturförmedling för att höja kunskapen, nå nya målgrupper och öka tillgängligheten till kultur*
- *Kulturyttringar främjas som berikar, stimulerar och speglar den enskildes tankar och fantasi*
- *Samverkan utvecklas med kulturföreningar, bildningsförbund, kulturella nätverk och övriga fria utövare*

Fritidsnämnden samarbetar i föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer, FSKF, med regional information om fritids- och kulturaktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Samarbetet syftar till att stimulera aktörer att anordna verksamheter för målgruppen, utöka utbudet, sammanställa informationen och nå nya målgrupper. I denna sammanställning finns såväl idrottsliga aktiviteter, kulturella aktiviteter, öppna mötesplatser, scouting och förslag på fritidsaktiviteter i naturen med.

Inför varje skollov sammanställer fritidsnämnden ett program med läger, programaktiviteter och mötesplatser som barn och ungdomar kan ta del av på sin fritid. Aktiviteterna arrangeras av föreningar, simhallar, fritidsgårdar, bibliotek och andra aktörer. I programmen finns idrottsliga aktiviteter, kulturella aktiviteter, aktiviteter inriktade på friluftsliv, scouting, hobbyaktiviteter, aktiviteter med djur och öppna mötesplatser som till exempel fritidsgårdar, simhallar, badplatser, skateboardparken eller lekplatser.

Fritidsguiden, som delas ut till alla hushåll i kommunen, innehåller information om olika aktiviteter, verksamheter, miljöer och anläggningar som man kan delta i och/eller besöka på

sin fritid. Genom guiden når kommunen ut med information och når nya målgrupper. Fritidsguiden produceras gemensamt av kulturnämnden, fritidsnämnden naturreservatsnämnden och tekniska nämnden.

Ett flertal av de föreningar som får fritidsnämndens administrativa bidrag och lokalt aktivitetsbidrag ägnar sig åt kulturella uttryck så som dans, teater och nycirkus. På fritidsgårdarna ges ungdomar möjlighet att i öppna former, bland i form av replokaler med musikverksamhet och öppna verkstäder med möjlighet till kreativt skapande. Även scouting är ett exempel på en föreningsaktivitet där unga ges möjlighet att ägna sig åt kulturella uttryck.

Föreningen Darra dans och teater och fritidsnämnden har kommit överens om att föreningen erbjuder öppen verksamhet med inriktning på både idrott och dans för unga i Fisksätra. För detta får föreningen ett särskilt verksamhetsstöd

Mellan Stiftelsen Skota hem och fritidsnämnden finns en överenskommelse om att stiftelsen erbjuder funktionsnedsatta seglingsverksamhet. Därmed får denna grupp möjlighet att uppleva kulturlandskapet i Nacka. För detta får stiftelsen ett särskilt verksamhetsstöd.

Varje fritidsgård ska ha ett varierat utbud av aktiviteter som ungdomar ska kunna delta i utan att behöva anmäla sig i förväg eller behöva delta i regelbundet. Det kan vara små vardagshändelser till stora evenemang. Utbudet präglas av öppenhet och tillgänglighet och utan krav på prestation eller konsumtion. På fritidsgårdarna upplever besökarna att det är en trygg stämning, ett positivt umgängesklimat fritt från mobbning och trakasserier. Verksamheten är frivillig och ungdomarna ska kunna komma när de själva vill.

Fritidsgårdsverksamheten ger utrymme för rekreation, umgänge, gemenskap, engagemang, spontana idrottsaktivitet, kreativt skapande och andra kulturaktiviteter samt ger ungdomar stöd i att hitta möjligheter att utöva sina fritidsintressen. På fritidsgårdarna ges ungdomar möjlighet att i öppna former skapa och delta bland annat musikverksamhet i replokaler med och kreativt skapande i öppna verkstäder. Fritidsgårdarna har redovisat hur de arbetat med detta och vilka program och aktiviteter som genomförs

➤ *Stödet till tonåringars olika kulturyttringar ges friare former och anpassas för snabba förändringar*

Vid flera tillfällen har ungdomar frågat efter ekonomiskt stöd till aktiviteter som organiseras av ungdomar utan stöd av föreningar eller vuxna ledare.

Fritidsnämnden har tidigare diskuterat en översyn av nämndens kontantbidrag till föreningslivet. I dessa diskussioner har det funnits med förslag till en ny stödform som skulle kunna ge finansiellt stöd för ungas egenorganiserade aktiviteter. Ett sådant stöd kan utformas på ett liknande sätt som kulturnämndens stipendium Peng Direkt. I viss mån har ungdomar haft möjligheter till att arrangera olika program under friare former inom ramen för fritidsgårdarnas verksamhet och sommarlovsvksamheten.

- *En kreativ och god inre och yttre livsmiljö*
- *Sambällsplaneringen präglas av helhetssyn där de kulturella resurserna och de estetiska aspekterna beaktas*

Fritidsnämnden har under året lämnat ett sex yttranden till miljö- och stadsbyggnadsnämnden i plan- och exploateringsärenden för att bevaka allmänhetens intressen ur ett fritidsperspektiv. Ett fritidsperspektiv i detta sammanhang innebär att bevaka att det finns möjligheter att få utöva såväl fysiska som kreativa fritidsaktiviteter samt möjligheter till rekreation, engagemang och umgänge med andra.

Fritidsnämnden följer och bevakar de trender som finns, det som ungdomar efterfrågar och aktuell fritidsforskning när det gäller allmänna miljöer och platser. Detta görs för att bland annat verka för utedmiljöer som attraherar olika grupper på deras fritid. Sådana platser kan även utformas på ett estetiskt tilltalande vis som stimulerar fantasi, kreativitet, fysisk rörelse, tankar och engagemang. Under 2012 har upprustningen av Myrsjö idrottsplats påbörjats utifrån detta resonemang. En ny betongpark för i första hand BMX-cykling blev färdig vid Myrsjö idrottsplats under hösten. Arbetet med Myrsjö idrottsplats kommer att fortsätta under 2014.

När nya idrotts- och fritidsanläggningar anläggs beaktas de estetiska aspekterna. Under 2013 har ett arbete påbörjats i samarbete med park- och naturenheten för utsmyckning av alla idrottsplatser.

- *Kulturen har en central roll i demokratiutvecklingen*
- *Öppna arenor för dialog, debatt och kunskapsutbyte skapas såväl centralt som lokalt i kommunen*

Att aktivt och frivilligt arbeta i en förening, att inneha förtroendeuppdrag, att vara föreningsledare och att anordna aktiviteter och program som andra deltar innehåller att man ges möjlighet att ingå i ett demokratiskt sammanhang där man får en demokratisk skolning och erfarenhet. Även fritidsgårdarna arbetar med att ge ungdomar möjligheter att få delta i demokratiska processer.

Att få ingå i ett sammanhang där man får vara delaktig och där man ges reellt inflytande främjar den personliga utvecklingen och hälsan. Det man ägnar sig åt på fritiden ger stora möjligheter till detta. Inom nämndens satsning Utmärkt förening stimuleras föreningslivet att arbeta med ungt ledarskap och ungas möjligheter till delaktighet och inflytande.

Fritidsnämnden

Tobias Nässén
Ordförande

Åsa Engwall
Natur- och fritidsdirektör

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 55

SÄN 2014/122-799

**Uppföljning av Nackas kulturpolitiska programförklaring
för år 2013****Beslut**

Social- och äldrenämnden noterar informationen till protokollet.

Ärendet

Kommunfullmäktige har antagit en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturell hänsyn ska till exempel tas inom såväl teknisk produktion som äldreomsorg och utbildning. De politiska nämnderna har till uppgift att fastställa tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde.

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteskrivelse från sociala kvalitetsenheten, 2014-03-07
2. Kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun

Beslutsgång

Social- och äldrenämnden noterade informationen till protokollet.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Social- och äldrenämnden

Uppföljning av Nackas kulturpolitiska programförklaring för år 2013

Förslag till beslut

Social- och äldrenämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har antagit en kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun. Avsikten med den kulturpolitiska programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen. Kulturell hänsyn ska till exempel tas inom såväl teknisk produktion som äldreomsorg och utbildning. De politiska nämnderna har till uppgift att fastställa tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom respektive nämnds ansvarsområde.

Ärendet

Kulturnämnden har i uppdrag att årligen följa upp att respektive nämnd uppfyller intentionerna i den kulturpolitiska programförklaringen. Programförklaringen ska utgöra grunddokumentet för ett fortsatt arbete där de politiska nämnderna ska fastställa tillämpningen inom respektive nämnds ansvarsområde.

Tillämpning av den kulturpolitiska programförklaringen inom socialtjänsten

I den kulturpolitiska programförklaringen definieras kultur som:

- Värderingar, traditioner, livsmönster, möten och drivkraft för samhället
- Uttryck i film och media, ord, bild och form, teater, dans och musik

Kulturpolitiken i Nacka ska ha fem fokus:

- Nackabornas lust, motivation, intresse och förmåga att uppleva, skapa och aktivt välja kulturella aktiviteter
- En kreativ och god inre miljö och yttre livsmiljö

- Ett levande, lokalt kulturliv av hög kvalitet med möjlighet till möten mellan professionella kulturutövare och nackabor
- Kulturförmedling för att höja kunskapen, nå nya målgrupper och öka tillgängligheten till kultur
- Kulturarven

Inom socialtjänsten kan ovan nämnda fokusområden ta sig uttryck på olika sätt beroende på typ av verksamhet. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att belysa och utveckla det kulturella perspektivet.

Nedan följer en redovisning över hur socialtjänstens olika enheter involverar det kulturella perspektivet i sina verksamheter och i vissa myndighetsbeslut.

Barn- och ungdomsenheten IFO

Vuxnenheten IFO

Exempel på kulturella perspektiv och kulturell hänsyn:

- Familjer med långvarigt försörjningsstöd har möjlighet att söka ekonomiskt bidrag för barns kultur- och fritidsaktiviteter.
- I kontaktpersoners och kontaktfamiljers uppdrag kan ingå inslag av kultur- och fritidsaktiviteter.
- Alla anlitade familjehem i Nacka kommun erbjuder en hel dag på Gröna Lund i slutet av augusti varje år tillsammans med de familjehemsplacerade barnen.
- Familjecentralen i Saltsjöbaden/Fisksätra deltar i och utvecklar samverkan mellan kyrkan, islamiska kulturföreningen, biblioteket, Folkets hus, föreningar, skolor och socialtjänsten.

Enheten Funktionsnedsättning

Exempel på kulturella perspektiv och kulturell hänsyn:

- Ledsagning erbjuds samtliga, oavsett ålder, för att kunna delta i kulturella aktiviteter.
- Vid upphandling av gruppborstäderna ställs krav på att brukarna ska erbjudas kulturaktiviteter och att de har möjlighet att delta i det kulturella livet.
- Personer i gruppborstad erbjuder delta i kulturella aktiviteter utanför gruppborstaden till exempel teater- eller biobesök och besök på bibliotek.
- Enheter för daglig verksamhet erbjuder bland annat kreativt skapande, musik, teater, drama, bild och form, dans, bio- och museibesök.
- Fritidsgårdar för ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning erbjuder till exempel körverksamhet i samarbete med Studieförbundet vuxenskolan, dans och scoutverksamhet.
- Nacka Värmdö taltidning är en inläst tidning på CD-skiva som vänder sig till nacka- och värmdöbor som på grund av nedsatt syn eller annan funktionsnedsättning har svårt att läsa.

- Träfflokaler är en öppen verksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning. I träfflokalerna kan man till exempel läsa dagstidningar, lyssna på musik, måla och delta i utflykter.
- Träfflokalerna har ett rikt utbud av kultur. De erbjuder sina besökare Mindfulness, besök på Millesgården och Nyckelviken, biobesök, poesivällar och utflykt till Bergianska trädgårdens tropiska växthus.
Varje månad erbjuds nya möjligheter till kulturellt utbud som publiceras på www.nacka.se.

Äldreenheten

Exempel på kulturella perspektiv och kulturell hänsyn:

- Personer över 65 år erbjuds kostnadsfri ledsagning till fritids- eller kulturella aktiviteter upp till 3 timmar per vecka.
- Hemtjänstkunder kan välja anordnare utifrån språkkunskaper och kulturell bakgrund.
- Korttidsboende ska erbjuda kulturaktiviteter och stimulera den enskilde till ökad aktivering.
- Dagverksamheterna för äldre som bor i ordinärt boende har verksamhet vardagar mellan 09:00-15:00 och kulturella aktiviteter anordnas regelbundet utifrån de äldres behov.
- Guldkanten är en aktivitet som erbjuds samtliga hemtjänstkunder och kunder på särskilda boenden. Guldkanten erbjuds två gånger per år och kunden planerar aktiviteten tillsammans med anordnaren. Den är tänkt som en individuell aktivitet men kan genoföras tillsammans med andra. Aktiviteter kan vara besök på museum, skärgårdsturer, restaurangbesök, idrottsevenemang, bussutflykter med mera.
- Särskilda boenden har ett rikt utbud på kulturella aktiviteter:
  - stor hänsyn tas till traditioner, till exempel jul, påsk, och Nobelfest
  - boendena anordnar midsommarfester med folkdansgille
  - flera särskilda boenden har anlagt sinnesträdgård och anordnar trädgårdscafé
  - boendena arrangerar olika utställningar, anordnar musikaftnar, teaterföreställningar, litteraturcirklar, skapande verksamhet, pub- och dansaftnar
  - många samarbetar med förskolor för ett utbyte över åldersgränserna
  - regelbundet samarbete med biblioteken (kulturtimme)
- Seniorer erbjuds Qigongkurs, 10 tillfällen, kurser anordnas 2-3 gånger per år och är kostnadsfri för deltagarna.
- Nacka har sedan många år så kallade seniorluncher där syftet är att erbjuda sällskap vid måltiderna, bryta isolering och ge miljöombyte. Seniorluncher erbjuds på sju restauranger en dag i veckan.
- Föreningen SeniorNet vill sprida kunskap om datorer och internet bland äldre. SeniorNet ger möjlighet för våra invånare att ta del av kulturens olika uttrycksformer.
- Pensionärsorganisationerna får föreningsstöd och erbjuder olika kulturella aktiviteter.

Frivilligorganisationerna Frivillig väntjänst och Röda Korset kan erbjuda besök i hemmet eller ledsagning till kulturella aktiviteter.

Bilagor

1. Kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun

Anders Fredriksson
Socialdirektör

Anna-Lena Möllstam
Gruppchef
Sociala kvalitetsheten

§ 16**NRN 2014/8-265**

Uppföljning av den kulturpolitiska programförklaringen 2013

Beslut

Naturreservatsnämnden antar förslag till yttrande till kulturnämnden beträffande uppföljning 2013 av kommunens kulturpolitiska programförklaring.

Naturreservatsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Kommunfullmäktige har antagit en kulturpolitisk programförklaring. Avsikten med programförklaringen är att den ska bidra till att ett kulturellt perspektiv läggs på samtliga verksamheter i kommunen.

Naturreservatsnämnden tillämpar programförklaringen genom sitt arbete med att bevara och tillgängliggöra det kulturhistoriska landskapet. Nämnden förvaltar bland annat naturreservaten Nyckelviken och Velamsund. Inom dessa naturreservat bevaras det äldre kulturlandskapet genom naturvårdsskötsel, skogsbyte och ängsskötsel.

Under 2013 har det byggts en trappa vid Skogsömonumentet. Syftet är främst att göra Skogsö reservatet tillgängligt för flera människor. Trappan länkar ihop monumentet med Boo gamla begravningsplats och möjliggör promenad längs vattnet vid Stäket.

Vidare uppdrog nämnden åt kommunantikvarien att göra en översiktig inventering av stugorna i Skuruparken. Syftet var att identifiera och säkerställa att bevarandevärde stugor skyddas och bevaras i väntan på att beslutet om naturreservatet vinner laga kraft.

Handlingar i ärendet

Park- och naturenhetens tjänsteskrivelse den 17 februari 2014

Bilaga 1 Förslag till naturreservatsnämndens yttrande till kulturnämnden

Bilaga 2 Kulturpolitisk programförklaring för Nacka kommun

Beslutsgång

Naturreservatsnämnden beslutade i enlighet med park- och naturenhetens förslag.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Naturreservatsnämnden

§ 17

NRN 2014/10-265

Uppföljning av seminarium om allemansrätten samt förslag till svar på kommunstyrelsens återremiss avseende naturreservats föreskrifter

Beslut

1. Naturreservatsnämnden noterar informationen om seminariet den 29 januari 2014 om allemansrätten och naturreservat till protokollet.
2. Nämnden beslutar att överlämna tjänsteskrivelsen som svar på kommunstyrelsens frågor enligt återremiss dnr KFKS 2013/284-265 (§ 161, 2013).

Ärendet

Under 2013 stötte arbetet med naturreservaten på hinder med allemansrättslig koppling. Dels återmitterade kommunstyrelsen (KFKS 2013/284-265 § 161) nämndens förslag till reviderade föreskrifter, dels uppstod diskussion i kommunstyrelsen om föreskrifterna bland annat i samband med ärendet rörande det blivande naturreservatet Trollsjön (KFKS 2013/551-265 § 231).

Naturreservatsnämnden beslutade (NRN 2013/55-265) därför att arrangera ett seminarium om allemansrätten och naturreservaten. Föredragshållare var Björn Carlberg, Länsstyrelsen samt professor Klas Sandell, Karlstad universitet.

Slutsatserna av seminariet är att syftet med bildande av reservat och föreskrifter ska vara välmotiverade. Vidare noterades att det krävs precisering inför varje reservatsbildning om det angivna syftet överensstämmer med respektive föreskrift samt att det vid reservatsbildning inte är motiverat att inskränka allemansrätten mer än vad som krävs för syftet. Det går att förändra reservatsföreskrifter i efterhand.

Mot bakgrund av kommunfullmäktiges direktiv till nämnden om att utgångspunkten för reservatsbildning ska vara allemansrätten, samt den vägledning som seminariet den 29 januari 2014 gav, lämnar nämnden följande svar till kommunstyrelsens för fortsatta inriktning samt för de tre frågor som återremissen innehöll.

- 1) Kopplingstvåget bör alltjämt gälla inom naturreservaten. Dock föreslås att yta, till exempel hundrastågard, erbjudas i alternativt i närheten av varje naturreservat där lös hund under uppsikt blir tillåten.
- 2) Formulera undantag för byggförbud anses inte vara ett problem idag. Uppstår behov av byggnader för områdets förvaltning ges alltid möjlighet att söka dispens från föreskrifterna.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Naturreservatsnämnden

- 3) Snötippning i reservaten. Naturreservaten i Nacka kommun har många besökare även vintertid. Nämnden strävar även efter att dessa ska bli ännu fler. Skulle behov uppstå får saken prövas genom ansökan om dispens från föreskrifterna.

Därutöver finns frågan om ridning i reservaten. Nämndens uppfattning är att allmänsrätten ger ryttare både ansvar och skyldigheter och ytterligare restriktioner inte är nödvändiga i nuläget. Däremot behöver skötselplaner ses över så att ridspår kan anläggas vid behov.

Nämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner en gemensam C-del för alla kommunala naturreservat enligt tjänsteskrivelsens bilaga 1. Motiv för det är att det skulle förenkla processen med att bilda nya naturreservat.

Handlingar i ärendet

Park- och naturenhetens tjänsteskrivelse den 26 februari 2014

Bilaga 1. Förslag till justerade föreskrifter för C-delen

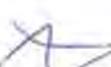
Bilaga 2. Länsstyrelsen, Björn Carlbergs presentation 2014-01-29

Bilaga 3. Prof Klas Sandell, Karlstad Universitet, presentation 2014-01-29

Beslutsgång

Naturreservatsnämnden beslutade i enlighet med park- och naturenhetens förslag.

.....

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
		

Yttrande över tillämpningen av den kulturpolitiska programförklaringen inom naturreservatsnämndens ansvarsområde under 2013

Naturreservatsnämnden lämnar följande redovisning till kulturnämnden, av hur nämnden beaktat den kulturpolitiska programförklaringen inom sitt ansvarsområde under 2013.

Inom naturreservatsnämndens ansvarsområde faller flera kulturella aspekter kopplade till landskapet. De åtgärder som genomförs i naturreservaten är länkade till gamla traditioner och livsmönster. Det handlar om att förvalta ett historiskt landskap med höga kulturella och biologiska värden som annars skulle försvinna. Nämnden förvaltar bland annat naturreservaten Nyckelviken och Velamsund. Inom dessa naturreservat bevaras det äldre kulturlandskapet genom naturvårdsskötsel, skogsbyte och ängsskötsel.

Bland nämndens arbete under året kan nämnas:

- Vid Skogsömonumentet i naturreservatet Skogsö i Saltsjöbaden byggdes en trappa som länkar ihop monumentet med Boo gamla begravningsplats och möjliggör promenad längs vattnet vid Stäket. Skogsömonumentet restes 1905 som minne av slaget vid Stäket 1719. Boo gamla begravningsplats är Nackas äldsta begravningsplats.
- Nämnden uppdrog åt kommunantikvarien att göra en översiktig inventering av stugorna i Skuruparken. Syftet var att identifiera eventuella stugor som är unika för att på så vis säkerställa att dessa skyddas och bevaras i väntan på att beslutet om naturreservatet vinner laga kraft. Resultatet av inventeringen är att flera bevarandevärda stugor noterades.

Naturreservatsnämnden

Peter Zethraeus
Ordförande

Åsa Engwall
Natur- och fritidsdirektör

Ordförandebeslut – Uppföljning av nämndens och enhetens tillämpning av Nacka kommunens kulturpolitiska programförklaring.

Beslut

Arbets- och företagsnämnden lämnar yttrande över nämndens och enhetens tillämpning av den kulturpolitiska programförklaringen i enlighet med arbets- och företagsenhetens tjänsteskrievse den 8 maj 2014.

Detta beslut fattas av arbets- och företagsnämndens ordförande med stöd av 6 kap 36 § kommunallagen och punkten 4.1 A i arbets- och företagsnämndens delegationsordning.

Skäl för beslutet

Detta beslut fattas av ordförande då nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Jan-Eric Jansson
Ordförande
Arbets- och företagsnämnden

Kommunstyrelsen

Samarbetsavtal om regional samverkan för en starkare besöksnäring i Stockholms skärgård

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att kommunen ska ingå föreslaget samarbetsavtal om medverkan i ”Stockholm Archipelago” verksamhetsåren 2015, 2016 och 2017. Nacka kommuns finansiella bidrag om 150 000 kronor per år från och med år 2015 hanteras inom kommunstyrelsens internbudget.

Sammanfattning

Sedan december 2011 har Nacka kommun deltagit i ett regionalt samarbete för att stärka den internationella attraktions- konkurrenskraften för besöksnäringen i Stockholms skärgård. Samarbetsaktörer är kommunerna Nacka, Stockholm, Värmdö, Österåker, Norrtälje, Vaxholm och Nynäshamn, länsstyrelsen i Stockholm, Stockholms läns landsting och Skärgårdsstiftelsen..

Under 2012 utarbetades en strategi för detta samarbete. Samma år tilldelade Tillväxtverket Stockholms skärgård, som en av fem nationellt framstående destinationer, 10 miljoner kronor i syfte att stärka skärgårdens internationella konkurrenskraft på ett hållbart sätt. Detta har renderat i 11 olika delprojekt, varav Nacka har deltagit i två av dessa. En gemensam webbportal för hela destinationsområdet tagit fram.

Projektet håller på att avslutas och en utvärdering pågår. Styrgruppen för projektet föreslår nu ett fördjupat regionalt samarbete i samma anda som ovan. I detta föreslås att en samarbetsorganisation, benämnd ”Stockholm Archipelago”, bildas och att ett samarbetsavtal tecknas av parterna. Årsbudgeten för denna samarbetsorganisation beräknas till 2,1 miljoner kronor, varav Nacka skulle bidra med 150 000 kronor årligen. Avtalet är tänkt att vara på tre år, varefter en utvärdering ska görs för vidare beslut.

Bakgrund och syfte

Genom Nacka kommunens engagemang i destinationsutvecklingsprojektet Stockholms skärgård har nu kommunen möjlighet att formellt vara en av samarbetsparterna i en planerad regional samarbetsorganisation med syfte att stärka besöksnäringen i och runt Stockholmsregionens kust och skärgård. Samarbetsorganisationen, som går under namnet ”Stockholm Archipelago”, är en direkt fortsättning på det samarbete som sedan vintern 2011 har pågått inom ramen för Skärgårdsstrategin, som blev klar under 2012, där Nacka kommun har varit en av samarbetsaktörerna. Övriga aktörer är länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholms läns landsting, Skärgårdsstiftelsen samt kommunerna Norrtälje, Österåker, Vaxholm, Värmdö, Stockholm, Haninge och Nynäshamn. Visionen är att Stockholms Skärgård år 2030 ska vara ett besöksmål i världsklass – året runt. Målsättningen är att öka antal kommersiella gästnätter i skärgården som helhet med 50 procent innan år 2020, likaså antal årsverken. Siktet är också inställt på en sammanlagd omsättningsökning på 80 procent och ett dubblerat förädlingsvärde.

Samarbetsorganisationen föreslås bestå av en styrgrupp, som är fallet idag, bestående av representanter från de sju skärgårdskommuner som deltagit i arbetet med Skärgårdsstrategin samt Stockholms stad, länsstyrelsen, landstinget och Skärgårdsstiftelsen. Kopplat till styrgruppen försås två underställda administrativa resurser kopplas. Arbetet ska samordnas med lokalt kommunal besöksnäringssinriktad verksamhet.

Organisationens långsiktiga arbete är tänkt att säkerställas genom en grundfinansiering genom offentliga medel. Var och en av skärgårdskommunerna föreslås bidra med 150 000 kronor per år, Stockholms stad med 200 000 kronor per år, länsstyrelsen i Stockholms län med 300 000 kronor per år, Stockholms län landsting med 500 000 kronor per år och Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län med 50 000 kronor per år. Utöver detta kommer även projekt- och utvecklingsmedel att sökas för specifika satsningar och projekt. Budget för kampanjer fastställs från fall till fall och finansieras av den privata näringen.

Ansvaret för det operativa arbetet, i syfte att stärka lokala eller delregionala destinationer och utveckla produkter, ligger hos kommuner och företag.

Utöver finansiellt stöd innebär samverkan att Nacka kommun förbinder sig enligt följande:

- Stärka det lokala erbjudandet genom att arbeta aktivt med lokal destinationsutveckling tillsammans med företagen och erbjuda ett gott värdskap till besökare.
- Ha en uppdaterad destinationswebb som kan bidra innehållsmässigt till den gemensamma skärgårdswebben.
- Ajourhålla lokalt informationsmaterial.
- Solidariskt medverka med arbetskraft vid gemensamt beslutade aktiviteter så som till exempel mässor.

Historik kring projektet ”Hållbar destinationsutveckling i Stockholms skärgård”

Inom det strategiarbete för besöksnäringen som pågått för hela Stockholms län, under ledning av Stockholm stad/Stockholm Visitors Board (SVB), har ett behov av att ytterligare utveckla Stockholms skärgård och dess kusttrakter som destination identifierats. Detta område bedöms vara särskilt intressant för att utveckla besöksnäringen i hela regionen men behöver också utvecklas rejält för att kunna möta internationell konkurrens och utländska marknaders krav på kvalitet, tillgänglighet och upplevelser. I december 2011 inleddes därför en förstudie med åtta kommuner, varav Nacka var en, tillsammans med länsstyrelsen, landstinget/Waxholmsbolaget, SIKO, Öppen Skärgård och Skärgårdsstiftelsen som finansiärer. Detta skedde under ledning av SVB. För uppdraget anlitades en projektledare med uppgift att inventera och analysera skärgårdens möjligheter och utmaningar. Detta arbete slutfördes i december 2012. Nacka var representerad i förstudiens styrgrupp.

Strax före sommaren 2012 gick Tillväxtverket ut med ett ansökningsförfarande till svensk besöksnäring, regionala och lokala aktörer. Bakgrund var att myndigheten av regeringen hade fått ett utökat anslag om 60 miljoner kronor för perioden 2012-2014, att öronmärka för ”hållbar destinationsutveckling mot exportmarknader”. Samma gruppering av aktörer som i förstudien för Stockholms skärgård lämnade in en gemensam ansökan om att få ta del av detta anslag. Under sommaren valdes fem destinationer i Sverige ut, varav Stockholms skärgård blev en.

Förutsättningarna för det beviljade anslaget från Tillväxtverket var att det skulle utnyttjas för föreberedande insatser för marknadsföring och investeringar (exempelvis projektering), kvalitetssäkring och kompetensutveckling. Däremot ingick inte operativ marknadsföring och fysiska investeringar.

De kommuner som fattade beslut om deltagande i projektet var Stockholm, Nynäshamn, Haninge, Värmdö, Vaxholm, Österåker, Norrtälje och Nacka. Utöver kommunerna medfinansierades projektet av länsstyrelsen, landstinget, Statens Fastighetsverk och några privata aktörer.

Enligt den överenskommelse som träffades på styrgruppsmötet i september 2012 skulle varje finansiär kunna tillgodoräkna sig 1,3*insatsen för nedlagt projektarbete. Projektarbete kunde avse egen personal liksom köpta tjänster. Detta innebar att 16,5 miljoner kronor, totalt sätt, avsattes för projektet.

För Nackas del innebar deltagandet i projektet en möjlighet till utökat regionalt samarbete, som stärkte såväl Nackas besöksnäring som besöksnäringen i resten av regionen. Skärgårdsprojektet låg helt i linje med den lokala strategi för besöksnäringen som Nacka kommun antog under hösten 2012. Att Stockholms stad/SVB var projektägare öppnade upp för ett besöksnäringssamarbete i regionen med goda möjligheter för utveckling i såväl Nacka som övriga deltagande kommuner. För exportmarknader är Stockholm givetvis huvud-

destinationen. Genom sitt geografiska läge är Nacka en naturlig del av Stockholms attraktionskraft, liksom för skärgårdsområdet där Nacka är en ”entré”.

Projektets syfte

Syftet med projektet var följande.

- Öka Stockholms skärgårds internationella konkurrenskraft som besöksmål
- Öka utbudet av möjliga besöksmål knutna till Stockholm och driva en ökad konsumtion till skärgårdsregionen
- Bidra till utökat företagande och sysselsättning i Stockholms skärgård, framför allt under perioder som idag är lågintensiva
- Utveckla samverkan i skärgårdsregionen samt möjliggöra synergier och effektivare arbetssätt och marknadsföring

Projektets mål år 2014

Som mål för projektet angavs för år 2014 följande.

1. Ha en etablerad, väl känd och driftsatt gemensam vision, målbild och strategi avseende besöksnäringens fortsatta utveckling i Stockholms skärgård.
2. Ha påbörjat en målinriktad destinationsutveckling på utvalda platser i skärgården i samverkan med Stockholm Visitors Board – inklusive fastlandsbaserade platser.
3. Ha startat konkret säsongsförlängning i form av särskilda, konkreta satsningar på internationella besökare under perioder som idag är lågintensiva och tagit fram nya produkter för försäljning under dessa perioder.
4. Ha skapat och driftsatt en gemensam plattform för internationell marknadsföring av skärgården.
5. Ha lett fram till genomförandet av en pilotkampanj mot utvalda internationella målgrupper under sommaren 2014.

Projektets genomförande

Projektet ”Hållbar destinationsutveckling i Stockholms skärgård” kan sägas ha genomförts på två nivåer:

1. Destinationsutveckling med helheten Stockholms Skärgård som arbetsfält
2. Lokal pilotverksamhet, ”höja ribban aktiviteter”, på 11 utvalda platser.

Arbetet på destinationsnivå har innefattat:

- Sälj och marknadsföring – hur når vi den utländska marknaden? Vad ska vi tänka på och vad vill respektive marknad ha?
- Regional identitet – vad är Stockholms Skärgård?

- Värdskap – ett gemensamt förhållningssätt till information och bemötande med målsättning att vara en välkomnande destination med hög kunskapsbas som tillsammans och övergripande verkar för att besökarna stannar längre i Stockholms Skärgård.

Avslut och erfarenheter

Hela projektet ”Hållbar destinationsutveckling i Stockholms Skärgård” håller på att avslutas under senare delen av 2014. I ett internationellt perspektiv har många av Stockholms skärgårds deldestinationer fått möjlighet att möte en internationell publik. Effekterna av detta arbete ska under 2015 utvärderas. Som ett strålande exempel på lokal framgång i Nacka kan nämnas museet HAMNs mycket meriterande Swedish Welcome certifiering. HAMN lyckades också få framgångsrik internationell uppmärksamhet i samband med Swedish Workshop, en återkommande mötes- och marknadsplats mellan Sveriges turistnäring och utländska researrangörer med syftet att skapa och utveckla nya kontaktytor och generera affärer. Många andra exempel finns. Utöver detta har det regionala samarbetet uppmärksammats även inom den akademiska världen. Centrum för kommunstrategiska studier (CKS) håller just nu på att utreda möjligheten att använda erfarenheter från detta projekt som ett lyckat exempel och förebild när det gäller hållbar destinationsutveckling.

Annan mycket viktig erfarenhet är insikten i vad gemensam regionalt arbete kan åstadkomma. I ett internationellt besöksnäringperspektiv är den enskilda kommunens och företagens destinationsmarknadsföring i praktiken osynligt. Även i ett nationellt perspektiv har den enskilda kommunens destinationer ofta svårt att hävda sig; Stockholms stad dock undantaget i kraft av sin storlek och som rikets huvudstad. Det råder inget tvivel att besöksnäringen i Nacka får stor nytta av denna typ av samarbete. Det är därför i sammanhanget viktigt att poängtera att besöksnäringen i hög grad är konkret närvarande i detta samarbete. I detta perspektiv utmärker sig näringen i Nacka genom att redovisa den högsta tillväxten av alla kommuner i samarbetsprojektet vad gäller gästnätter, utländska besökare, antal företag inom besöksnäringen, antal anställda inom besöksnäringen, etc. Stockholm givetvis undantaget. I kombination med målmedvetna kompetensutvecklingsinsatser i samarbete med arbets- och företagsenheten i Nacka är bedömmningen, vad gäller lokal tillväxt och nya arbetstillfällen, dessutom mycket lovande. Det föreslagna regionala samarbetet rimmar således mycket bra med Nackas tillväxtambition samtidigt som synergier med kommunens ett par år gamla besöksnäningsstrategi kan åstadkommas.

Bilagor

Skärgårdssamarbetet 2014

Samarbetsavtal Stockholm Archipelago 2014

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

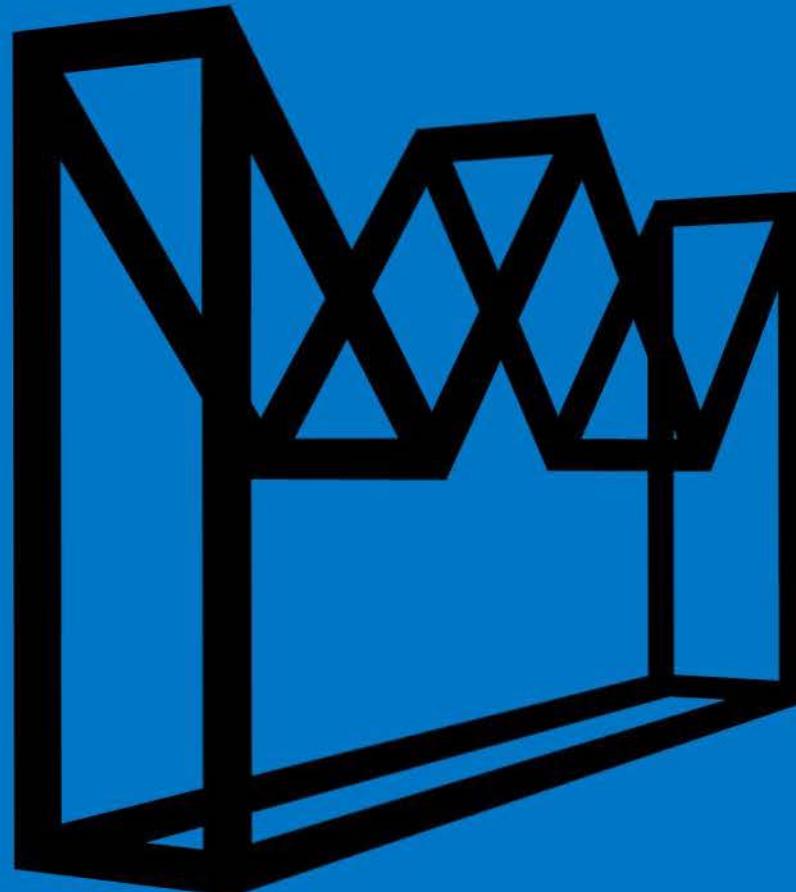
Anders Börjesson
Näringslivsdirektör

Stadsledningskontoret

Skärgårdsstrategin

Möte på Tessinska palatset den 29 april 2014

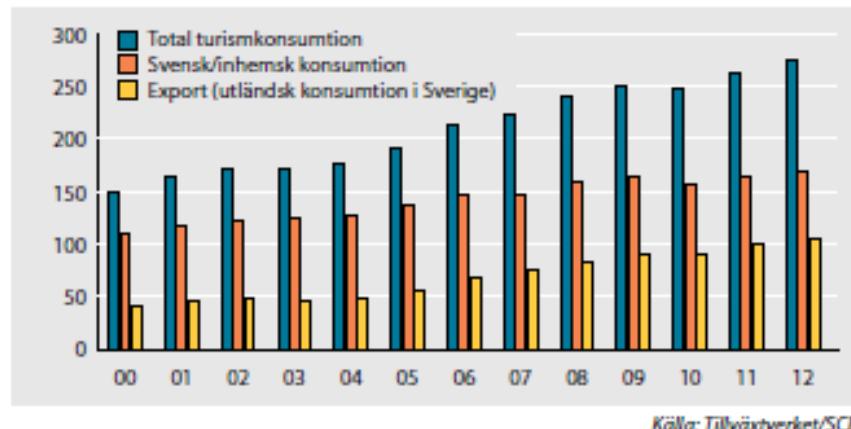

Turismens/besöksnäringens storlek i Sverige

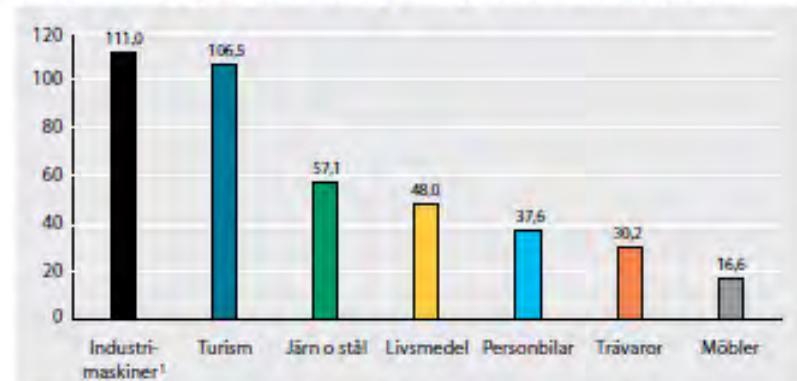
Turistsatelliträkenskaperna, Tillväxtverket och SCB, 2012

- Turismkonsumtion 274 miljarder kronor, varav
  - inhemska konsumtion 168 miljarder kronor
  - utländska besökare 106 miljarder

Turismkonsumtion i Sverige (löpande priser, miljarder kronor)

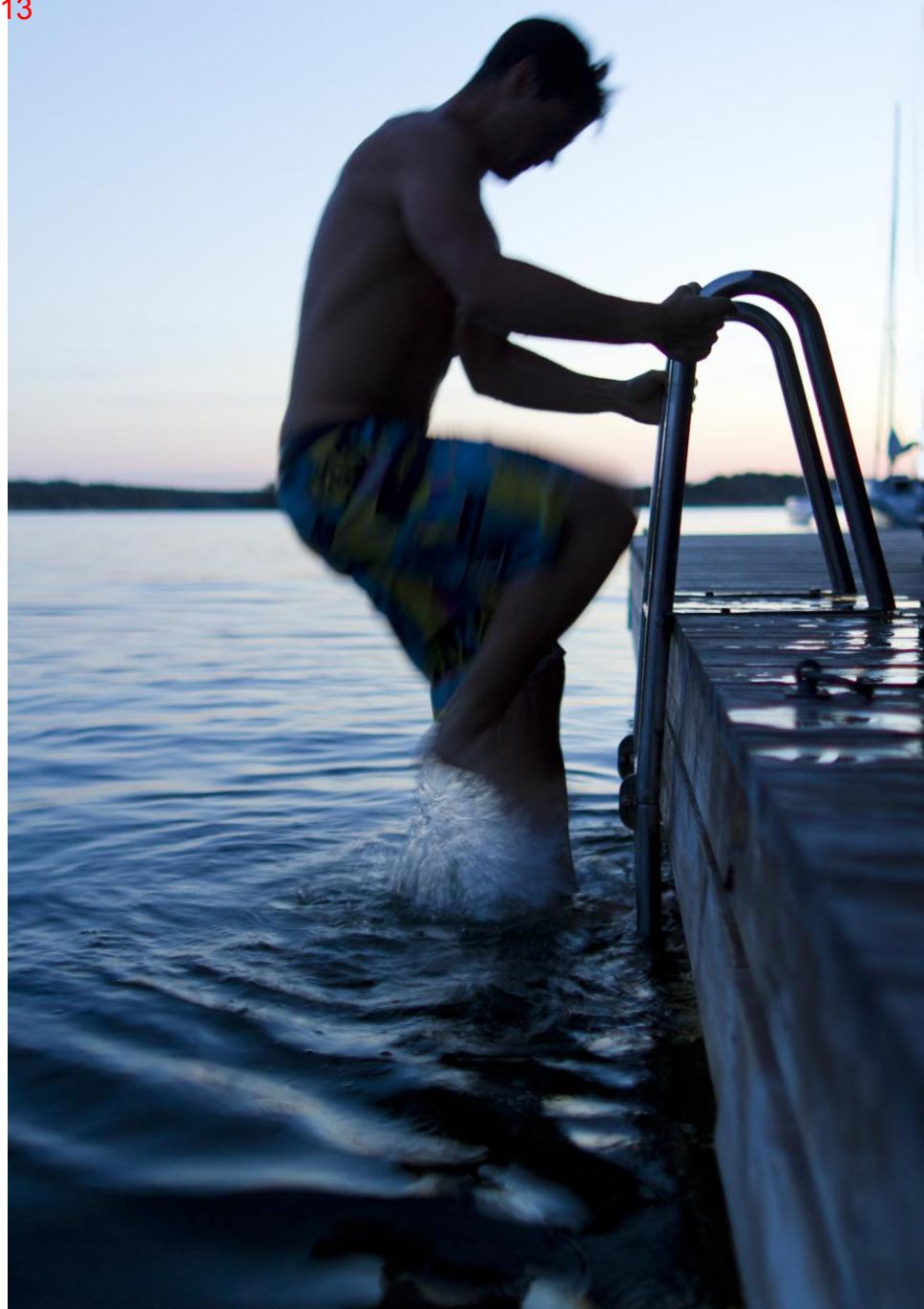

Turismens exportvärde (utländska besökares konsumtion i Sverige) 2012 i jämförelse med exportvärdet för några viktiga varuområden (miljarder kronor)

Skärgårdsstrategin

- Förstudie 2011-2012
- Destinationsutvecklingsprojekt:
Destinationsutveckling av Stockholms skärgård för internationella marknader
2012-2014
- Förslag till framtida samverkan 2015-

År	Period	Aktivitet
2011	Nov	<ul style="list-style-type: none"> Möte på Tessinska palatset. Projektstart Förstudie
2012	Jan - dec	<ul style="list-style-type: none"> Förstudien genomförs enligt projektplan
	April - juni	<ul style="list-style-type: none"> Tillväxtverket utlyser medel för <i>Hållbar destinationsutveckling</i> Urval av fem destinationer – <i>Stockholms skärgård</i>, Kiruna, Åre, Vimmerby och Bohuslän Blir klart att varje destination disponerar 10 mkr + 10 mkr i kontant medfinansiering
	Sept - dec	<ul style="list-style-type: none"> Uppstartsmöte på Länsstyrelsen med projektets parter Konstituerande styrgruppsmöte Samordningsarbete kring gemensam aktivitetsplan Förstudien klar – godkänns av styrgruppen Styrgruppen godkänner <i>Strategidokumentet</i> med Vision och mål Tillväxtverket godkänner formellt ansökan
2013	Jan	<ul style="list-style-type: none"> Styrgruppen godkänner fördjupad aktivitetsplan
	Feb - dec	<ul style="list-style-type: none"> Delprojektplaner arbetas fram, operativa utvecklingsinsatser påbörjas
2014	Jan - april	<ul style="list-style-type: none"> Operativa insatser i ett intensivt skede – fokus på produktutveckling
	29 april	<ul style="list-style-type: none"> Möte på Tessinska palatset
	Maj - sept	<ul style="list-style-type: none"> Operativa utvecklingsinsatser fortsätter och avslutas
	Okt - dec	<ul style="list-style-type: none"> Projektavslut och rapportering
2015-		<ul style="list-style-type: none"> Fortsatt arbete i Skärgårdsstrategin?

Skärgårdsstrategin

Vision 2030: Stockholms skärgård - året-runt-destination i världsklass

Fokusområde 1:
Skärgård och storstad
i samverkan

Fokusområde 2:
Fler och längre säsonger

Fokusområde 3:
En hållbar besöksnäring

Samverkan,
organisering
och
finansiering

Identitet och
kommuni-
kation

Ökad
attraktions-
kraft

Möten och
evenemang

Innovation
och
hållbarhet

Företagande
och
kompetens

Målsättningar 2020

baserade på Stockholmsstrategin, med basmätningar från SCB och Grufman Reje/Bisnode

År 2020 ska Stockholms skärgård ha:

1. god lönsamhet i besöksnäringen med:

- 1,7 miljoner kommersiella gästnätter (+50%)*
- jämnare beläggning och större ökning av utländska gästnätter än svenska
- en omsättning på 7,9 miljarder i den turismrelaterade delen av näringslivet (+80%)
- ett förädlingsvärde på 2,9 miljarder (+100%)
- 5 000 årsverken (+50%)

2. implementerat metoder för hållbar besöksnäring och vara känd som föregångare inom hållbar destinationsutveckling

* Inkluderar Södertälje där antalet skärgårdsanläggningar blivit färre för att kunna mätas. Bör revideras.

Stor efterfrågan på att uppleva Stockholms skärgård

Enkät i Stockholms city, sommaren 2012

- 6 av 10 utländska Stockholmsbesökare planerar att besöka skärgården under sin vistelse
- Av övriga kan 9 av 10 tänka sig att åka till skärgården i framtiden

Intervjuer på tre marknader, USA, Tyskland, UK, i målgrupperna DINK:s, WHOP:s och Active Family, Essen International, 2013

- 7-10 av 10 känner till Stockholm (högst kännedom i UK)
- 3-4 av 10 känner till Stockholms skärgård.
- 97 procent kan tänka sig att åka till skärgården om de åker till Stockholm

Hur stort är intresset för att besöka Stockholms skärgård?

Enkät på Waxholmsbåtar (returresa), sommaren 2012

- 9 av 10 utländska besökare skulle rekommendera just denna resa till en vän
- 7 av 10 utländska besökare vill även besöka ett annat besöksmål i Stockholms skärgård

Potentialanalys, Visit Sweden, våren 2013

Våra starkaste potentialmarknader är

- USA
- Tyskland
- UK
- Norge

Begreppsanalys, Essen International, våren 2013

”Stockholm Archipelago” rankas högst som engelskspråkigt begrepp på dessa marknader

Målgruppsanalys, Visit Sweden, 2014

Totalt = 100%, 11 länder, 16 000 intervjuer (Fi, Dk, No, Ty, Fr, It, Ni, Sp, UK, USA, Ry)

Målgruppen för Sverige Den Globala Resenären = 58%

Den Globala Resenären med Sverigeintresse = 44%

Vill besöka Stockholmsområdet = 24%

Vill besöka centrala Stockholm = 19%

Vill besöka Stockholms skärgård = 15%

I mycket hög grad samma personer som vill besöka centrala Stockholm och skärgården, med samma drivkrafter:
Storstad, kultur, kulinariska upplevelser, utomhusupplevelser.

Personer som vill besöka Stockholms skärgård vill:

- även besöka centrala Stockholm
- resa under maj-september
- vara i Sverige 5-7 dagar
- bo på hotell, gärna 4-stjärnigt
- vara aktiva och uppleva
  - naturguidningar och vandringar
  - kultur och kulturhistoria
  - lokal matkultur
- Letar information främst via sökning på Internet, nationella turistorganisationers webplatser, resehandböcker/reseguidrar

Sammanfattning - Fiktiva citat från samtliga 5 länder

- Natur, natur, natur!

- På min rundresa i Sverige vill jag uppleva allt, allt, allt!

- Stockholms skärgård,
är det SVENSKT,
då vill jag dit!

- Stockholm! Shopping!
Valuta för pengarna!
- Svensk natur är inte
mycket att ha men
skärgården vill jag gärna se.

- På min rundresa i Sverige
kan jag tänka mig att
besöka skärgården också
(men jag är ganska
ointresserad av
utomhusupplevelser)

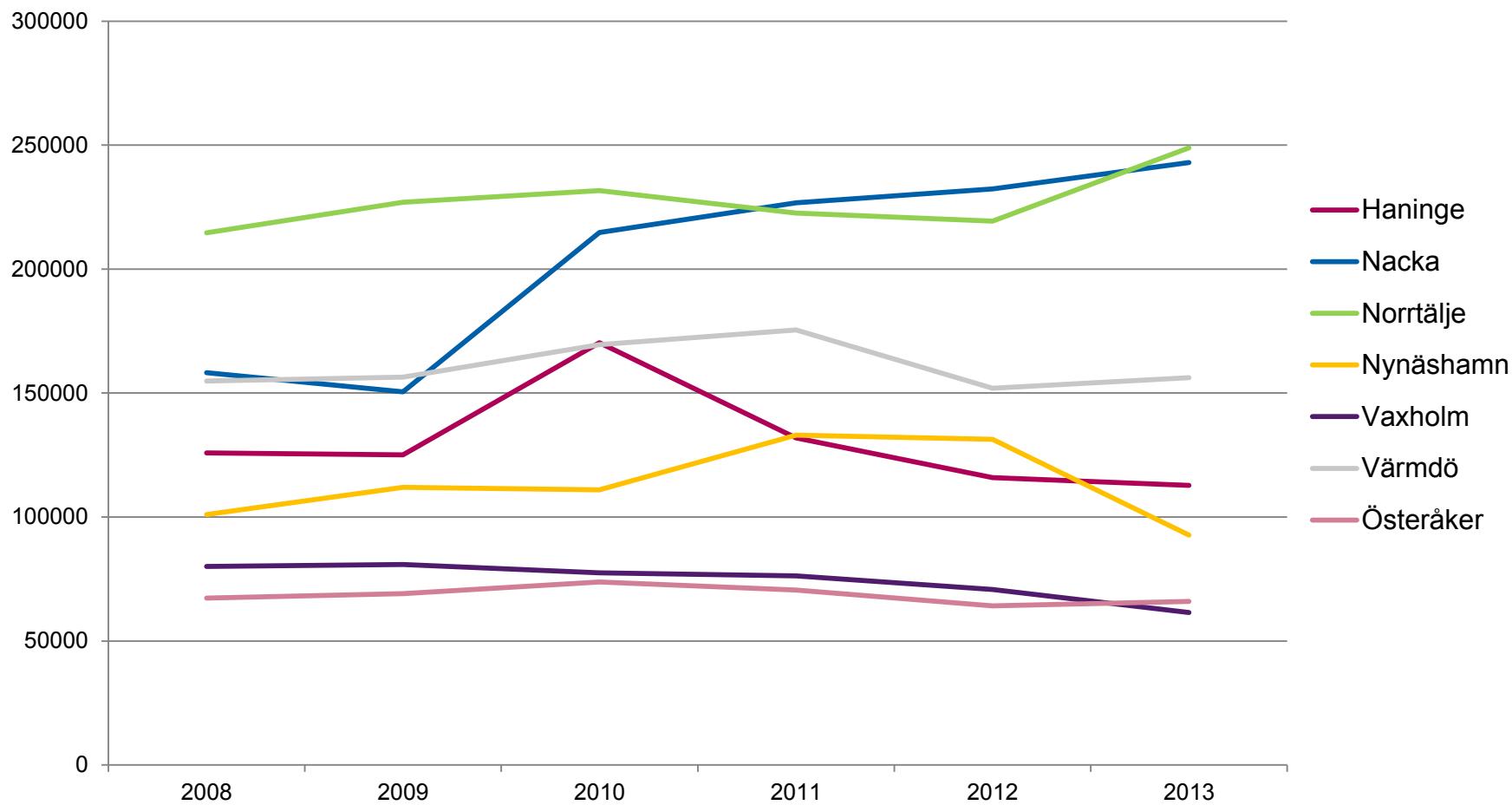
Hur ser utvecklingen ut?

Nyckeltal, den turismrelaterade delen av näringslivet i skärgårdsdelen (kustnära postnummerområden) av sju skärgårdskommuner

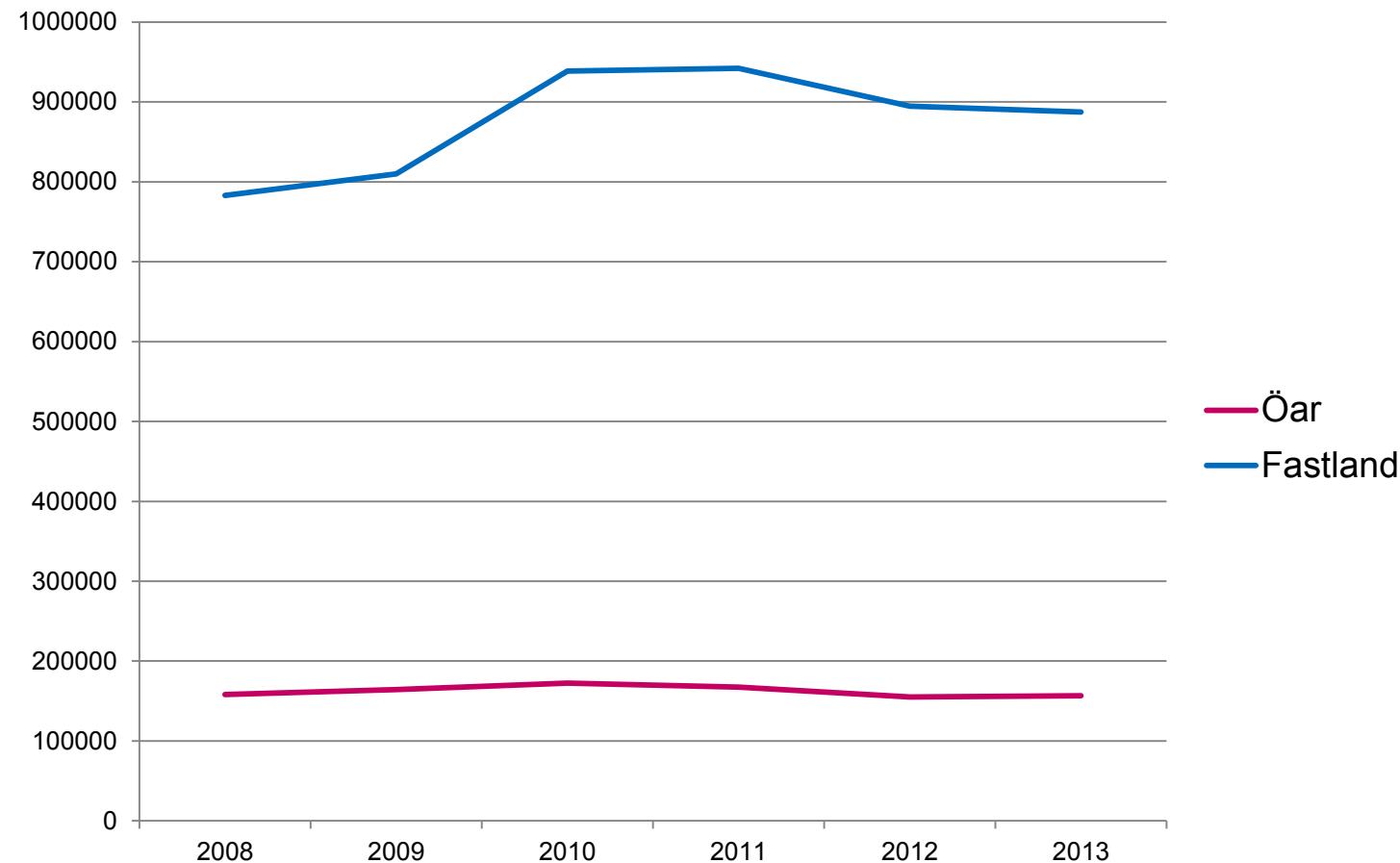
	2008	2009	2010	2011	2012
Omsättning (tkr)	4 234	4 255	4 765	4 809	4 946
Förädlingsvärde (tkr)	1 311	2 329	1 571	1 531	1 601
Antal anställda	3 272	3 289	3 419	3 434	3 742
Antal företag (aktiebolag)	623	657	722	789	842

Källa: Bisnode/Grufman Reje, mätningen baserad på SNI-kodsbaserad definition av den turismrelaterade delen av näringslivet från Tillväxtverket.

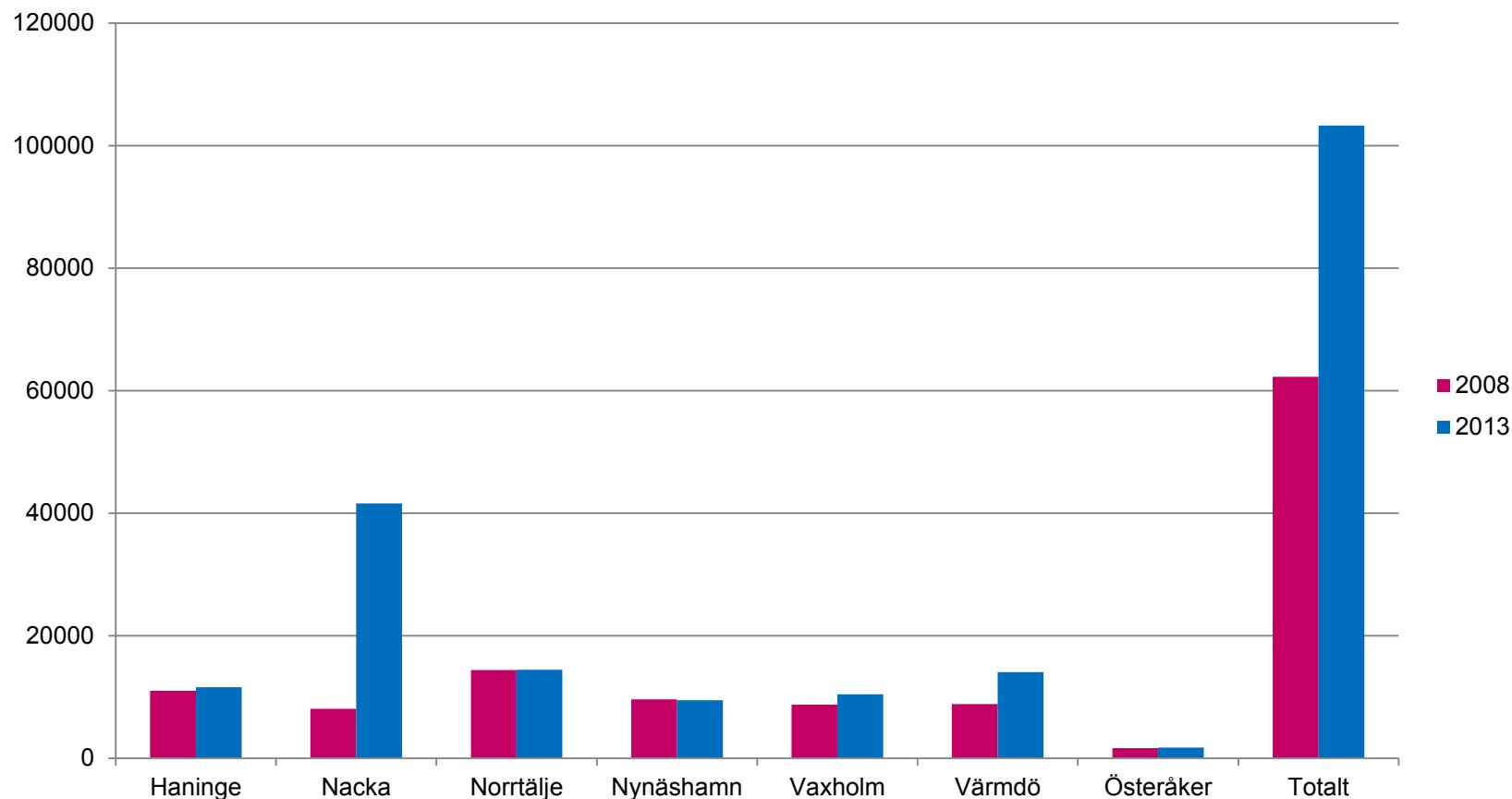
Utveckling gästnätter på hotell, stugbyar, campingplatser och vandrarhem i Stockholms skärgård (kust och öar) 2008-2013

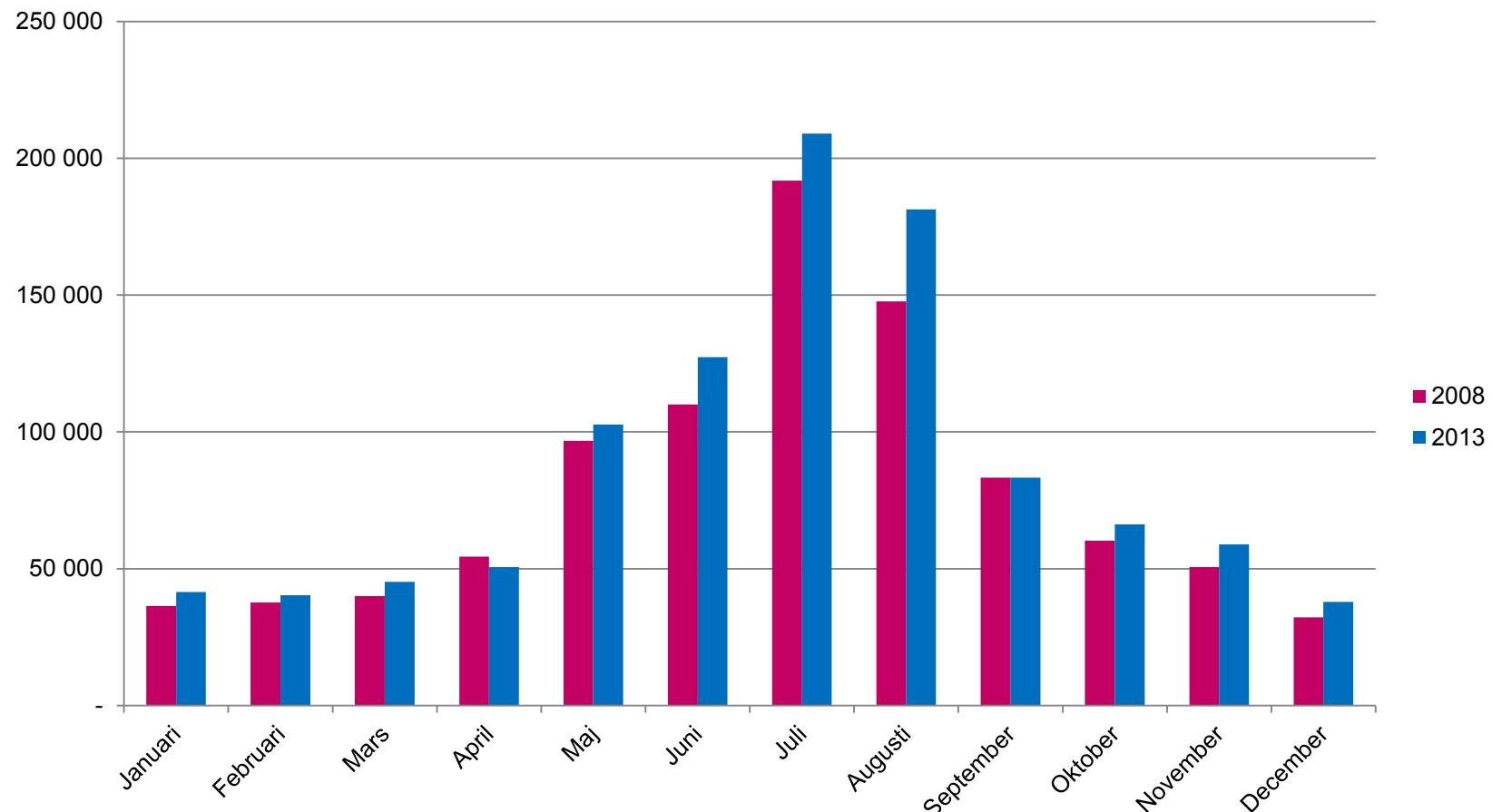
Utveckling gästnätter på hotell, stugbyar, campingplatser och vandrarhem i Stockholms skärgård, öar resp. fastland, 2008-2013

Utveckling utländska gästnätter, 2008 och 2013, +66%

Utveckling fördelad över året, 2008 och 2013

Destinationstvecklingsprojektet

129

Stockholm Archipelago

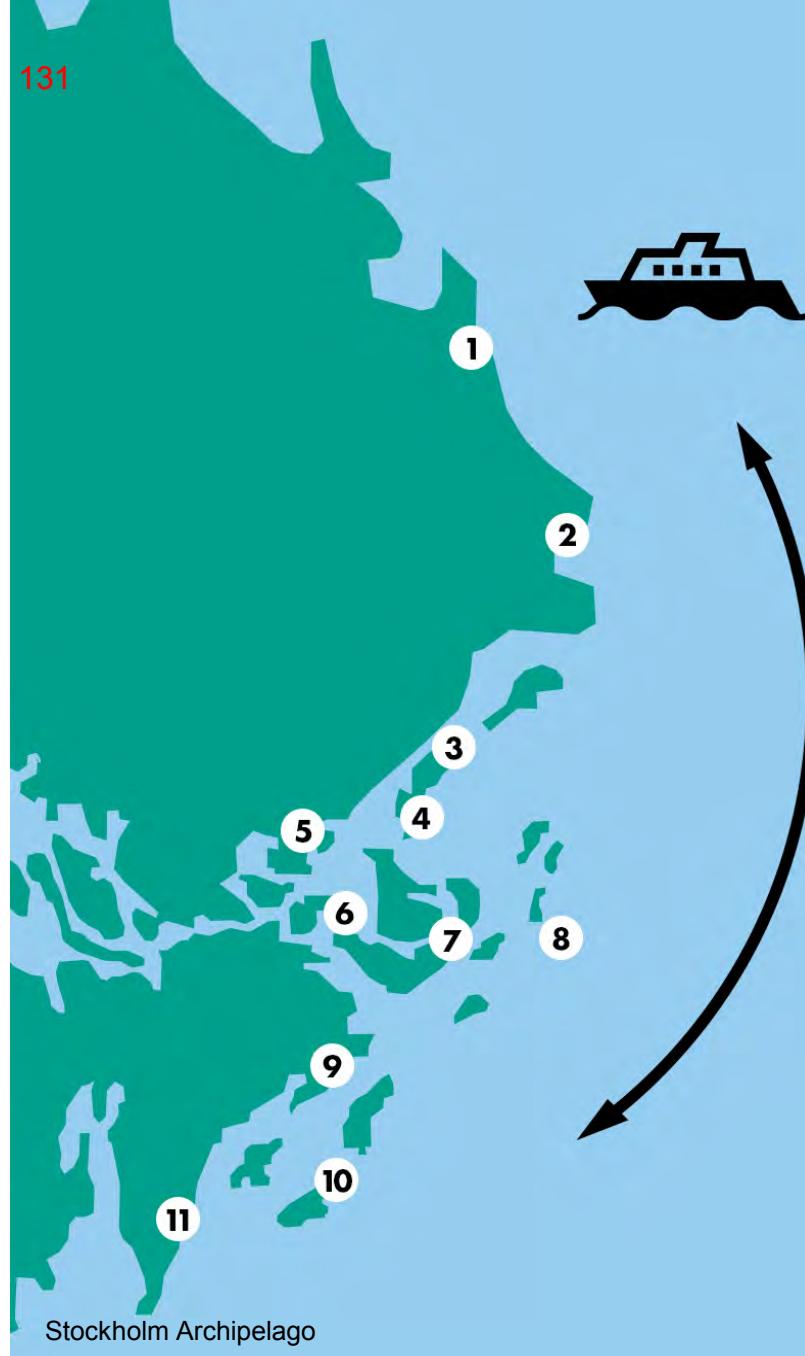
Projektmål 2014

År 2014 ska Stockholms skärgård ha:

1. en etablerad, väl känd och driftsatt **gemensam vision, målbild och strategi** avseende besöksnäringens fortsatta utveckling
2. **påbörjat en målinriktad destinationsutveckling på utvalda platser** i samverkan med Stockholm Visitors Board – inklusive fastlandsbaserade platser
3. ha gjort konkreta satsningar på internationella besökare under perioder som **idag är lågintensiva** samt tagit fram nya produkter för försäljning under dessa perioder
4. skapat en **gemensam plattform för internationell marknadsföring**

Deldestinationer

1. Grisslehamn
2. Norrtälje med skärgård
3. Ljusterö/Siaröfortet/Wira Bruk
4. Grinda
5. Vaxholm
6. Sjönära Nacka/Gustavsberg
7. Stavsnäs/Djurö
8. Sandhamn
9. Dalarö
10. Utö
11. Nynäshamn/Landsort
12. Platser längs nord-sydlinjen

Vilka har jobbat?

- **16** projektparter
- **150** företag (cirka 170 personer)
- **50** personer från föreningslivet
- **30** personer från kommuner och offentlig sektor
- **30** övriga

Stockholm Archipelago

Hur ofta?

- **88** lokala destinationsworkshops
- **15** kunskaps- och värdskapsseminarier
- **5** seminarier i innovationsprocessen
- **30** individuella träffar och **40** coachtillfällen i innovationsprocessen
- **4** gemensamma workshops för gemensam kommunikationsplattform
- **25** delprojekt som bygger på nätverk och lokala eller samordnade grupper

Destinationsutveckling

Att skapa en fungerande helhet

Destinationssamverkan
skärgård-storstad

- 7 skärgårdskommuner
- Stockholms stad
- Länsstyrelsen
- Landstinget inkl. sjötrafiken
- Skärgårdsstiftelsen
- Statens fastighetsverk
- Näringsliv
- Föreningsliv

- Politisk samordning
- Styrgrupp
- Arbetsgrupper

- Samordning och stimulans på ett högre plan (exempelvis genom *Hållbar Destinationsutveckling*)

Stödsystem

exempel från
Skärgårdsstrategin

- Gemensam strategi
- Utvecklingsmodell för det lokala arbetet
- Analyser
  - Marknad och målgrupp
  - Utbud
- Kommunikationsplattform
- Gemensamma seminarier
- Verktyg (mallar och instruktioner)
- Swedish Welcome
- Incitament och konkreta leveranspunkter/säljtillfällen

- Samordningsgrupp
- Processledarteam
- ”Kansli mitt i”
- Stödsystem genom SBR/SVB

Produktutveckling

Att utveckla ett attraktivt
innehåll
Entreprenörskap, lokal
samverkan och förtroende

- Lokala destinationsgrupper
- Lokala produktgrupper
- Grupperingar mellan olika platser/ företagstyper
- Enskilda företag

Några konkreta resultat

Välmöende nära stan

Stockholm Archipelago

Näheten till Stockholms stad gör skärgården tillgänglig för alla. Välmöende är den gemensamma nämnaren i vårt samlade erbjudande.

The website features a main banner with a video player and several smaller image thumbnails below it, each with a caption like 'Culture on Islands' or 'Adventure in 3 days'. A prominent 'EXPLORE AND BOOK YOU SELF!' button is at the bottom.

Regional food 03

We have a centre for good food & tasty drinks. Come out and visit us, eat a tasty lunch or enjoy a delightful dinner at our Michelin-starred restaurant by the ocean.

Stockholm
The Capital of Scandinavia

Fjälan

Availability:

1. Naturupplevelser
2. Kultur
3. Regional matkultur
4. Äventyr

**Close
yet a world
away.**

of Stockholm's islands from
by a short trip
of Stockholm,
peace filled
rural yet
rich.

easy of year
bring how their
rents, as do
the Stockholm
in Santa Monica
say, neverthe-

Ice yachting

Availability:

Dates: 3 Day

Frequency: Every other Sunday

Duration: 90 mins.

Price: 1399,00 kr
(Coaching and safety equipment included)

Good to know: Languages: English, Swedish, German

Recommended resource center:
Blåbär Löder
The Blueberry Islands, approximately 40 miles or 65 kilometers from the city of Stockholm.
Phone: +46 8 546 112
Email: loeder@fjalan.se
Website: <http://www.fjalan.se>

Springsen, the sea resort
The Sea resort in the archipelago, such
activities as swimming and water sports.
Phone: +46 8 546 112
Email: fjalan@fjalan.se
Website: www.fjalan.se

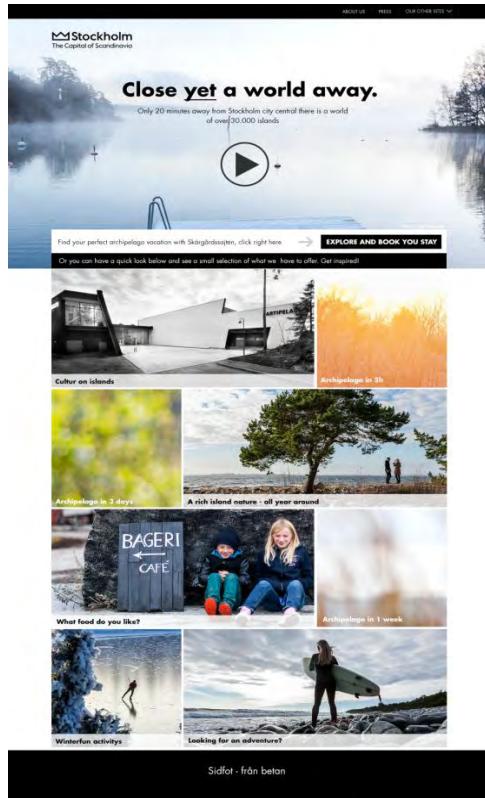
Stockholm Archipelago

- Kompetens- och affärsutvecklade företag
- Cirka 100 nya produkter/upplevelser inom våra fyra teman
- 30 av dessa kvalitetssäkrade som exportmogna...
- ...finns med i utbudet till Swedish Workshop 11-13 maj
- Digital produktpärm, B2C + B2B
- Outdoor Academy, september 2014
- Nya nätverk och samarbeten
- Goda exempel på myndighetssamverkan under ledning av Tillväxtverket
- Förslag till Framtida samverkan

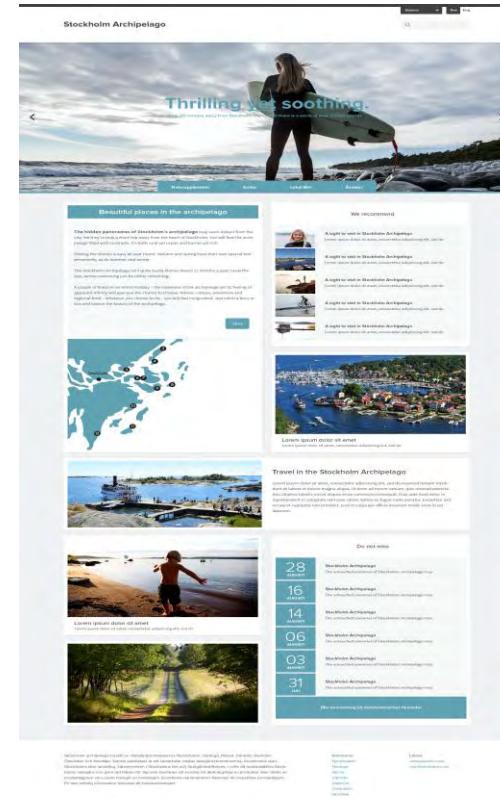
Skärgårdsfönster på Visit Stockholm

- Inspirerar och väcker nyfikenhet
- Berikar och breddar bilden av Stockholm
- Driver kvalificerad trafik till skärgårdswebben
- 3 miljoner unika besökare per år

Gemensam webbportal för skärgården

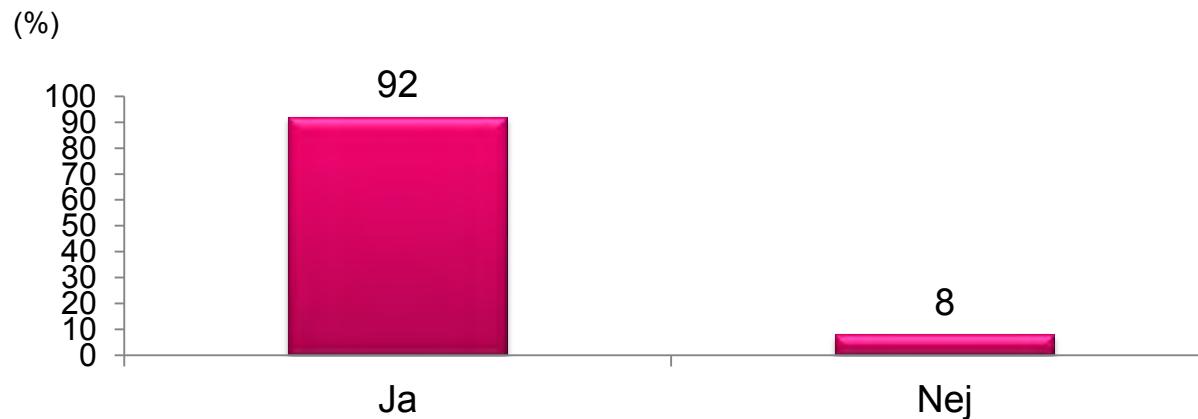
- Kopplar ihop befintliga lokala webbplatser
- Gemensam databasstruktur
- Samlad, strukturerad information
- Driver trafiken vidare till lokala webbplatser

Utvärdering av Skärgårdsstrategin och projektet

- 124 respondenter (44%)
- 75 företagare, 14 föreningslivet, 35 offentlig sektor

Känner du till att aktörer och parter i Stockholms skärgård har en gemensam vision, målbild och strategi avseende besöksnäringens fortsatta utveckling i Stockholm?

Hur väl instämmer du med följande påståenden? (Skala 1-10)	Medelvärde
Skärgårdsstrategins insatser kommer att bidra till fler svenska och internationella besökare i Stockholms skärgård...	6,1
...på kort sikt (2014 och 2015)	
...på längre sikt	7,8
Skärgårdsstrategins insatser kommer att bidra till en förlängd besökssäsong	7,1
Jag kommer själv aktivt fortsätta arbetet utifrån det som genomförs i Skärgårdsstrategin med syfte att förlänga säsongen och attrahera fler internationella besökare	7,9
Det arbete och den samverkan som sker inom ramen för Skärgårdsstrategin är ett bra sätt att utveckla Stockholms skärgård som destination för internationella målgrupper.	8,3
...skapa ökat företagande och ökad sysselsättning i Stockholms skärgård	8,0

Hur viktigt är det för dig med gemensamma funktioner för Stockholms skärgård för insatser mot internationella målgrupper vad gäller... (Skala 1-10)	Medelvärde
... gemensam profilering och varumärke	7,6
... gemensamma marknadsaktiviteter	7,9
... destinations- och produktutveckling	8,1
... en skärgårdsgemensam webbplats	8,3
... bokningssystem	6,7
... information om skärgården och dess turistprodukter	8,8
... administration och bemötande av tredje part: "en väg in"	7,8

Vad är viktigast för dig?

Att projektet inte dör i och med november 2014 utan att **vi inom kort får veta i vilken form arbetet fortsätter**, och att vi ser att SVB och Visit Sweden tar in Skärgården på ett annat sätt än tidigare.

Tydligt visad **uthållighet** från Skärgårdsstrategin över tid. Viktigt att det inte bara är ett projekt, utan att det är en löpande process. **Fortsatt engagemang i form av finansiering, support och expertis.**

Att vi **höjer oss över "what's in it for me"-tänkande**, och i stället tänker i gemensamma och långsiktiga tankebanor.

Mest frekventa önskemålen inför framtiden

- Helhetstänkande och regional samverkan
- Långsiktighet – fortsättning efter 2014
- Organisering – offentligt och näringsliv
- Stödjande infrastruktur – transporter, vägar, VA etc.
- Regler och regeltillämpning
- Finansiering
- Säljkanaler

Organisering för fortsatt skärgårdssamverkan

Skärgårdsstrategins
vision år 2030:

**Stockholms skärgård –
en året-runt-destination i
världsklass**

Stockholm Archipelago

Målsättning 2020

- + 50% kommersiella gästnätter*
- + 80% omsättning
- + 100% förädlingsvärde
- + 50% årsverken
- Ha implementerat metoder för hållbar besöksnäring
- Vara känd som föregångare inom hållbar besöksutveckling

Stockholm Archipelago

* Säsongsförlängning samt fler utländska gästnätter

Förutsättningar

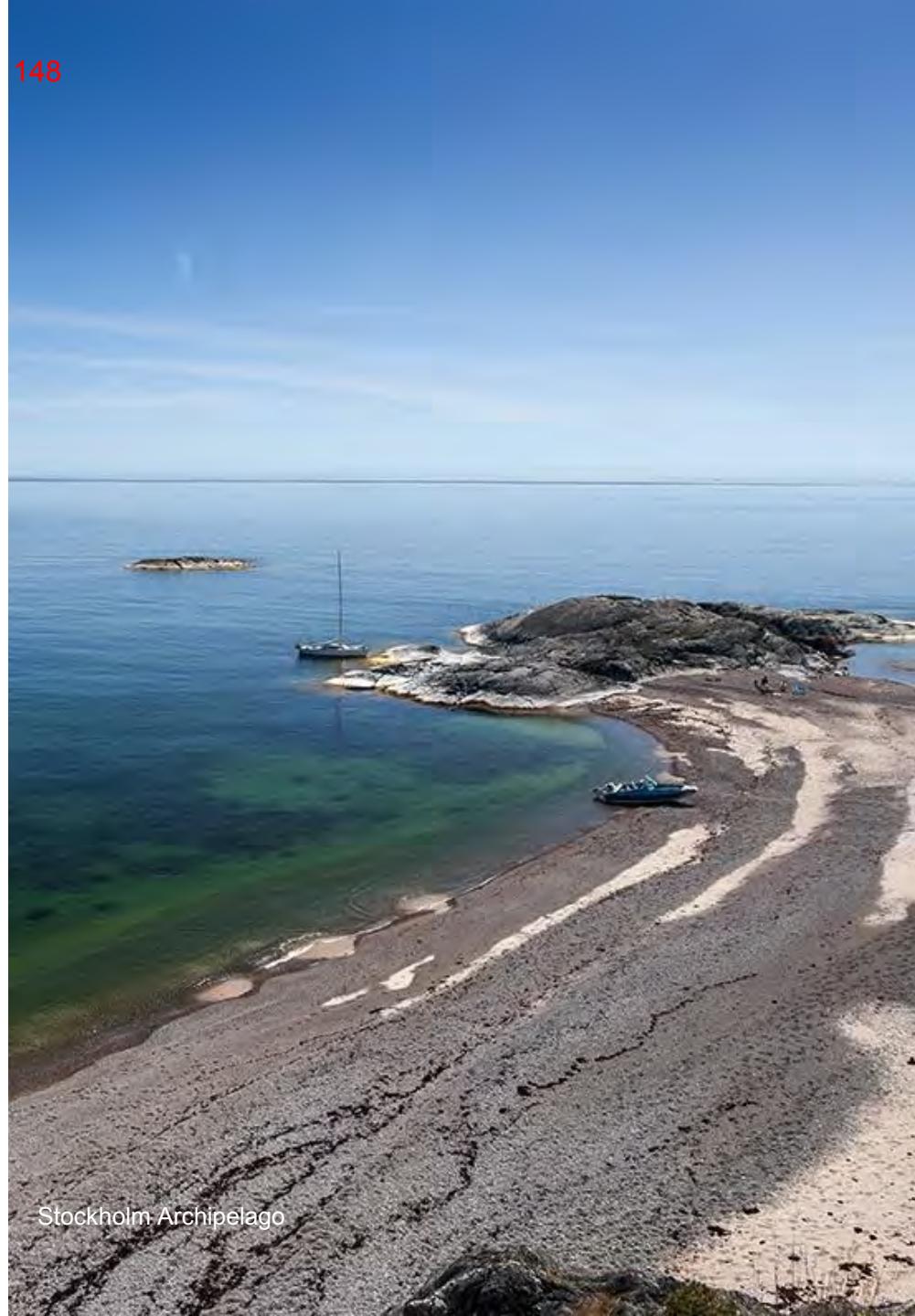
- *Fortsätta* det regionala samarbete som har påbörjats genom Skärgårdsstrategin
- Organisering som gör det möjligt att nå de målsättningar som utarbetats inom Skärgårdsstrategin
- Stockholm och skärgården tillsammans

Stockholm Archipelago

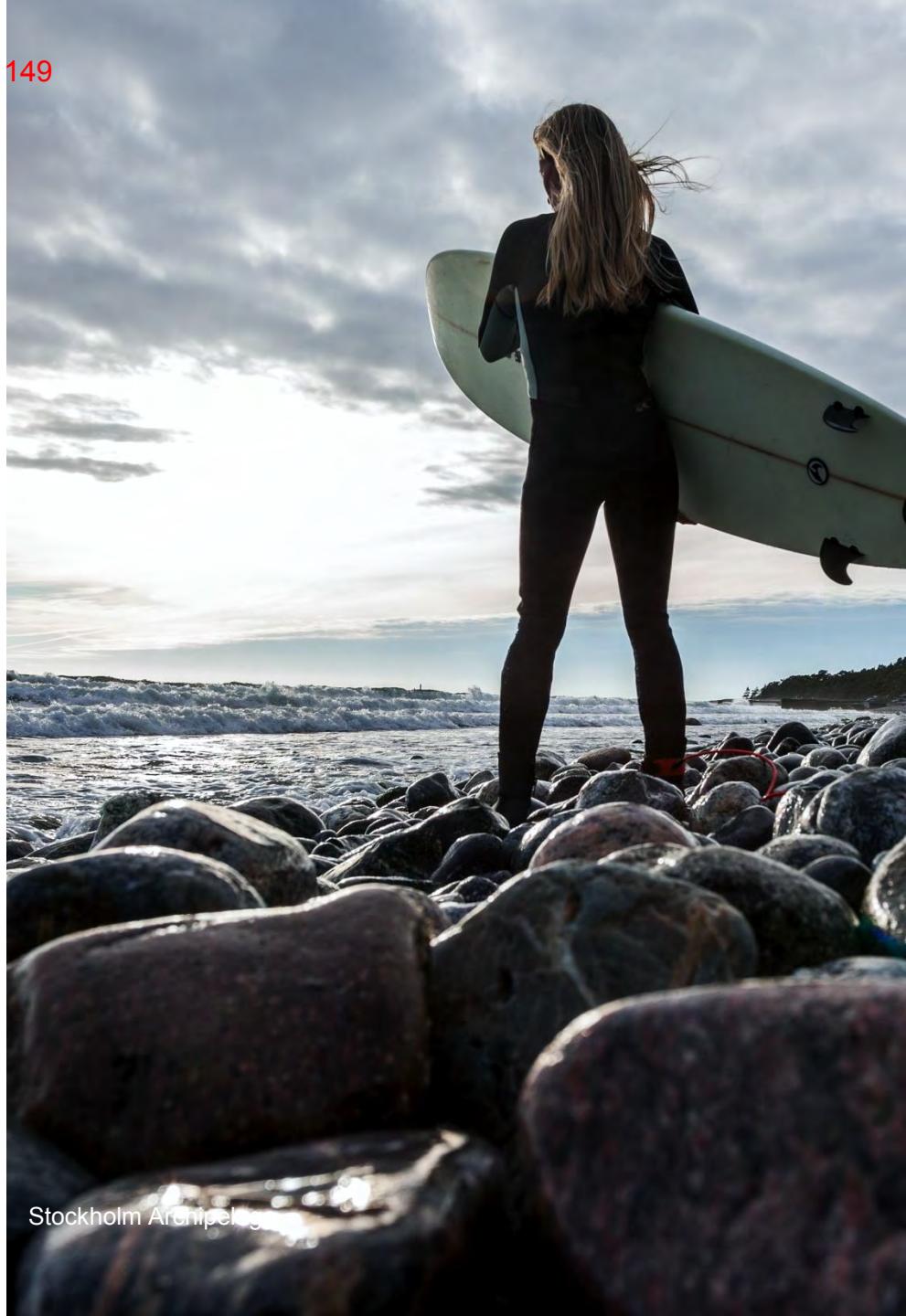
Förslag

- Enkel organisation
- Samarbetsavtal mellan skärgårdens offentliga aktörer
- När samverkan med de lokala destinationerna/turistorganisationerna
- När samverkan med näringen
- Långsiktig ambition (3 år<)

Offentliga aktörer i samverkansorganisationen

- Skärgårdskommunerna*
- Stockholms stad
- Landstinget
- Länsstyrelsen
- Skärgårdsstiftelsen
- Waxholmsbolaget

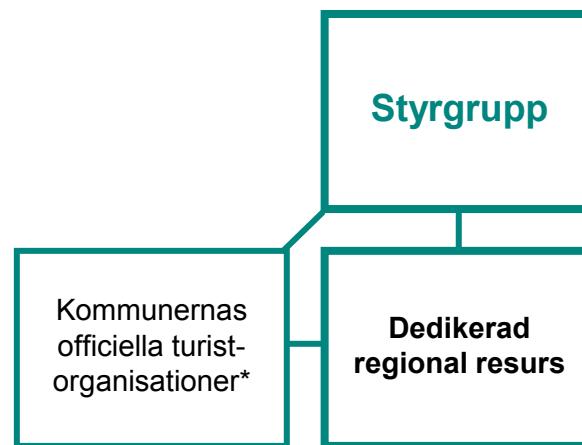
* Nynäshamn, Haninge, Nacka, Värmdö, Vaxholm, Österåker och Norrtälje. Möjlighet för fler skärgårdskommuner (t ex Södertälje, Tyresö och Lidingö) att ansluta.

Rollfördelning offentlig organisering, kommuner och näringsliv

- **Samverkansorganisationen**
skapar förutsättningarna för en stark
regional besöksnäring
  - Regional samsyn
  - Verktyg och processer för regionalt
samarbete (kommuner och företag)
  - Marknadsför skärgården som helhet
- **Kommunerna** ansvarar för den *lokala*
destinationsutvecklingen, infrastrukturen
och samarbetet med de lokala företagen
- **Näringen** står för reseanledningarna.
Lokalt, delregionalt och regionalt.

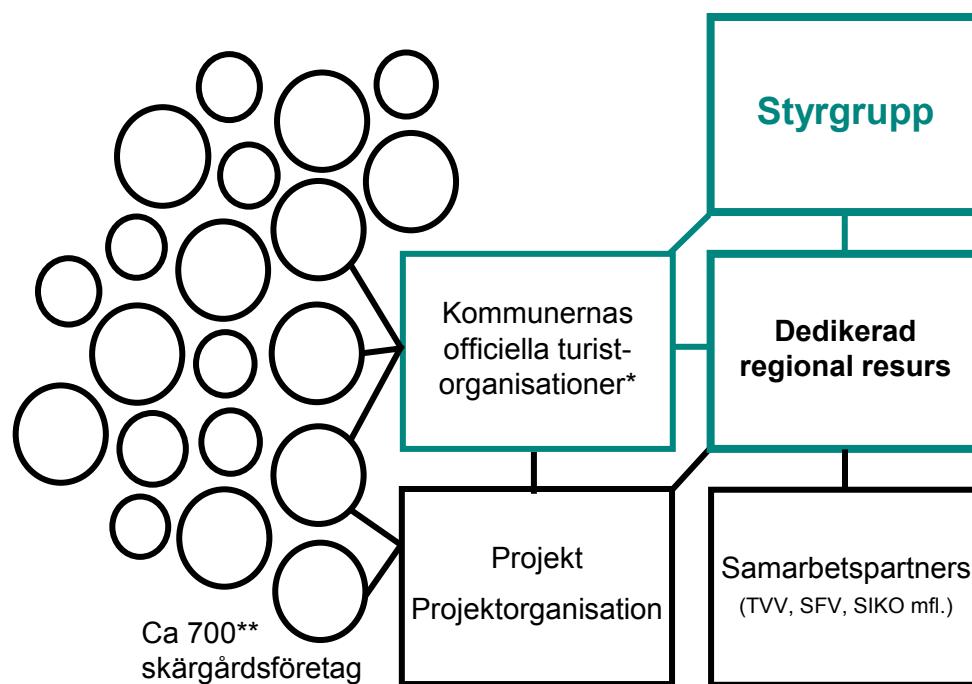

Förslag på organisering för fortsatt samverkan

* Visit Nynäshamn, Haninge Turistbyrå, Nacka Turistbyrå, Visit Värmdö, Vaxholms turistbyrå, Visit Roslagen.

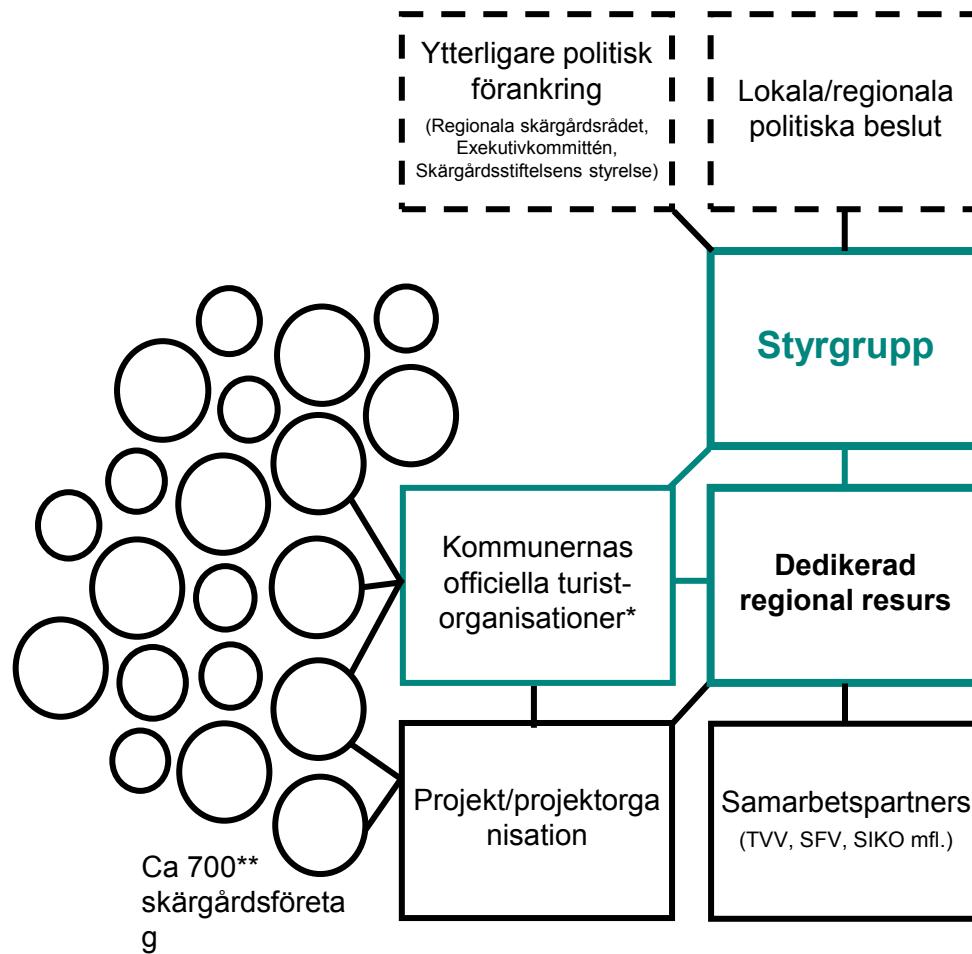
Förslag på organisering för fortsatt samverkan

* Visit Nynäshamn, Haninge Turistbyrå, Nacka Turistbyrå, Visit Värmdö, Vaxholms turistbyrå, Visit Roslagen.

** 2010 fanns 683 turismrelaterade företag i de skärgårdsnära delarna av de sju skärgårdskommunerna / Grufman Reje 120628.

Förslag på organisering för fortsatt samverkan

* Visit Nynäshamn, Haninge Turistbyrå, Nacka Turistbyrå, Visit Värmdö, Vaxholms turistbyrå, Visit Roslagen.

** 2010 fanns 683 turismrelaterade företag i de skärgårdsnära delarna av de sju skärgårdskommunerna / Grufman Reje 120628.

Placering

- **Styrgrupp**
Rullande ordförandeskap
(1-årsperiod). Styrgruppen möts i
ordförandens hemmakommun.
- **Dedikerad regional resurs**
Placering hos SVB. Placeringen
förstärker kopplingen mellan
skärgården och Stockholm vilket är
en viktig del i skärgårdsstrategin.
- **Lokala officiella
turistorganisationer**
Lokalt
- **Projekt**
Placering varierar efter uppdrag och
deltagare.

Stockholm Archipelago

Finansieringsprincip

- **Offentliga medel**
  - Löpande kostnader (lön dedikerad resurs, webb, årliga aktiviteter)
- **Projekt- och utvecklingsmedel**
  - Specifika satsningar/projekt
  - EU-medel
  - Tillväxtverkets projektmedel
  - Landstingets skärgårdsanslag
  - Länsstyrelsens landsbygdsmedel m.m.
- **Kampanjbudgets**
  - Finansieras av den privata näringen
  - Budget fastställs från fall till fall

Fördelning offentliga medel

- **Årlig budget**

• Löner, personalomkostnader, 2 tjänster	1.500.000
• Webb och årskalender gemensamma aktiviteter	600.000
	2.100.000

- **Offentlig finansiering**

• Landsting	500.000
• Länsstyrelse	300.000
• Stockholms stad	200.000
• Skärgårdskommuner (7 x 150.000)	1.050.000
• Skärgårdsstiftelsen	50.000
	2.100.000

157

BAGERI
CAFÉ

 Stockholm
The Capital of Scandinavia

Stockholm Archipelago

Ladda ned Förstudien och övriga dokument på
www.skargardstrategin.se

För projektparter – styrgrupp, samordningsgrupp, processledare m.fl.
finns projektets dokument att tillgå på den projektwebben
(nås via www.skargardsstrategin.se)

Samverkansavtal

Till grund för ett fördjupat samarbete ingår undertecknade parter följande samverkansavtal avseende

Stockholm Archipelago En starkt besöksnäring i Stockholms skärgård

1. Undertecknade parter avser att delta i en långsiktig regional samverkan med syfte att skapa förutsättningar för en starkare besöksnäring i Stockholms skärgård, året runt. Organiseringen är en fortsättning på den samverkan som påbörjats inom ramen för Skärgårdsstrategin och organiseringen kommer att verka för att uppnå de riktlinjer och målsättningar som satts inom ramen för Skärgårdsstrategin.
2. Samverkan leds av en styrgrupp med representanter från alla deltagande parter. Styrgruppens ledamöter ska ha mandat från sina huvudmän att besluta i frågor om verksamheten, inom ramen för vad som stipuleras i detta avtal och vad som i övrigt överenskoms mellan parterna. Styrgruppen sammträder minst fyra gånger per år. Kallelse till möte ska ske senast fyra veckor i förväg, alla handlingar ska vara styrgruppens ledamöter tillhanda senast en vecka i förväg. Ordförandeskapet i styrgruppen cirkulerar mellan parterna och skiftas varje år. Beslut fattas med majoritetsbeslut. Vid jämnt antal röster fungerar ordförandens röst som utslagsröst.
3. Samverkan ska finansiera en gemensam resurs för att samordna, stödja och stimulera arbetet bland annat avseende destinationsgemensamma aktiviteter och utvecklingsinsatser, samt att utveckla och sköta en webbsida för destinationen Stockholms skärgård.
4. Riktlinjerna för den gemensamma resursens arbete fastställs av styrgruppen. Den gemensamma resursen ska enbart ägnas insatser som bäst hanteras på regional nivå eller insatser till följd av kvalificerad destinationssamverkan. Samarbetet kan utöver den gemensamma resursen initiera större eller mindre projekt för specifika insatser, finansierade från fall till fall.
5. Värdkommun för den gemensamma resursen är Stockholms stad. Resursen anställs av Stockholm Visitors board och kommer även att vara placerad där. SVB har arbetsgivaransvar för den anställda. Rekrytering sker av styrgruppen i samråd med SVB. Den gemensamma resursen rapporterar till styrgruppen.

6. SVB rekvirerar medel från parterna årligen i förskott enligt punkt 8 i detta samverkansavtal och särredovisar verksamhetens kostnader.
7. Ansvaret för det operativa arbetet för att stärka lokala eller delregionala destinationer och utveckla produkter ligger på lokal nivå, hos kommuner och företag. Skärgårdskommunerna åtar sig att, utöver den gemensamma organiseringen, även arbeta för att stärka det egna erbjudandet genom att arbeta aktivt med lokal destinationsutveckling tillsammans med företagen på orten och erbjuda ett gott värdskap till besökare. Skärgårdskommunerna förbinder sig också att ha en uppdaterad lokal destinationswebb som kan bidra innehållsmässigt till den gemensamma skärgårdswebben, ajourhålla lokalt informationsmaterial samt att solidariskt medverka med arbetskraft vid gemensamt beslutade aktiviteter så som till exempel mässor.
8. För att finansiera detta samarbete bidrar de nuvarande parterna enligt följande:

Stockholms stad/SVB	200.000 kronor/år
övriga deltagande kommuner vardera	150.000 kronor/år
Stockholms läns landsting	500.000 kronor/år
Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län	50.000 kronor/år
Länsstyrelsen	300.000 kronor/år
9. Bidragsbeloppen enligt punkt 8 ovan kan komma att ändras genom parternas enhälliga beslut efter utgången av den inledande treårsperioden.
10. Ytterligare part kan inträda i samarbetet efter enhälligt beslut av deltagande parter.
11. Deltagande parter förbinder sig att delta i samarbetet under minst tre år i enlighet med vad som stipuleras i detta avtal. Uppsägning av avtalet ska ske senast ett år före avtalets utgång. Om så inte sker förlängs avtalet automatiskt med tre år i taget med samma uppsägningstid. Om enskild part väljer att stiga av samarbetet kan kvarvarande parter välja att fortsätta samarbeta enligt detta samverkansavtal.
12. Om minst hälften av parterna vid styrgruppsmöte påkallar att samverkan ska upphöra, upphör samverkansavtalet att gälla nio månader efter den kalendermånad då styrgruppsmötet hölls.
13. Vid en eventuell avveckling av verksamheten skall de upplupna kostnaderna täckas av parterna i förhållande till respektive parts andel. Eventuell återbetalning av medel sker enligt samma princip.
14. Om tvist uppstår inom ramen för detta avtal, ska den i första hand lösas av parterna. I andra hand ska tvist hänskjutas till allmän domstol på Stockholms Visitors Boards hemort för avgörande enligt svensk rätt.
15. Detta avtal gäller under förutsättning att samtliga deltagande kommuner enligt punkt 8 (Norrtälje, Österåker, Vaxholm, Nacka, Värmdö, Haninge, Nynäshamn och Stockholm), Landstinget, Länsstyrelsen och Skärgårdstiftelsen

förbinder sig att delta i enlighet med punkterna ovan i detta avtal, samt att respektive avtalspart beslutar godkänna avtalet.

Stockholm den

NN

NN

NN

NN

NN

NN

Kommunstyrelsen

Ytterligare två sammanträdesdagar kommunstyrelsen 2015

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen kompletterar sitt beslut den 19 maj 2014, § 98, om sammanträdesdagar för 2015, med att sammanträden ska hållas även den 9 november 2015 och den 14 december 2015. Sammanträdena hålls klockan 15.00 om inte annat anges i kallelserna.

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 19 maj 2014, § 98, om sammanträdesdagar för 2015. Styrelsen behöver dock besluta om ytterligare två sammanträden under 2015; ett den 9 november 2015 för att behandla oppositionspartiernas förslag till mål och budget för 2016-2018, inför kommunfullmäktiges behandling av ärendet den 16 november 2015, och ett den 14 december 2015 för beslut om sin internbudget.

Helena Meier
Stadsjurist
Stadsledningskontoret

Görel Petersson
Kommunsekreterare
Juridik- och kansliheten

Kommunstyrelsen

Reglemente för kommunalt partistöd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreslaget reglemente för kommunalt partistöd. Reglementet börjar gälla från och med verksamhetsåret 2015.

Sammanfattning

Nya regler för kommunalt partistöd i kommunallagen trädde i kraft 1 februari 2014. Reglerna gäller från och med 15 oktober 2014, det vill säga från mandatperioden 2014-2018. I samband med de nya reglerna måste varje kommun anta vissa lokala regler för partistödet för att den nya lagen ska kunna tillämpas fullt ut. Därför har ett förslag till reglemente partistöd för Nacka tagits fram utifrån Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) rekommendationer. De största förändringarna blir:

- Det är inte längre tillåtet att använda partistödet till att finansiera politiska sekreterare.
- Kravet för att få partistöd skärps. Ett parti måste vara representerat i fullmäktige för att få partistöd. Uppfylls inte det betalas inget nytt partistöd ut nästkommande år.
- Det införs ett krav på årlig redovisning av partistödet för varje parti. Varje parti måste redovisa för kommunen vilka ändamål partistödet har använts till. Uppfylls inte redovisningskravet kommer inget nytt partistöd att betalas ut.

Ärendet

Nya regler för kommunalt partistöd i kommunallagen har trätt i kraft 1 februari 2014. Reglerna gäller från och med 15 oktober 2014, det vill säga från mandatperioden 2014-2018. I samband med de nya reglerna måste varje kommun anta vissa lokala regler för partistödet för att den nya lagen ska kunna tillämpas fullt ut.

Bakgrunden till de nya reglerna är att det tidigare fanns ett stort utrymme för olika tolkningar av kommunallagen till vilka ändamål partistödet kunde användas. I och med de nya reglerna förtydligas syftet med partistödet och kravet på fullmäktigerepresentation.

De förändringar som börjar gälla från 15 oktober 2014 sammanfattas nedan.

Förtydligande av partistödets ändamål

Syftet med det lokala partistödet förtydligas i kommunallagen. Det lokala partistödet ska användas av partierna i deras kommunala demokratiarbete riktat till kommunmedlemmarna. En konsekvens av detta blir att det inte längre är tillåtet att använda partistödet till att finansiera politiska sekreterare efter den 15 oktober. Beslut om politiska sekreterare får istället hanteras och redovisas som ett eget ärende vid sidan av partistödet.

Krav på representation

Kravet på att ett parti måste vara representerat i fullmäktige för att få partistöd förtydligas. Ett parti är representerat om det fått mandat i fullmäktige och vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen för mandatet. För att behålla representationen under mandatperioden krävs att åtminstone ett av partiets mandat fortsätter att ha en ledamot fastställd. Om ett partis enda fullmäktigledamot avgår under året ska partiet ändå ha rätt att behålla partistödet året ut.

Utbetalning endast till juridisk person

Partistödet får endast ges till ett parti som är en juridisk person.

Årliga beslut om utbetalning av partistöd

Beslut om utbetalning av kommunalt partistöd ska fattas av fullmäktige minst en gång per år.

Redovisningskrav

För att kunna få fortsatt utbetalning av det årliga partistödet måste partierna lämna in en redovisning som visar vilka ändamål partistödet har använts till. Det är fullmäktige som ska besluta att mottagare av partistöd ska lämna en skriftlig redovisning. Lagen ställer inga formella krav på formen av redovisning. En särskild granskare ska utses av partierna som ska granska redovisningen. Granskaren ska intyga att redovisningen ger en rättvisande bild av hur partistödet har använts. Granskarens rapport ska bifogas redovisningen. Redovisningen ska ske för 1 januari till 31 december och vara inlämnad till kommunen senast den 30 juni året efter att partistödet utbetalades. Om redovisningen inte lämnas in i tid betalas inget nytt partistöd ut.

Ekonomiska konsekvenser

Reglementet i sig kommer inte att ge några ekonomiska konsekvenser. De årliga beloppen som utbetalas för partistöd och politisk sekreterare regleras i mål och budget och påverkas inte av att reglementet för partistöd antas.

Bilagor

Förslag till reglemente för kommunalt partistöd.

Mats Bohman
Administrativ direktör
Stadsledningskontoret

Jenny Andersson och Tove Löfgren
Utredare
Samordnings- och utvecklingsenheten

REGLEMENTE FÖR PARTISTÖD

Förslag

Dokumentets syfte

Reglera det kommunala partistödet till de politiska partierna i Nacka kommun.

Dokumentet gäller för

Partierna representerade i Nacka kommunfullmäktige.

I kommunallagen (1991:900) finns de grundläggande bestämmelserna om kommunalt partistöd. I Nacka kommun ska därutöver följande gälla.

1 § Rätt till partistöd

Det lokala partistödet i Nacka kommun utgår till partier som är representerade i enlighet med vad som föreskrivs i 2 kap. 9 andra stycket kommunallagen.

2 § Grundstöd och mandatstöd

Partistödet består av ett grundstöd samt ett mandatstöd.

Beloppen fastställs årligen av kommunfullmäktige i samband med mål och budget.

Partistödet räknas upp med samma procent som det årligen fastställda pris- och lönekompensationen.

3 § Fördelning av partistöd

Vid fördelningen av partistöd beaktas endast mandat för vilken en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap vallagen (2005:837).

Partistöd utgår under resterande del av kalenderår då representationen upphört.

4 § Redovisning och granskning

En mottagare av partistöd årligen ska lämna en skriftlig redovisning som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i 2 kap. 9 § första stycket kommunallagen. Redovisningen ska avse perioden 1 januari – 31 december och lämnas in senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång. Till redovisningen ska bifogas ett granskningsintyg.

5 § Årlig utbetalning

Partistöd betalas ut årligen i förskott under december efter beslut av fullmäktige. Har redovisning och granskningsrapport enligt 2 kap. 11 § andra stycket kommunallagen inte lämnats in till kommunstyrelsen/landstingsstyrelsen inom föreskriven tid utbetalas inget stöd för nästkommande år.

Dessa bestämmelser gäller från och med verksamhetsåret 2015.

Diarienummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare

Kommunstyrelsen

Barnperspektiv i alla beslut

Motion den 25 mars 2011 av Rolf Wasteson (V) och Agneta Johansson(V)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunfullmäktige noterar att det pågår aktivt arbete för att förstärka kompetensen kring barns rättigheter och villkor i kommunens verksamheter.
2. Kommunfullmäktige noterar att det finns planerade utbildningsinsatser för att förstärka kompetensen kring barnperspektivet.
3. Kommunfullmäktige noterar att det pågår arbete för att förtydliga barnperspektivet i kommunala beslut.
4. Kommunfullmäktige beslutar att motionen med dessa noteringar är färdigbehandlad.

Sammanfattning

Motionärerna föreslår ett utvecklat arbete i kommunen angående kunskap och utbildning om barn och deras uppväxtvillkor. De föreslår också att Nacka kommun beslutar att inför varje beslut värdera dem ur ett barnperspektiv.

Förlagen i motionen har beretts av utbildningsnämnden och social- och äldrenämnden. Bedömningen är att kommunen arbetar aktivt med att förtydliga barnkonventionens intentioner. Arbetet har förstärkts ytterligare genom projektet *Barns och ungdomars rättigheter*. I samband med detta kommer bland annat ett antal utbildningsinsatser att genomföras. Redogörelse från ett antal enheter visar också på att det aktivt pågår arbete för att kontinuerligt ha med barnperspektiv i bedömning och beslutsfattande. Det pågår också arbete med att tydligare lyfta fram barnperspektivet i kommunens årsredovisning. Det finns också inplanerade utbildningsinsatser för att förtydliga barnperspektivet i kommunens tjänsteskrivelser.

Förslagen i motionen

Motionärerna framför att det krävs ett medvetet arbete för att bekämpa barnfattigdomen. De menar att kompetensen om barnfattigdom inom all kommunal verksamhet måste öka. Mot bakgrund av detta föreslår Vänsterpartiet att:

- Nacka kommun utvecklar arbetet för att samtliga verksamheter och förvaltningar ska ha god kunskap och hög kompetens kring barn och deras uppväxtvillkor.
- Nacka kommun genomför utbildningsinsatser för alla medarbetare, som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn, inom privat drivna skattefinansierade verksamheter med vilka kommunen har avtal.
- Nacka kommun beslutar att inför varje beslut värdera dem ur ett barnperspektiv

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Bakgrund

Kommunstyrelsens arbetsutskott remitterade motionen ”Barnperspektiv i alla beslut” till stadsledningskontoret för utredning och förslag 17 maj 2011 (sammanträdesprotokoll § 122). Underlag för beslut togs fram av kultur- och utbildningsenheten (tjänsteskrivelse 1 sep 2011 KSKF 2011/175-609). Förslag till beslut var att stadsledningskontoret föreslår Kommunfullmäktige att bifalla motionen på så sätt att den uppmanar alla kommunens nämnder att beakta barnperspektivet i alla beslut. Kommunstyrelsens arbetsutskott bordlade ärendet 27 september, 12 oktober och 14 november 2011 (Sammanträdesprotokoll § 204, § 227 och § 254). Enligt sammanträdesprotokoll 6 december 2011 (§ 284) återremitteras ärendet för att kompletteras med en beskrivning av social- och äldrenämndens sätt att beakta barnperspektivet i sitt arbete. Social- och äldrenämnden beslutar 27 mars 2012 (sammanträdesprotokoll § 46) att föreslå kommunfullmäktige notera nämndens redovisning av hur den beaktar barnperspektivet i sitt arbete.

Stadsledningskontoret har i uppdrag att göra en samordnad bedömning som underlag för förslag till beslut till kommunstyrelsen.

Utveckla arbetet med att öka kompetens och kunskap om barns villkor och rättigheter

FN:s barnkonvention om barns rättigheter består av 54 artiklar. I korthet genomsyras konventionen av principen att alla barn är lika mycket värda, att barnens bästa alltid ska prioriteras, varje barns rätt till liv och utveckling samt barns rätt till inflytande (artikel 2,3,6 och 12 i konventionen). Sverige har också nationella strategier som utgångspunkt för offentliga aktörers arbete med att säkerställa barnets rättigheter.

Öka medvetenheten om barnperspektivet i kommunens arbete

Det är viktigt att kommunen kontinuerligt uppdaterar sig om barns villkor och ständigt arbetar utifrån konventionen samt nationella och regionala strategier och styrdokument. För att betona vikten av Nacka kommunens arbete med barns rättigheter genomför kommunstyrelsen insatser för att ytterligare säkerställa att konvention genomsyrar all kommunal verksamhet (Mål och budget 2014-2016). Effekterna av insatserna ska följas upp i kommunens årsbokslut från och med år 2014. Under hösten 2013 påbörjades också en översyn av hur kommunens årsredovisning ska utformas. En del i arbetet är att tydligare

belysa kommunens insatser för barn och unga samt hur barns och ungas intressen tillvaratas och genomsyrar verksamheten.

Som framgår av tjänsteskrivelse från dåvarande kultur- och utbildningsenheten och enheten planering och utveckling (social- och äldrenämnden) pågår arbete med att öka kommunens kunskaper och kompetens om barns rättigheter, se bilaga 2 och 3. Detta arbete har på senare år ytterligare förstärkts inte minst genom kommunens projekt ”Barns och ungdomars rättigheter”. Projektets syfte är under en 2-årsperiod (2013-2015) utveckla och förbättra arbetet med barn- och ungas rättigheter utifrån socialtjänstens uppdrag, samt att sprida kunskap och erfarenheter till samtliga nämnder i kommunen. Ett av de fyra målen är att beslutsfattare och relevanta målgrupper inom kommunen ska ha kunskap om barns rättigheter och kunna omsätta kunskapen i praktiken¹. Även en konkret handlingsplan är framtagen. Där framgår bland annat att olika utbildningsinsatser planeras.

För att ytterligare stärka kompetensen och erfarenhetsutbyte är kommunen med i ett regionalt nätverk (2013-2015) för barns och ungas rättigheter. Nätverkets syfte är att skapa en god och långsiktig grund för att ett barnperspektiv ska vara utgångspunkt för alla beslut och åtgärder som rör barn och unga.

Exempel på insats- och utvecklingsområden i kommunen

Precis som motionärerna beskriver så är det viktigt för så väl unga vuxna som föräldrar att ha möjlighet till att etableras sig på arbetsmarknaden. En viktig utgångspunkt i arbets- och företagsenhetens arbete är att föräldrar i arbete är det bästa för barnen. Barnperspektivet är alltid med i olika bedömningar. Dessutom sker det kontinuerliga utbildningsinsatser på området.

Utifrån bland annat skollagen, läroplaner och utbildningsnämndens strategiska mål arbetar utbildningsenheten ständigt utifrån barnperspektivet. Årligen görs kvalitetsanalyser och i årets är det särskild fokus på barns inflytande och ansvar. Etablerade forum finns där barnperspektivet kontinuerlig beaktas.

Även möjlighet till kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga frågor. Som exempel kan nämnas att fritidsnämnden har som utvecklingsområde (bokslut 2013) att höja kompetensen i sin verksamhet kring frågan om att utveckla ungas möjlighet till inflytande. Som en del i det arbetet har fritidsenheten fått i uppdrag att utreda hur de bättre kan ta tillvara ungas idéer och initiativ vad gäller utformning och innehåll av fritidsaktiviteter.

---

¹ http://kanaln.nacka.se/natverk_o_projekt/nacka_kommun/barnsbasta/Sidor/Bakgrund.aspx

Eller kontakta: nina.mautner-granath@nacka.se

Kommunens arbete med Ungt inflytande ger också ökad kompetens kring barns- och ungdomars syn på olika verksamhetsområden inom kommunen. Detta arbetssätt kan säkerligen vidareutvecklas.

Inom stadsbyggnadsprocessen pågår också aktivt arbete med barn och ungas delaktighet och inflytande i samhällsplaneringen. Som underlag till utformandet av detaljplaneprogrammet för Fisksätra har olika barn- och ungdomsgrupper fått medverka. Visionsarbetet för Nacka bygger stad är också ett exempel där liknande satsningar har genomförts. En kartläggning av kommunens arbete med hållbar utveckling (KFKS 2013/332-001) visar att kommunen tydligare måste redogöra för socio-ekonomiska konsekvenser i samhällsplaneringen. Det är en viktig fråga bland annat i arbetet med att kommunen bygger stad och utvecklar de lokala centra.

Studier från Rädda Barnen (Årsrapport 2013) visar på en generell minskning av barnfattigdomen i Sverige. Även undersökningar från Folkhälsomyndigheten (DN 2014070) visar på att folkhälsan har blivit bättre. Båda studierna visar dock också på att det finns grupper som halkar efter. Därför är det viktigt att kommunens verksamheter fortsatt arbetar med att aktivt ha kunskap och kompetens i denna fråga. I handlingsplanen för projektet Barns och ungdomars rättigheter är tanken att frågan ska utgöra ett tema inom ramen för kommunens utvecklingsakademi. Det kan vara ett bra sätt att fortsatt sprida och utbilda i dessa frågor. Kommunens trygg- och säkerhetsråd är också ett viktigt forum där dessa frågor kontinuerligt diskuteras. Rädda barnen, kyrkan, fritidsgården och Polarna är några exempel på aktörer som är med i dessa råd.

Det är också viktigt att fortsatt utveckla uppföljningen av kommunens verksamheter oavsett anordnare. Betydelsen av detta framgår i auktorisationsvillkoren (punkt 27). Kontinuerlig uppföljning ger kännedom om vilken eventuell kunskap som behöver förstärkas i verksamheterna.

Utbildningsinsatser för medarbetare och anordnare av verksamheter

För närvarande planeras utbildningsinsatser genom kommunens projekt *Barns och ungdomars rättigheter*. Som exempel kan nämnas att det under hösten planeras en utbildningsinsats för fritidsledare. Enligt Nacka kommunens styrmodell görs ingen särskillnad av anordnare. Det innebär att det är lika förutsättningar för alla medarbetare och anordnare att delta i utbildningsinsatserna.

Barnperspektiv i alla beslut

Enligt barnkonventionen ska barnperspektiv alltid vägas in vid beslut. Exemplet ovan visar också på att kommunens verksamheter ständigt har med detta vid olika bedömningar och beslut.

För närvarande uppmärksamas också att barnperspektivets bättre kan synliggöras i tjänsteskrivelser. Under hösten erbjuds workshops i hur en tjänsteskrivelse kan utformas som visar hur beslutet indirekt eller direkt påverkar barnen.

I Sigtuna kommun har de valt att, förutom ekonomiska konsekvenser, också ha med barnrättsperspektivet som rubrik i tjänsteskrivelsen. I Värmdö kommun utformas skrivelsen i stället ur ett medborgarperspektiv, där barnperspektivet är en målgrupp.

I samband med kartläggning av hur kommunen arbetar med hållbar utveckling framkom behov av bättre konsekvensanalyser av olika sakfrågor. Ett sätt är att utveckla mallen för tjänsteskrivelse för att förtydliga detta.

Bedömning

Kommunen arbetar aktivt med att förtydliga barnkonventionens intentioner. Arbetet har förstärkts ytterligare genom projektet Barns och ungdomars rättigheter. I och med detta kommer bland annat ett antal utbildningsinsatser att genomföras. Redogörelse från ett antal enheter visar också på att det aktivt pågår arbete för att kontinuerligt ha med barnperspektiv i bedömning och beslutsfattande. Uppföljning av kommunens verksamheter är en avgörande faktor för att ytterligare förstärka och säkerställa att barnperspektivet beaktas.

Arbete pågår också för att förbättra beslutsunderlagen i kommunen. För närvarande pågår utbildningsinsatser för att förtydliga barnperspektivet i kommunens tjänsteskrivelser. Det är bra att det förtydligas. Däremot är det viktigt att tjänsteskrivelsen också belyser andra perspektiv och konsekvenser.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Redovisade aktiviteter finansieras inom ramen för respektive nämnds ansvarsområde samt i samband med kommunens pågående projekt *Barns och ungdomars rättigheter*.

Bilaga

Bilaga 1 Sammanträdesprotokoll SÄN 27 mars 2012 (SÄN 2012/56 § 46).

Bilaga 2 sammanträdesprotokoll KSAU 6 december 2011 (KFKS 2011/175-609 § 284)

Bilaga 3 Tjänsteskrivelse enheten planering och utveckling 8 mars 2012 (SÄN 2012/56).

Bilaga 4 Tjänsteskrivelse kultur- och utbildningsenheten 1 sep 2011 (KFKS 2011/175-609).

Bilaga 5 Motion Barnperspektiv i alla kommunala beslut, Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V) 25 mars 2011.

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Ann-Christin Rudström
Samordnings- och utvecklingsenheten

27 mars 2012

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden**§ 46****SÄN 2012/56****Barnperspektiv i alla beslut**

Motion den 28 mars 2011 av Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V)

Beslut

Social- och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige notera nämndens redovisning av hur den beaktar barnperspektivet i sitt arbete.

Ärendet

Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V) föreslår att kommunen utvecklar arbetet för att samtliga verksamheter ska ha god kunskap och hög kompetens kring barn och deras uppväxtvillkor. Förslaget innebär att kommunen ska genomföra utbildningsinsatser för alla medarbetare som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn, inom den privat drivna skattefinansierade verksamheter med vilka kommuner har avtal med och beslutar att inför varje beslut värdera dem ur ett barnperspektiv.

Ärendet har handlagts tidigare handlags av Kultur- och utbildningsenheten för att därefter kompletteras med en beskrivning av hur Social- och äldrenämnden beaktar barnperspektivet i sitt arbete.

I denna skrivelse redovisas hur social- och äldrenämnden arbetar med barnperspektivet. Inom myndigheten finns rutiner för att uppmärksamma barnens behov som arbetssätt och dokumentationssystem. Även regelbundna utbildningsdagar och värdegrundsarbete finns. Vissa förbättringsområden har påtalats framför allt inom de grupper som möter vuxna personer.

För anordnare av insatser för barn och familjer ställs krav på att följa barnkonventionen. Både i myndighetens löpande uppföljningsarbete med insatser för barn och i verksamhetsuppföljningar ingår barnperspektivet som en viktig del. I övrigt kan uppföljningen av hur barnkonventionen följs hos anordnarna utvecklas.

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteskrivelse från socialtjänsten, 2012-03-08
2. Skrivelse från (V), 2011-03-25

Yrkanden

Maria Fridstjerna (S) yrkade, med instämmande av Eva Hellung Strohl (MP), bifall till socialtjänstens förslag.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

27 mars 2012

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Social- och äldrenämnden

§ 46 forts.

SÄN 2012/56

Maria Fridstjerna (S) yrkade därutöver att skrivelsen, i enlighet med motionen, tydligare redogör för vad nämnden gör i frågan om barns uppväxtvillkor, framför allt vad gäller barnfattigdom.

Eva Öhbom Ekdahl (M) yrkade avslag på Maria Fridstjernas (S) tilläggsyrkande.

Beslutsgång

Social- och äldrenämnden beslutade i enlighet med Maria Fridstjernas yrkande.

I enlighet med Eva Öhbom Ekdahls avslagsyrkande avslog Social- och äldrenämnden Maria Fridstjernas tilläggsyrkande.

Reservationer

Maria Fridstjerna anmälde att Socialdemokraterna reserverade sig mot beslutet att avslå tilläggsyrkandet och ingav följande.

Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet att avslå tilläggsyrkandet. Vänsterpartiets motion lägger tyngdpunkten vid barnfattigdom och barns ekonomiska utsatthet. Samtidigt fokuserar tjänsteskrivelsen på barnperspektivet, utan att särskilt ingående beskriva vad nämnden gör i frågan om barns uppväxtvillkor, framför allt vad gäller barnfattigdom.

Rädda Barnens nya barnfattigdomsrapport kom den 14 mars och där konstateras att barnfattigdomen ökat jämfört med tidigare år. Rapporten innan dess slog fast att Nacka har en barnfattigdom på 6,9 procent, vilket motsvarar ungefär 1 500 barn. Att inte, så som motionärerna belyser, ta upp detta faktum i skrivelsen är en brist.

Protokollsanteckningar

Camilla Carlberg lät anteckna för Vänsterpartiet.

Vänsterpartiet vill tillstyrka den egna motionen. Socialdemokraternas tilläggsyrkande till förslag till beslut, tar upp att barnfattigdom inte ens nämns i motionssvaret och att det är ett problem att detta inte tas på allvar. Det finns barnfattigdom i Nacka. I vår kommun är skillnaderna dessutom stora mellan de som har mest och de som har minst. Samtidigt vet vi att det görs satsningar när det gäller barnperspektivet i kommunala beslut, men enligt Vänsterpartiet är dessa inte tillräckligt synliggjorda och/eller tillräckliga.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

6 december 2011

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 284

Dok. nr E 5 2011-201609

Barnperspektiv i alla beslut

Motion den 28 mars 2011 av Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V)

Beslut

Ärendet återremitteras för att kompletteras med en beskrivning av Social- och äldrenämndens sätt att beakta barnperspektivet i sitt arbete.

Ärende

Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V) föreslår att kommunen utvecklar arbetet för att samtliga verksamheter ska ha god kunskap och hög kompetens kring barn och deras uppväxtvillkor. De försłår också att kommunen genomför utbildningsinsatser för alla medarbetare, som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn, inom privat drivna skattefinansierade verksamheter med vilka kommunen har avtal samt beslutar att inför varje beslut värdera dem ur ett barnperspektiv.

Nacka kommun har tagit beslut om att FN:s Barnkonvention ska gälla för kommunen. Kommunens olika nämnder beslut berör barn på olika nivåer. De nämnder som arbetar med frågor som rör barn har kompetens och kunskaper om barns uppväxtvillkor och deras behov. I andra nämnder tas beslut i olika frågor som inte berör barn direkt men får effekter på barns levnadsvillkor t.ex. en bättre trafikmiljö och renare luft.

Handlingar i ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott den 14 november 2011 § 254

Kommunstyrelsens arbetsutskott den 12 oktober 2011 § 227

Stadsledningskontorets tjänsteskrivelse den 1 september 2011

Kommunstyrelsens arbetsutskott den 27 september 2011 § 204

Motion

Ärendets tidigare behandling

Beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott den 14 november 2011 § 254

Ärendet bordlades.

Beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott den 12 oktober 2011 § 227

Ärendet bordlades.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

Social- och äldrenämnden

Barnperspektiv i alla beslut

Motion den 28 mars 2011 av Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V)

Förslag till beslut

Social- och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige notera nämndens redovisning av hur den beaktar barnperspektivet i sitt arbete.

Sammanfattning

Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V) föreslår att kommunen utvecklar arbetet för att samtliga verksamheter ska ha god kunskap och hög kompetens kring barn och deras uppväxtvillkor. Förslaget innebär att kommunen ska genomföra utbildningsinsatser för alla medarbetare som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn, inom den privat drivna skattefinansierade verksamheter med vilka kommuner har avtal med och beslutar att inför varje beslut värdera dem ur ett barnperspektiv.

Ärendet har handlagts tidigare handlags av Kultur- och utbildningsenheten för att därefter kompletteras med en beskrivning av hur Social- och äldrenämnden beaktar barnperspektivet i sitt arbete.

I denna skrivelse redovisas hur social- och äldrenämnden arbetar med barnperspektivet. Inom myndigheten finns rutiner för att uppmärksamma barnens behov som arbetssätt och dokumentationssystem. Även regelbundna utbildningsdagar och värdegrundssarbete finns. Vissa förbättringsområden har påtalats framför allt inom de grupper som möter vuxna personer.

För anordnare av insatser för barn och familjer ställs krav på att följa barnkonventionen. Både i myndighetens löpande uppföljningsarbete med insatser för barn och i verksamhetsuppföljningar ingår barnperspektivet som en viktig del. I övrigt kan uppföljningen av hur barnkonventionen följs hos anordnarna utvecklas.

Förslagen i motionen

Motionärerna lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde 28 mars 2011 en motion med förslag om att kommunen utvecklar arbetet för att samtliga verksamheter ska ha god kunskap och hög kompetens kring barn och deras uppväxtvillkor framförallt vad gäller barnfattigdom. Motionärerna yrkar därutöver på att kommunen ska genomföra utbild-

ningsinsatser för alla medarbetare som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn inom den privat drivna skattefinansierade verksamheter med vilka kommunen har avtal samt att inför varje beslut värderas ur ett barnperspektiv.

Enhets utredning

Barnrättskommittén har tagit fram fyra huvudprinciper för att underlätta tolkningen av FN:s barnkonvention. Dessa fyra huvudprinciper är:

1. rättigheterna gäller alla barn utan åtskillnad av något slag samt innebär denna artikel att samhället aktivt ska motverka diskriminering (artikel 2).
2. barnets bästa ska alltid ska komma i första hand vid åtgärder som rör barn (artikel 3).
3. alla barn har rätt till liv och rätt till utveckling: fysisk, psykisk, moralisk och social utveckling för att möjliggöra ett självständigt liv. Barnet har även rätt till trygghet, omvärdnad och skydd samt rätt att få utvecklas i en miljö som tillgodosser barnets behov av stimulans(artikel 6).
4. barnet har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör barnet. Åsikterna ska respekteras och tillmäts betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad (artikel 12) (Barnombudsmannen, 2011).

I Social- och äldrenämndens ledningssystem för kvalité finns under indikatorn ”rättssäker handläggning” med att barnperspektivet ska beaktas enligt FN:s barnkonvention och att alla handläggare ska träffa barn som är föremål för utredning eller insats.

Nedan beskrivs hur SÄN beaktar barnperspektivet utifrån barnkonventionen utifrån svar på frågor som ställdes till cheferna inom enheterna Funktionsnedsättning, Individ- och familjeomsorg barn och unga och Individ- och familjeomsorg vuxen. Svaren har delats in i två grupper: grupperna som arbetar med vuxna och grupperna som arbetar med barn. Därefter följer en beskrivning av vilka krav som finns för anordnare och hur dessa följs upp.

Barnperspektivet och barnkonventionen i arbetet och i besluten

De grupper som framför allt möter vuxna kontrollerar i ett tidigt skede i kontakten om barn finns med i hushållet. Barnperspektiv finns med som egen rubrik i utredningar, som en punkt vid möten och vid ärendehandledning. På gruppen för försörjningsstöd och arbete måste denna punkt redovisas särskilt noggrant vid avslag. Utredningsenheten för barn och ungdom kontaktas vid behov.

De grupper som möter barn har ett dokumentationssystem som grundar sig på barnkonventionen: Barns behov i centrum (BBIC). Barnets vilja och önskemål ska dokumenteras i akten. Utbildningar ges för att förbättra och upprätthålla barnperspektiv och det ingår i värdegrundssarbetet.

God exempel på barnperspektivet i arbetet

De grupper som framför allt möter vuxna ser att samverkan med Individ- och familjeomsorg barn och unga är viktig. På försörjningsstöd poängteras att för barnfamiljer som under en längre period uppbär ekonomiskt bistånd kan medel över riksnorm beviljas och att de har akutboende för barnfamiljer. Barnperspektiv ingår som en punkt i ärendedragningar.

De grupper som möter barn har arbetsmetoder för att arbeta både med barn och med föräldrar och hjälpmedel för barn för att kunna förmedla sig. Konsultationerna tillsammans med fyra chefer säkerställer barnens behov. Kunskap om barns utveckling och behov finns och utbildningsinsatser pågår löpande. Samverkan med vuxengrupper är viktig.

Individ- och familjeomsorgen håller en dag om barnperspektiv i maj 2012.

Utvecklingsområden

De grupper som framför allt möter vuxna uppger att barnkonventionen och hur den ska användas i praktiken borde uppmärksammas. På försörjningsstödsenheten behöver handläggarna fråga barnen mer, barnens situation behöver tydligare framgå i utredningar och rutiner behöver förstärkas så att barn aldrig tolkar åt sina föräldrar.

De grupper som möter barn vill utveckla kompetensen att samtala med barn. De poängterar att det är mycket lätt hamna i vuxenperspektiv.

Barnkonventionen i det dagliga arbetet

De grupper som framför allt möter vuxna uppger att barnkonventions intentioner hålls levande hos personalen genom att barnperspektivet finns med som egen rubrik i utredningar, som en punkt vid möten och vid ärendehandledning. En grupp anger att det är ett utvecklingsområde.

De grupper som möter barn har samma arbetssätt som vuxengrupperna men har även utredningsmetoder som bygger på barnkonventionen. Att alltid vara två handläggare ökar möjligheten till att säkra barnperspektivet eftersom båda ansvarar för att detta perspektiv löper som en röd tråd i arbetet.

Inom alla grupper kontrollerar chefer regelbundet att barnkonventionen följs i akter och utredningar.

Information till nyanställd personal

Alla grupper uppger att information om barnkonventionen och barnperspektivet ges via arbetsgruppsträffar, ärendedragning och mentorer. De som möter barn anger att utredningsmetoder som nyanställda ska kunna bygger på barnkonventionen och att arbeta två och två också säkrar att nyanställda introduceras i barnperspektivet. Två grupper som möter vuxna anger att det är ett utvecklingsområde.

Barnperspektiv i kundval

I kundvalen Familjebehandling och Familjerådgivning finns barnkonventionen och barnperspektivet inskrivet i villkoren. Mål för familjebehandling är att sätta barnets bästa i

främsta rummet, enligt intentionerna i barnkonventionen och att barnet egna åsikter ska tillmötas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Uppföljning av kundvalen sker bland annat genom att kontrollera hur målen för insatserna uppnås enligt genomförandeplan och familjens uppfattning om resultatet av insatserna.

Barnperspektiv i upphandling av institutionsvård och strukturerad öppenvård

I upphandling ställs kravet att vårdgivarens värdering ska ha sin grund i barnkonvention där det anges att barnets bästa ska komma i främsta rummet samt att vårdgivarna tydligt ska dokumentera barnets/ungdomens delaktighet i sin vård.

Ett annat krav är goda kunskaper om dokumentationssystemet BBIC som bygger på barnkonventionen och används av utredningsenheten. Vårdgivaren ska anpassa sitt uppföljnings- och rapporteringssystem efter strukturen i BBIC.

Insatserna för barn och familjer följs upp av myndigheten. Då synliggörs om vårdgivarnas arbete sker med ett barnperspektiv. Handläggarna tillfrågas av Planering och utvecklingsenheten både löpande och inför verksamhetsuppföljningar om sina erfarenheter av insatserna där barnperspektivet ingår som en viktig del. Uppföljning av anordnarnas rutiner och dokumentation kan också visa på om barnkonventionen följs. I övrigt kan uppföljningen av hur barnkonventionen följs hos anordnarna utvecklas.

Enhetens bedömning

Bedömningen är att arbetet med barn grundar sig på barn-konventionen. På alla berörda enheter inom myndigheten finns flera rutiner i arbetet för att uppmärksamma barn. De enheter som möter barn har arbetssätt och dokumentationssystem som uppmärksammar att barnen ska tillfrågas samt att deras synpunkter och önskemål ska dokumenteras och beaktas. Vissa förbättringsområden åtalats, framför allt inom de grupper som möter vuxna personer. Alla chefer påpekar att det är en svår uppgift att alltid hålla ett barnperspektiv och att det behöver uppmärksamas genom regelbundna utbildningsdagar, värdegrundssarbete och levande samtal i det löpande arbetet.

För anordnare av insatser ställs krav på att följa barnkonventionen. När insatserna följs upp av myndigheten synliggörs om barnets bästa och barnkonventionen följs av anordnarna. Uppföljning av anordnarnas rutiner och dokumentation kan också visa på att barnkonventionen följs. I övrigt kan uppföljningen av hur barnkonventionen följs hos anordnarna utvecklas. Det kan även förstärkas i nämndens ledningssystem för kvalitet.

Bilaga

1. Skrivelse från (V)

Anders Fredriksson
Socialdirektör

Eva Britt Lönnback Yilma
Kvalitetsutvecklare
Enheden Planering och utveckling

Kommunstyrelsen

Barnperspektiv i alla beslut

Motion den 28 mars 2011 av Rolf Wasteson och Agneta Johansson (V)

Förslag till beslut

Stadsledningskontoret föreslår Kommunfullmäktige att bifalla motionen på sätt att den uppmanar alla kommunens nämnder att beakta barnperspektivet i alla beslut.

Förslagen i motionen

Motionärerna lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde i 28 mars 2011 en motion med förslag om att kommunen utvecklar arbetet för att samtliga verksamheter och förvaltningar ska ha god kunskap och hög kompetens kring barn och deras uppväxtvillkor, genomför utbildningsinsatser för alla medarbetare, som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn, inom privat drivna skattefinansierade verksamheter med vilka kommunen har avtal och beslutar att inför varje beslut värdera dem ur ett barnperspektiv.

Enhetens utredning och bedömning

Nacka kommun har tagit beslut om att FN:s Barnkonvention ska gälla för kommunen. Kommunens olika nämnders beslut berör barn på olika nivåer. Flera av kommunens nämnder hanterar frågor som berör barn och utgår från barnperspektivet.

Utbildningsnämnden har barnperspektiv på alla beslut och eventuella avtal som rör barn. Förskolorna och skolorna, både kommunala och fristående deltar i Kultur- och utbildningsenhetens regelbundna kompetensutveckling.

De nämnder som arbetar med frågor som rör barn har kompetens och kunskaper om barns uppväxtvillkor och deras behov. I andra nämnder tas beslut i olika frågor som inte berör barn direkt men får effekter på barns levnadsvillkor t.e.x. en bättre trafikmiljö och renare luft.

Stadsledningskontoret föreslår därför Kommunfullmäktige att uppmana alla kommunens nämnder att beakta barnperspektivet i alla beslut.

Monika Enhörning
Förskoleexpert
Kultur- och utbildningsenheten

Vänsterpartiet

KFRS 2011/175-609

2011-03-25

Motion till Nacka kommunfullmäktige

Barnperspektiv i alla kommunala beslut

Andelen ekonomiskt utsatta barn har i relativa mått ökat de senaste åren. Särskilt svårt har det blivit för vissa grupper som påverkats hårdare av den ekonomiska krisen och när klyftorna ökat genom den borgerliga regeringens politik. Det handlar bland annat om barn med utländsk bakgrund, samt barn med ensamstående föräldrar. Svårast har det blivit för ensamstående med barn, som får det allt kärvarande att få ekonomin att gå ihop. En annan grupp att uppmärksammas är unga vuxna som inte etablerat sig på arbetsmarknaden, flera av dem har barn och lever under mycket knappa ekonomiska förhållanden. I början av 2010 publicerades ett antal undersökningar som visar på att alltför ensamstående med barn, framförallt kvinnor, klassas som fattiga.

Enligt siffror från socialtjänsten fick i februari 2011 538 hushåll ekonomiskt stöd av kommunen.

För att kunna bemöta och bekämpa barnfattigdomen krävs det ett medvetet arbete. För att detta ska vara möjligt att genomföra ett omfattande och medvetet arbete i kommunen krävs det att alla krafter drar åt samma håll och att man i alla beslut tar hänsyn till barnen.

Vänsterpartiet menar att det i alla kommunala verksamheter där man kommer i kontakt med barn direkt eller indirekt måste få en ökad kompetens om hur barnfattigdomen ser ut och hur olika beslut påverkar barnens situation.

Vi yrkar

att Nacka kommun utvecklar arbetet för att samtliga verksamheter och förvaltningar ska ha god kunskap och hög kompetens kring barn och deras uppväxtvillkor

att Nacka kommun genomför utbildningsinsatser för alla medarbetare, som direkt eller indirekt kommer i kontakt med barn, inom privat drivna skattefinansierade verksamheter med vilka kommunen har avtal

att Nacka kommun beslutar att inför varje beslut värdera dem ur ett barnperspektiv.

Rolf Wasteson

Agneta Johansson

Kommunstyrelsen

Fördelning av kostnader för gator respektive VA-anläggningar

Motion den 17 mars 2014 av Christina Ståldal m fl (NL)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fattar följande beslut.

Kommunfullmäktige konstaterar att de i motionen efterfrågade generella riktlinjerna för fördelning av kostnader redan beslutats av tekniska nämnden. Kommunfullmäktige noterar vidare att det inom tjänstemannaorganisationen pågår ett arbete för att förbättra spårbarhet i fakturaunderlag och fördelning av kostnader mellan vatten och avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten. Förslagen i motionen föranleder därmed inte några ytterligare åtgärder och motionen får anses färdigbehandlad.

Sammanfattning

Ärendet handlar om hur kostnader ska fördelas när kommunen vid ett och samma tillfälle bygger ut vatten och avlopp och gata. Motionären yrkar att det ska tas fram generella dokumenterade riktlinjer för hur avgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten samt att underlagen ska ligga till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura.

I dag finns det generella riktlinjer för hur kostnader ska fördelas mellan vatten, avlopp och gata, som har antagits av tekniska nämnden. När ett stadsbyggnadsprojekt startar bestäms en kostnadsfördelning mellan de olika kostnadsslagen. Detta baseras på kalkyler som tas fram i samband med projektering där detta specificeras utifrån mängdförteckningar hur mycket varje del, vatten, avlopp och gata kommer att kosta. Varje faktura konteras utifrån den fördelning som projektledaren tagit fram när projektet startade. Det som har identifierats som ett förbättringsområde är dokumentationen av underlaget som ligger till grund för fördelningen i det enskilda projektet. Ett arbete pågår inom tjänstemannaorganisationen för att förbättra det. Arbetet förväntas slutföras under 2014.

Förslagen i motionen

Christina Ståldal (NL) har i motionen föreslagit följande.

- Det ska snarast tas fram generella dokumenterade riktlinjer för hur utgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten, enligt krav från kommunfullmäktiges revisorer.
- De underlag som ligger till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura ska vara spårbara från fakturan
- Att nyordningen ska träda i kraft senast under innevarande år 2014.

Tekniska nämndens förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutade den 10 juni 2014, § 117, följande.

"Tekniska nämnden föreslår att Kommunstyrelsen beslutar att exploateringenheten tar fram en dokumentmall för fördelning av kostnader i samband med projektstart i stadsbyggnadsprojekt samt att samtliga fakturor avseende ändringar och tillägga, ÄTA-fakturor, konteras med en unik aktivitetskod. Föreändringen ska vara genomförd under 2014."

Utredningen i ärendet

Vatten- och avloppsledningar byggs normalt sett i gatumark och när både vatten och avlopp och gata byggs ut är det ett gemensamt arbete. Utbyggnad av vatten- och avloppssystem finansieras genom en särskild taxa och sker inom ramen för tekniska nämndens ansvarsområde. Utbyggnad av gata finansieras genom gatukostnader som åläggs fastighetsägarna i området där gatan är belägen och genom skattemedel. Utbyggnaden av gata ligger inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Kostnaderna för den gemensamma utbyggnaden måste således fördelas mellan tekniska nämnden, taxefinansiering, och kommunstyrelsen, finansiering genom gatukostnader/skatt.

Riktlinjer för fördelning av kostnader för gator respektive VA-anläggningar

Mark- och exploateringenheten följer de generella riktlinjer som finns upprättade av tekniska nämnden för fördelning av kostnader mellan vatten, avlopp och gata, se bilaga 1. Det finns således redan politiskt antagna riktlinjer för fördelning mellan vatten och avlopp å ena sidan och gata å andra sidan

I mark- och exploateringenhetens rutin för projektkalkyl finns en hänvisning till de generella riktlinjerna. Dessa riktlinjer talar om vilken typ av kostnader som kan hänföras till respektive kostnadsslag. När ett stadsbyggnadsprojekt startar bestäms en kostnadsfördelning mellan de olika kostnadsslagen. Detta baseras på kalkyler som tas fram i samband med projektering där detta specificeras utifrån mängdförteckningar hur mycket varje del, vatten, avlopp och gata kommer att kosta. Utifrån detta budgeteras kostnaden i

systemstödet (PortN) på respektive kostnadsslag. Varje faktura konteras utifrån den fördelning som projektledaren tagit fram när projektet startade.

Det som har identifierats som ett förbättringsområde utifrån den i motionen åberopade revisionsrapporten är dokumentationen av underlaget som ligger till grund för fördelningen i det enskilda projektet. Mark- och exploateringsenheten har tagit fram och arbetar med ett förbättringsförslag som syftar till att det ska finnas en dokumentmall som ska finnas i varje projekts startsida i systemstödet. Där fyller projektledaren i vilken fördelning som gäller i projektet samt vilka kriterier som ligger till grund för fördelningen. På fakturanivå ska hänvisning ske till dokumentet. I och med det finns en spårbarhet till fördelningsunderlaget på fakturanivå. Detta minimerar även risken att information kring hur fördelningen skall ske går förlorad då en projektledare byts ut under tiden ett projekt pågår.

Ändrings- och tilläggsarbeten

Projektstyrningen i systemstödet är i varje projekt baserad på en projektmall. Projektledaren utgår ifrån projektmallen då nya projekt startas och anpassar mallen utifrån förutsättningarna i projektet. Projektmallen styr vilka aktiviteter som skall finnas med i budget samt hur kostnader för de olika aktiviteterna skall konteras. Mark- och exploateringsenheten har utarbetat ett nytt mallförslag där hänsyn har tagits till revisorernas önskemål om kodning av fakturor för ändrings- och tilläggsarbeten, som förkortningsvis kallas ÄTA, ÄTOR i plural. Fakturor avseende ÄTOR kommer att ha ett eget aktivitetsnummer under utbyggnadsfasen som bygger på att alla sådana fakturor konteras med en unik aktivitetskod. Detta medför att ÄTA-fakturor separeras från övriga budgeterade entreprenadkostnader i systemtstödet och uppföljningen mot budget blir tydligare. Ambitionen är att nyordningen skall träda i kraft under 2014.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret konstaterar sammanfattningsvis att generella riktlinjer för hur kostnader mellan vatten, avlopp och gata ska fördelas redan finns antagna av tekniska nämnden. Stadsledningskontoret noterar vidare att det inom tjänstemannaorganisationen pågår ett arbete för att förbättra spårbarhet i fakturaunderlag och fördelning av kostnader mellan vatten och avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten. Detta arbete beräknas kunna slutföras under 2014. Yrkandena i motionen får således i och med detta anses vara omhändertagna och stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige på den grunden beslutar att motionen inte föranleder några ytterligare åtgärder.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Förslaget innehåller inga ytterligare kostnader, arbetet ingår i mark- och exploateringsenhetens ordinarie budget.

Bilagor

Protokollsutdrag från tekniska nämnden den 10 juni 2014

Tjänsteskrivelse till tekniska nämnden den 28/5 2014

Motion

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Dag Björklund
Teknisk direktör

Eva Olin
Ekonomidirektör

2014-06-10

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Tekniska nämnden

§ 117

TN 2014/2012
KFKS 2014/270-007

Motion om revisionsrapport nr 6/2013

Motion den 17 mars 2014 av Christina Ståldal

Beslut

Tekniska nämnden föreslår att Kommunstyrelsen beslutar att exploateringsenheten tar fram en dokumentmall för fördelning av kostnader i samband med projektstart i stadsbyggnadsprojekt samt att samtliga fakturor avseende ändringar och tillägg, ÄTA-fakturor, konteras med en unik aktivitetskod. Företräden ska vara genomförd under 2014.

Ärendet

Motionären yrkar att det ska tas fram generella dokumenterade riktlinjer för hur avgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten samt att underlagen ska ligga till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura.

I dag finns det generella riktlinjer för hur kostnader ska fördelas mellan vatten, avlopp och gata. När ett stadsbyggnadsprojekt startar bestäms en kostnadsfördelning mellan de olika kostnadsslagen. Detta baseras på kalkyler som tas fram i samband med projektering där detta specificeras utifrån mängdförteckningar hur mycket varje del, vatten, avlopp och gata kommer att costa. Varje faktura konteras utifrån den fördelning som projektledaren tagit fram när projektet startade. Det som har identifierats som ett förbättringsområde utifrån revisionsrapporten är dokumentationen utav underlaget som ligger till grund för fördelningen i det enskilda projektet.

Det finns utarbetat ett nytt mallförslag där hänsyn tagits till revisorernas önskemål om kodning av fakturor avseende ändringar och tillägg, ÄTA-fakturor. ÄTA-fakturor kommer att ha en egen aktivitet under utbyggnadsfasen som bygger på att fakturorna konteras med en unik aktivitetskod.

Förslagen i motionen

- Det snarast ska tas fram generella dokumenterade riktlinjer för hur utgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten, enligt kraven från revisorerna
- De underlag som ligger till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura ska vara sparbara från fakturan
- Att nyordningen ska träda i kraft senast under innevarande år 2014

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

2014-06-10

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Tekniska nämnden

Forts § 117

Enhets utredning och bedömning

Utredningen är genomförd i samarbete med exploateringsenheten, då huvuddelen av berörd verksamhet utförs där.

Exploateringsenheten följer de generella riktlinjer som finns upprättade av tekniska nämnden för fördelning av kostnader mellan vatten, avlopp och gata. I exploateringsenhetens rutin för projektkalkyl finns en hänvisning till de generella riktlinjerna. Dessa riktlinjer talar om vilken typ av kostnader som kan hänsättas till respektive kostnadsslag. När ett stadsbyggnadsprojekt startar bestäms en kostnadsfördelning mellan de olika kostnadsslagen. Detta baseras på kalkyler som tas fram i samband med projektering där detta specificeras utifrån mängdförteckningar. Dessa kalkyler visar hur mycket varje del, vatten, avlopp och gata kommer att kosta. Utifrån detta budgeteras kostnaden i projektstödsystemet, PortN, på respektive kostnadsslag. Varje faktura konteras utifrån den fördelning som projektledaren tagit fram när projektet startade.

Det som har identifierats som ett förbättringsområde utifrån revisionsrapporten är dokumentationen utav underlaget som ligger till grund för fördelningen i det enskilda projektet. Exploateringsenheten har tagit fram och arbetar med ett förbättringsförslag som syftar till att det skall finnas en dokumentmall som skall finnas i varje projekts startsida i PortN. Där fyller projektledaren i vilken fördelning som gäller i projektet samt vilka kriterier som ligger till grund för fördelningen. På fakturanivå ska hänvisning ske till dokumentet. I och med det finns spårbarhet till fördelningsunderlaget på fakturaniva. Detta minimerar även risken att information kring hur fördelningen skall ske går förlorad då en projektledare byts ut under tiden ett projekt pågår.

Ett nytt mallförslag har utarbetats där hänsyn tagits till revisorernas önskemål om kodning av ÄTA-fakturor. ÄTA-fakturor kommer att ha en egen aktivitet under utbyggnadsfasen som bygger på att alla ÄTA-fakturor konteras med en unik aktivitetskod. Detta medför att ÄTA-fakturor separeras från övriga budgeterade entreprenadkostnader i PortN och uppföljningen mot budget blir tydligare. Ambitionen är att nyordningen skall träda i kraft under 2014.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ytterligare kostnader, arbetet ingår i exploateringsenhetens ordinarie budget.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse 2014-05-28

Bilaga Motion ”Motion om revisionsrapport nr 6/2013”

Beslutsgång

Nämnden beslutade i enlighet med förslag till beslut.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
G.S	R.W	Heidi Svartén

Tekniska nämnden

Motion om revisionsrapport nr 6/2013

Motion den 17 mars 2014 av Christina Ståldal

Förslag till beslut

Tekniska nämnden föreslår att Kommunstyrelsen beslutar att exploateringsenheten tar fram en dokumentmall för fördelning av kostnader i samband med projektstart i stadsbyggnadsprojekt samt att samtliga fakturor avseende ändringar och tillägga, ÄTA-fakturor, konteras med en unik aktivitetskod. Förändringen ska vara genomförd under 2014.

Sammanfattning

Motionären yrkar att det ska tas fram generella dokumenterade riktlinjer för hur avgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten samt att underlagen ska ligga till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura.

I dag finns det generella riktlinjer för hur kostnader ska fördelas mellan vatten, avlopp och gata. När ett stadsbyggnadsprojekt startar bestäms en kostnadsfördelning mellan de olika kostnadsslagen. Detta baseras på kalkyler som tas fram i samband med projektering där detta specificeras utifrån mängdförteckningar hur mycket varje del, vatten, avlopp och gata kommer att kosta. Varje faktura konteras utifrån den fördelning som projektledaren tagit fram när projektet startade. Det som har identifierats som ett förbättringsområde utifrån revisionsrapporten är dokumentationen utav underlaget som ligger till grund för fördelningen i det enskilda projektet.

Det finns utarbetat ett nytt mallförslag där hänsyn tagits till revisorernas önskemål om kodning av fakturor avseende ändringar och tillägga, ÄTA-fakturor. ÄTA-fakturor kommer att ha en egen aktivitet under utbyggnadsfasen som bygger på att fakturorna konteras med en unik aktivitetskod.

Förslagen i motionen

- Det snarast ska tas fram generella dokumenterade riktlinjer för hur utgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten, enligt kraven från revisorerna

- De underlag som ligger till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura ska vara spårbara från fakturan
- Att nyordningen ska träda i kraft senast under innevarande år 2014

Enhetens utredning och bedömning

Utredningen är genomförd i samarbete med exploateringsenheten, då huvuddelen av berörd verksamhet utförs där.

Exploateringsenheten följer de generella riktlinjer som finns upprättade av tekniska nämnden för fördelning av kostnader mellan vatten, avlopp och gata. I exploateringsenhetens rutin för projektkalkyl finns en hänvisning till de generella riktlinjerna. Dessa riktlinjer talar om vilken typ av kostnader som kan härföras till respektive kostnadsslag. När ett stadsbyggnadsprojekt startar bestäms en kostnadsfördelning mellan de olika kostnadsslagen. Detta baseras på kalkyler som tas fram i samband med projektering där detta specificeras utifrån mängdförteckningar. Dessa kalkyler visar hur mycket varje del, vatten, avlopp och gata kommer att kosta. Utifrån detta budgeteras kostnaden i projektstödsystemet, PortN, på respektive kostnadsslag. Varje faktura konteras utifrån den fördelning som projektledaren tagit fram när projektet startade.

Det som har identifierats som ett förbättringsområde utifrån revisionsrapporten är dokumentationen utav underlaget som ligger till grund för fördelningen i det enskilda projektet. Exploateringsenheten har tagit fram och arbetar med ett förbättringsförslag som syftar till att det skall finnas en dokumentmall som skall finnas i varje projekts startsida i PortN. Där fyller projektledaren i vilken fördelning som gäller i projektet samt vilka kriterier som ligger till grund för fördelningen. På fakturanivå ska hänvisning ske till dokumentet. I och med det finns spårbarhet till fördelningsunderlaget på fakturanivå. Detta minimerar även risken att information kring hur fördelningen skall ske går förlorad då en projektledare byts ut under tiden ett projekt pågår.

Ett nytt mallförslag har utarbetats där hänsyn tagits till revisorernas önskemål om kodning av ÄTA-fakturor. ÄTA-fakturor kommer att ha en egen aktivitet under utbyggnadsfasen som bygger på att alla ÄTA-fakturor konteras med en unik aktivitetskod. Detta medför att ÄTA-fakturor separeras från övriga budgeterade entreprenadkostnader i PortN och uppföljningen mot budget blir tydligare. Ambitionen är att nyordningen skall träda i kraft under 2014.

Förslagens ekonomiska konsekvenser

Förslaget innehåller inga ytterligare kostnader, arbetet ingår i exploateringsenhetens ordinarie budget.

Bilaga

Motion ”Motion om revisionsrapport nr 6/2013”

Nina Hammargren
Controller

Dag Björklund
Teknisk direktör

140314

Motion angående att

Viktig revisorskritik och anvisningar angående bokföring av kostnader för gator resp. VA-anläggningar måste följas

Vid revisorsrapport nr 6, 2013, lämnades förslag på följande förbättringsområden inför framtiden:

- *Kommunen bör ta fram generella dokumenterade riktlinjer för hur utgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten. Dessa olika utgifter ska betalas av olika kollektiv och det är viktigt att det finns tydliga utgångspunkter för hur fördelningen ska gå till. Rutinerna och utgångspunkterna bör vara desamma, oavsett om arbeten utförs av egen personal och med egna maskiner eller av externa entreprenörer.*
- *De underlag som ligger till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura bör vara spårbar från fakturan. Det är främst i samband med ÄTA som individuella bedömningar behöver göras.*
- *Det bör utredas om det går att koda fakturor utifrån om de avser ÄTA eller inte i PortN. Det skulle väsentligt underlätta uppföljningen mot budget om detta gick att göra.*

Det noterades vidare att inga dokumenterade generella riktlinjer för utgiftsfördelning har utarbetats. I dagsläget gör projektledaren en uppskattning i samband med projektavslut där kostnaderna fördelar. Projekten pågår ofta över flera år varför en risk föreligger vid personalomsättning eftersom kostnadsfördelningen bygger på en uppskattning och schablon utifrån projektledarens bästa förmåga och kunskap om projektet. Fakturor från entreprenörer är oftast inte specificerade på vilken kostnadstyp som avses utan bara på projektnivå vilket försvårar utgiftsfördelningen. Detta innebär att det krävs en förändring både i avtalsstrukturer gentemot entreprenören och i den egna uppföljningen i kommunen. Enligt ansvariga personer är det inte möjligt att koda fakturorna utifrån om det avser ÄTA eller inte i PortN, vi rekommenderar därför att kommunen istället kan se över möjligheten att särredovisa denna typ av fakturor på ett separat koddel i ekonomisystemet för att öka spårbarheten. Vid årets granskning noterades att inga dokumenterade generella riktlinjer för utgiftsfördelning har utarbetats. I dagsläget gör projektledaren en uppskattning i samband med projektavslut där kostnaderna fördelar. Projekten pågår ofta över flera år varför en risk föreligger vid personalomsättning eftersom kostnadsfördelningen bygger på en uppskattning och schablon utifrån projektledarens bästa förmåga och kunskap om projektet. Fakturor från entreprenörer är oftast inte specificerade på vilken kostnadstyp som avses utan bara på projektnivå vilket försvårar utgiftsfördelningen.

Mot bakgrund av ovanstående anser Nackalistan **att**

- Det snarast ska tas fram generella dokumenterade riktlinjer för hur utgifter ska fördelas mellan vatten, avlopp, gata samt övriga utgifter i projekten, enligt kraven från revisorerna
- De underlag som ligger till grund för fördelning av utgifter mellan olika utgiftsslag kopplat till varje faktura ska vara spårbara från fakturan
- Att nyordningen ska träda i kraft senast under innevarande år 2014

Nackalistan 140314

Christina Ståldal Mikael Carlsson Johan Kjellman Staffan Waerndt

Rahim Jafari